

Úřední věstník

Evropské unie

C 347

České vydání

Informace a oznámení

Svazek 53

18. prosince 2010

Oznámení č.	Obsah	Strana
I	<i>Usnesení, doporučení a stanoviska</i>	
	STANOVISKA	
	Evropský hospodářský a sociální výbor	
	460. plenární zasedání, které se konalo ve dnech 17 a 18. února 2010	
2010/C 347/01	Stanovisko Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI) k tématu „Přizpůsobení dovedností potřebám měnícího se průmyslu a služeb – přínos případného zavedení odvětvových rad pro zaměstnanost a dovednosti na evropské úrovni“ (průzkumné stanovisko)	1
2010/C 347/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Lisabonská agenda a vnitřní trh“ (stanovisko z vlastní iniciativy)	8
2010/C 347/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Integrace a sociální agenda“ (stanovisko z vlastní iniciativy)	19
2010/C 347/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Důsledky dohod o hospodářském partnerství pro nejvzdálenější regiony (Karibská oblast)“ (stanovisko z vlastní iniciativy)	28
2010/C 347/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Budoucí strategie pro mlékárenský průmysl EU v období 2010–2015 a dále“ (stanovisko z vlastní iniciativy)	34
2010/C 347/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Zemědělství v partnerských zemích Středomoří (včetně významu práce žen v zemědělství a úlohy družstev)“ (stanovisko z vlastní iniciativy)	41
2010/C 347/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Podpora socioekonomických otázek ve vztazích mezi EU a Latinskou Amerikou“ (stanovisko z vlastní iniciativy)	48
2010/C 347/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Vztahy mezi Evropskou unií a Marokem“ (stanovisko z vlastní iniciativy)	55

CS

Cena: 4 EUR

(Pokračování na následující straně)

III Přípravné akty

Evropský hospodářský a sociální výbor**460. plenární zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010**

2010/C 347/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru „K návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o uvádění biocidních přípravků na trh a jejich používání“ KOM(2009) 267 v konečném znění – 2009/0076 (COD)	62
2010/C 347/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru „K návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o přepravitelném tlakovém zařízení“ KOM(2009) 482 v konečném znění – 2009/0131 (COD) ..	68
2010/C 347/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru „K návrhu nařízení Rady o správní spolupráci a boji proti daňovým únikům v oblasti daně z přidané hodnoty (přepřracované znění)“ KOM(2009) 427 v konečném znění – 2009/0118 (CNS)	73
2010/C 347/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru „K návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/71/ES o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování, a směrnice 2004/109/ES o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu“ KOM(2009) 491 v konečném znění – 2009/0132 (COD)	79
2010/C 347/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru „Ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Hodnocení politiky v oblasti životního prostředí za rok 2008“ KOM(2009) 304 v konečném znění	84

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

460. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ, KTERÉ SE KONALO VE DNECH 17 A 18. ÚNORA 2010

Stanovisko Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI) k tématu „Přizpůsobení dovedností potřebám měnícího se průmyslu a služeb – přínos případného zavedení odvětvových rad pro zaměstnanost a dovednosti na evropské úrovni“

(průzkumné stanovisko)

(2010/C 347/01)

Zpravodaj: **pan KRZAKLEWSKI**

Spoluzpravodaj: **pan SZÚCS**

Dopisem ze dne 29. června 2009 se místopředsedkyně Evropské komise paní Margot WALLSTRÖM, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, obrátila na Evropský hospodářský a sociální výbor se žádostí o vypracování průzkumného stanoviska k tématu

Přizpůsobení dovedností potřebám měnícího se průmyslu a služeb – přínos případného zavedení odvětvových rad pro zaměstnanost a dovednosti na evropské úrovni.

Poradní komise pro průmyslové změny, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 4. února 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 149 hlasy pro, 6 hlasů bylo proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor s velkým zájmem bere na vědomí informaci o myšlence vytvořit odvětvové rady pro zaměstnanost a dovednosti na evropské úrovni. Výbor se domnívá, že vhodně zorganizované a řízené **odvětvové rady**, do jejichž činnosti budou zapojeny různé zainteresované strany, **by měly poskytovat významnou podporu procesu řízení změn v odvětvích**, zejména při prognózování vývoje situace v oblasti potřeb týkajících se zaměstnanosti a dovedností a **při přizpůsobování kvalifikací nabídce a poptávce**.

1.2 Výbor je přesvědčen, že evropské odvětvové rady by mohly podporovat řízení odvětvových změn a přispět k dosažení cílů

iniciativy *Nové dovednosti pro nová pracovní místa* a byly by prospěšné při rozhodování o změnách v odvětvích na evropské úrovni.

1.3 Na základě analýzy nedostatků a předností posuzovaných ve studii proveditelnosti politických možností týkajících se různých koncepcí rad se Výbor přiklání k podpoře koncepce odvětvových rad podnícené v rámci evropského sociálního dialogu. Odvětvové rady by mohly mít skutečný prospěch z propojení (na základě spolupráce) se strukturami evropského odvětvového sociálního dialogu a jejich politickými činnostmi.

1.4 Činnost evropských výborů pro odvětvový sociální dialog může podle názoru Výboru posloužit jako funkční model pro evropské odvětvové rady.

1.4.1 Je však třeba zdůraznit, že evropské odvětvové rady mohou mít větší rozsah, pokud jde o počet zúčastněných stran, jež je tvoří, nezávislejší úlohu, než mají evropské výbory pro odvětvový sociální dialog, a mohou se soustředit více na dovednosti a trh práce než na sociální dialog.

1.4.2 Výbor se domnívá, že možnost vytvořit evropskou odvětvovou radu by měla mít i odvětví, v nichž neexistuje struktura evropského odvětvového dialogu. Pak by tato nová evropská odvětvová rada mohla podnítit vznik nového evropského výboru pro odvětvový sociální dialog.

1.5 Výbor se domnívá, že by budoucí evropské odvětvové rady měly úzce a pravidelně spolupracovat s obdobnými radami v jednotlivých zemích. **Výbor doporučuje, aby evropské odvětvové rady poskytnutím doporučení a příkladů osvědčených postupů podpořily vytvoření vnitrostátních rad tam, kde dosud neexistují.**

1.6 Výbor za nejdůležitější úkoly, které by nové evropské odvětvové rady mohly vykonávat, kromě podpory řízení odvětvových změn považuje:

- analýzu kvantitativních a kvalitativních trendů na trhu práce v daném odvětví;
- předkládání doporučení v zájmu zaplnění a vyrovnání kvantitativních a kvalitativních mezer na trhu práce a zavádění programů a opatření za tímto účelem;
- podporu spolupráce mezi podniky a poskytovateli odborného vzdělávání a přípravy (VET ⁽¹⁾).

1.7 Výbor konstatuje, že pro úspěšné fungování evropských odvětvových rad je důležité, aby:

- byly místem, kde by měli působit sociální partneři, vzdělavací a školicí organizace a instituce, veřejné instituce, organizace a orgány, profesní sdružení a organizace poskytující odborné vzdělávání a přípravu a počáteční odborné vzdělávání a přípravu;
- byly zaměřeny odvětvově, tedy aby se soustředily na široce pojímaná odvětví a mohly se zabývat povoláními, jež jsou pro dané odvětví typická;
- zohledňovaly dynamické změny rozsahu působnosti jednotlivých odvětví a vznik nových odvětví;
- zajišťovaly účast zástupců zaměstnavatelů a pracovníků na řízení, ve vhodných případech i zástupců organizací odborné přípravy a politických institucí;

- měly silná strategická partnerství, což znamená vytváření vztahů se středními školami, institucemi poskytujícími postsekundární profesní přípravu, vysokými školami, podniky, odvětvovými radami a orgány na místní a regionální úrovni;
- využívaly rozumné a produktivní pracovní strategie, které se zaměří na průmyslovou realitu a naléhavé potřeby, například potřebu informací o trhu práce a způsobech přilákání a udržení pracovníků v odvětví, a braly v úvahu potřeby malých a středních podniků;
- v první řadě zohledňovaly situaci a potřeby trhu práce z evropského hlediska;
- podporovaly rozvoj přístupu, který využívá společnou metodiku založenou na úkolech prováděných v podnicích (výsledcích) k auditu návaznosti činností vykonávaných na pracovišti na konečnou odbornou přípravu, vzdělávání a kvalifikace.

1.8 V zájmu posílení vlivu evropských odvětvových rad na odvětvové změny Výbor navrhuje, aby tyto rady vzaly v úvahu otázku dalšího vzdělávání na všech úrovních, zejména pak dalšího odborného vzdělávání a přípravy (CVET), spojeného s počátečním odborným vzděláváním a přípravou (IVET), i jiné způsoby celoživotního rozvoje a uznávání kvalifikací.

1.9 Výbor navrhuje, aby se věnovala zvláštní pozornost odvětvovým se silnými složkami opírajícími se o znalosti, nejlépe ve spojení s aspekty, jako je „ekologické hospodářství“.

1.10 Vytvoření odvětvových rad by podle názoru Výboru mělo vycházet z výsledků politických procesů, jako jsou například **evropský rámec kvalifikací (EQF)**, evropský systém přenosu kreditů (ECTS), evropský systém přenosu kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (ECVET), evropský referenční rámec pro zajišťování kvality (EQARF) a Europass, a přispět k jejich dalšímu posílení.

1.10.1 Je důležité, aby se za použití otevřené metody koordinace směřovalo k harmonizaci politiky další odborné přípravy.

1.11 Výbor požaduje, aby plánované evropské odvětvové rady trvale spolupracovaly s evropskými univerzitami a vysokými školami, které by měly představovat pouto mezi průmyslem a vědeckým výzkumem v oblasti odborné přípravy. V této oblasti ukázalo fórum pro univerzity a podniky, jaké výhody plynou průmyslu a vysokým školám ze vzájemné spolupráce ⁽²⁾.

⁽¹⁾ VET – z anglického „vocational education and training“.

⁽²⁾ Sdělení Komise – Nové partnerství pro modernizaci univerzit: Fórum EU pro dialog mezi univerzitami a podniky, KOM(2009) 158 v konečném znění, 2. dubna 2009.

1.12 Výbor se po zvážení **vztahu mezi evropskými odvětvovými radami** na jedné straně a **CEDEFOP a EUROFOUND** na druhé straně domnívá, že by se měla v přehledu úkolů CEDEFOP a EUROFOUND zohlednit jejich strukturální a informační podpora činnosti odvětvových rad. Bude to vyžadovat dodatečné prostředky na vybavení těchto nadací.

1.13 Výbor by chtěl rozhodně zdůraznit doporučení, aby odvětvové rady na evropské i národní úrovni spolupracovaly i vytvářely vazby se **středisky pro sledování zaměstnanosti a dovedností** a s jejich národními a evropskými sítěmi. Týká se to rad, jejichž vnitřní struktura taková střediska neobsahuje. Doporučujeme, aby se v členských zemích, v nichž budou zakládány odvětvové rady, podporovalo vytváření podobných středisek pro sledování a jejich spolupráce v rámci sítě územních středisek, pokud ještě nebyla vytvořena.

1.14 Výbor se domnívá, že pokud jde o **financování vytváření a fungování odvětvových rad** na evropské úrovni, musí být zdroje určené k tomuto cíli vymezeny od zahájení procesu vytváření rad. Navíc je třeba naplánovat prostředky na zázemí rad a na rozvoj středisek pro sledování trhu práce a dovedností, která s těmito radami spolupracují nebo jsou součástí jejich struktury.

1.14.1 Výbor Komisi doporučuje, aby při vytváření pilotního projektu týkajícího se evropských odvětvových rad zvažila vytvoření zpočátku omezeného počtu rad a neustanovila je ihned pro přibližně dvacet odvětví. To je spojeno s rozpočtovými požadavky. Bude snadnější zajistit financování pro zavedení 4–5 rad za rok. Střednědobé finanční zajištění pro projekt evropských odvětvových rad se zdá být rozhodující otázkou.

1.15 EHSV **požaduje lepší odborné řízení** inovací ve vzdělávání. Zlepšení systémů vzdělávání a odborné přípravy EU je zásadní pro zvýšení zaměstnatelnosti a snížení nerovnosti. Institucionální změny ve vzdělávání nestačí držet krok s potřebami společnosti. Instituce **musí zvážit nutnost úzké souvislosti mezi změnami, inovacemi, vzděláváním a odbornou přípravou**.

1.16 EHSV požaduje, aby byly **vzdělávání a odborná příprava znovu začleněny do reálného života** a byly tak přiblíženy jak potřebám veřejnosti, tak životnímu stylu nových generací studentů.

2. Souvislosti průzkumného stanoviska

2.1 Dopisem z 29. června 2009 požádala místopředsedkyně Evropské komise paní Margot WALLSTRÖM Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování průzkumného stanoviska

k tématu „Přizpůsobení dovedností potřebám měnícího se průmyslu a služeb – přínos případného zavedení odvětvových rad pro zaměstnanost a dovednosti na evropské úrovni“.

2.1.1 Dopis se zabývá současnou krizí a opatřeními, jež lze provést na trhu práce za účelem jeho adaptace na potřeby výroby, a také zavedením sociálnějším řízení změn ve službách a průmyslu.

2.1.2 Komise se domnívá, že k dosažení tohoto cíle je nutné vybavit současné i budoucí pracovníky dovednostmi, které podniky potřebují a díky nimž se budou moci přizpůsobit změnám. Tímto tématem se zabývá nedávné sdělení Komise nazvané „Nové dovednosti pro nová pracovní místa“ (KOM(2008) 868 v konečném znění), jehož účelem je průzkum a zhodnocení poptávky po dovednostech v Evropě do roku 2020 a rozvíjení schopností v EU lépe předvídat a přizpůsobovat dovednosti a pracovní místa.

2.1.3 Dne 4. listopadu 2009 přijal Výbor stanovisko k tomuto sdělení ⁽³⁾.

2.2 V souvislosti s uveřejněním tohoto sdělení nyní na žádost Komise probíhá studie proveditelnosti, pokud jde o zavedení odvětvových rad pro zaměstnanost a dovednosti na evropské úrovni. Výbor měl při práci na tomto stanovisku k dispozici prozatímní znění studie proveditelnosti ⁽⁴⁾.

3. Trendy a inovace ve vzdělávání a odborné přípravě v Evropské unii

a) Potřeba inovace vzdělávacích systémů

3.1 Aby bylo možné plně využít možnosti pracovních sil v Evropě, bude třeba posílit lidský kapitál. Je to důležité z hlediska zaměstnatelnosti a pracovních míst, schopnosti přizpůsobit se změnám – zvláště v souvislosti se současnou hospodářskou krizí – a sociální soudržnosti.

3.2 Potřeba toho, aby byli občané mobilnější v rámci Evropy, je důležitým cílem stanoveným Lisabonskou smlouvou. Aby měli pracovníci větší přeshraniční a meziodvětvovou mobilitu, musí být zaměstnavatelé schopni porovnat přínos potenciálního nového člena personálu (výsledky) s potřebami podniku a přizpůsobit ho těmto potřebám. To je klíčový princip, z něž vychází požadavek Komise: **přizpůsobit dovednosti potřebám průmyslu**.

⁽³⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 74.

⁽⁴⁾ *Feasibility study on the setup of Sectoral Councils on Employment and Skills at the European Level*, kterou v roce 2009 provedla společnost ECORYS/KBA pro oddělení sociálních věcí a rovných příležitostí při GR pro zaměstnanost Evropské komise.

3.3 Evropské odvětvové rady, jež mají být zřízeny, by měly podporovat rozvoj přístupu, který využívá společnou metodiku založenou na úkolech prováděných v podnicích (výsledcích) k auditu návaznosti činností vykonávaných na pracovišti na konečnou odbornou přípravu, vzdělávání a kvalifikace.

3.4 EHSV **požaduje lepší odborné řízení** inovací ve vzdělávání. Zlepšení systémů vzdělávání a odborné přípravy EU je zásadní pro zvýšení zaměstnatelnosti a snížení nerovnosti. Institucionální změny ve vzdělávání nestačí držet krok s potřebami společnosti. Instituce **musí zvážit nutnost úzké souvislosti mezi změnami, inovacemi, vzděláváním a odbornou přípravou.**

3.5 Inovace ve vzdělávání mají významnou spojitost se znalostí a informační společností. Instituce odborné přípravy by měly zvážit nové formy učení a přikládat jim význam. Nové metody učení, včetně modelů podpořených IKT a probíhajících na základě spolupráce, by měly usnadnit **koordinaci mezi oblastmi celoživotního učení**, jako je vzdělávání dospělých, vysokoškolské vzdělávání, školní vzdělávání a informální učení, čímž by se snížilo institucionální rozdělení.

3.6 **Přisuzování většího významu předchozímu učení a jeho certifikace** je velmi důležité, zejména pokud jde o motivování pracovníků, aby využili příležitostí k celoživotnímu učení. Akreditační systémy a odborná kvalifikace by měly být stále více propojeny s výsledky učení, byrokratické překážky by měly být sníženy.

3.7 Politiky by měly integrovat **informální a neformální učení** a potvrdit, že celoživotní učení se stává realitou díky, mimo jiné, elektronicky a sociálně síťově propojenému učení.

b) *Snaha o větší zapojení zainteresovaných stran*

3.8 Současný proces globalizace doplněný o rychlé technologické změny způsobuje nárůst problémů spojených s mezerami v dovednostech pracovní síly a vyvolává potřebu lepší integrace vzdělávání, odborné přípravy a práce. Zlepšování zapojení zainteresovaných stran do celoživotního učení by mělo přispět k lepším podmínkám pro formování, zavádění a vyhodnocování inovací ve vzdělávacím systému, a tak pomoci s efektivním řízením měnícího se portfolia dovedností a kvalifikací. **Rozšíření znalostí, povědomí a zapojení podniků v tomto procesu je zcela nezbytné.**

3.9 Zaměstnavatelé by nejen měli ochotněji přijmout, že odborná příprava pracovníků sil pomáhá splňovat současné hospodářské požadavky, ale také ji podporovat jako nástroj na posílení lidského kapitálu ve střednědobém a dlouhodobém horizontu.

3.10 Ve větší míře by se měl brát v úvahu význam **rozvíjení podnikatelského ducha**. Při podpoře trhů práce by se měl více oceňovat volný pohyb pracovníků a podpora **mobility pracovníků sil**. Mělo by být k dispozici více lepších informací o trzích práce, jejich trendech a požadavcích na dovednosti a zároveň by se uchazečům o zaměstnání měly poskytovat **lepší služby v oblasti pokynů a podpory**.

c) *Vzdělávání a odborná příprava bližší reálnému životu*

3.11 EHSV požaduje, aby byly **vzdělávání a odborná příprava znovu začleněny do reálného života** a byly tak přiblíženy jak potřebám veřejnosti, tak životnímu stylu nových generací studentů. Inovační formy vzdělávání poskytují příležitost k účinným investicím do vzdělávání a přibližují vzdělávací příležitosti podnikům.

3.12 Je třeba, aby došlo k posunu **od zajišťování kursů k odborné přípravě zaměřené na studijní výsledky a odbornou kvalifikaci**.

3.13 Práce a vzdělávání se ve znalostní společnosti ve stále větší míře vzájemně prolínají. Měly by proto být podporovány všechny formy **učení na pracovišti**. Prioritami by se v tomto ohledu měly stát **zvýšení motivace jednotlivců k učení** a úsilí podniků motivovat pracovníky, aby se učili.

4. Souvislosti odvětvových a horizontálních rad ⁽⁵⁾ na různých úrovních

4.1 Účelem odvětvových a horizontálních rad ⁽⁶⁾ je získat náhled na pravděpodobný vývoj situace, pokud jde o potřeby týkající se **zaměstnanosti a dovedností**, s výslovným cílem podpořit vytváření politiky. Činnost rad se může omezit na analýzu, ale může také zahrnovat politiky zaměřené na přizpůsobení a zavádění.

4.2 Tyto rady fungují organizovaně a trvale a vytvářejí platformu pro různé zainteresované strany, které jsou zapojeny do jejich řízení. Zainteresovanými subjekty jsou zejména veřejné organizace, instituce a orgány, sociální partneři, vzdělávací, školící a výzkumné instituce.

4.3 Odvětvové rady mohou být organizovány na různých zeměpisných úrovních. Jejich účelem je výzkum změn v potřebě dovedností u jedné nebo více vymezených skupin povolání, průmyslových odvětví nebo (odvětvových) klastrů. V některých případech má národní odvětvová rada regionální pobočky.

⁽⁵⁾ Na základě studie proveditelnosti (viz pozn. pod čarou č. 4).

⁽⁶⁾ Pokud jsou všichni pracovníci nebo všechny podniky na daném území zahrnuti do činnosti rady, jde o horizontální (transversální, mezi-odvětvovou) radu.

4.3.1 Podle názoru Dublinské nadace je pro koncepci rad klíčovou regionální úroveň nebo úroveň klastrů. Nadace zdůrazňuje, že rady na národní a evropské úrovni by měly fungovat v souladu se zásadou subsidiarity. Pro usnadnění komunikace mezi orgány řídícími regionální nebo klastrové rady je třeba usilovat o využití možné synergie, například v oblasti monitorování a vědeckého výzkumu.

4.4 Rady na celostátní úrovni jsou rozděleny na ty, jež se týkají počátečního odborného vzdělávání a přípravy (IVET), a na ty, jež se zabývají dalším odborným vzděláváním a přípravou (CVET). V některých zemích se mohou zabývat oběma činnostmi, což přináší synergický efekt a umožňuje vyhnout se násobení prováděných činností.

4.5 Rady, jež analyzuje studie proveditelnosti, mají obdobný obecný cíl: zlepšení přizpůsobení poptávky a nabídky na trhu práce z hlediska kvantity (pracovní místa) i kvality (dovednosti a kvalifikace). Existují však rozdíly ve způsobu dosahování tohoto obecného cíle a také v tom, zda se rady soustřeďují na počáteční odborné vzdělávání a přípravu (IVET) nebo na další odborné vzdělávání a přípravu (CVET) (týká se to zemí, v nichž se odborná příprava dělí na počáteční odborné vzdělávání a přípravu (IVET) a další odborné vzdělávání a přípravu (CVET)).

4.6 Hlavním cílem **národních horizontálních** (meziodvětvových) **rad** je ve většině členských států identifikace, kvantitativní analýza a předvídání dlouhodobých trendů na trhu práce a navržení aktivních opatření reagujících na probíhající procesy.

4.7 **Horizontální rady** se v mnoha případech zabývají nejen kvantitativními, ale i kvalitativními otázkami. Členové těchto rad, jako například členové Poradního výboru pro vzdělávání a odbornou přípravu v Dánsku, na základě trendů na trhu práce radí ministrové školství nejen v oblasti vymezení nových kvalifikací, slučování nebo rušení stávajících kvalifikací, ale i v oblasti všeobecných hledisek odborné přípravy, jako je například koordinace programů odborné přípravy.

4.8 Regionální horizontální rady mají v některých zemích stejné cíle jako jejich celostátní protějšky. Výzkumným ústavům poskytují regionální údaje, aby bylo možné odhadnout počet budoucích pracovních míst a potřeby v oblasti dovedností. Je zajímavé, že se některé regionální horizontální rady usilovně snaží, aby dosáhly přizpůsobení budoucích kvalitativních potřeb v oblasti dovedností dnešním kvantitativním údajům vyplývajícím ze zvyšujícího se počtu mladých lidí v IVET.

4.9 Národní odvětvové rady zabývající se IVET předkládají jako hlavní cíl zajištění vhodných základních dovedností u nových pracovníků, kteří vstupují na trh práce.

4.10 Hlavním cílem národních odvětvových rad zabývajících se dalším odborným vzděláváním (CVT) je zvyšování kompetencí těch, kteří jsou již na trhu práce. Rady za tím účelem určují, jaké

potřeby mají pracovníci, co se týče odborné přípravy, a také umožňují odbornou přípravu organizovanou vlastními silami nebo financováním kursů nabízených dodavateli.

4.11 Rady na celostátní nebo regionální úrovni se liší podle prováděných **úkolů**. Odvětvové a horizontální rady vykonávají například tyto úkoly:

- analýzu kvantitativních trendů na trhu práce;
- analýzu kvalitativních trendů na trhu práce;
- navrhování politiky k zaplnění kvantitativních mezer;
- navrhování politiky k vyrovnání kvalitativních mezer;
- navrhování aktualizace kvalifikací a osvědčení;
- podporu spolupráce mezi podniky a poskytovateli odborného vzdělávání a odborné přípravy;
- zavádění programů a opatření za účelem vyrovnání mezer (kvantitativních a kvalitativních).

4.11.1 Pouze několik odvětvových rad z členských států provádí všechny zmíněné úkoly. Téměř všechny odvětvové a horizontální rady analyzují kvalitativní a kvantitativní trendy na trhu práce. Méně často pak odvětvové a horizontální rady připravují návrhy politik. Naopak většina provádí nebo zadává výzkum.

4.11.2 Rady mnohem častěji analyzují kvalitativní trendy na trhu práce a připravují návrhy týkající se politik, například na rozvoj profesních profilů výuky, a určují, jak překonat kvalitativní mezery. Mnoho rad se zabývá podporou spolupráce mezi podniky a poskytovateli odborného vzdělávání a odborné přípravy.

4.11.3 Několik národních rad provádí programy a činnosti, jejichž účelem je zmenšení mezery v kvalifikacích na trhu práce. Zejména v regionálních horizontálních radách v nových členských státech jsou připravovány návrhy týkající se politiky vyrovnání kvalitativní mezery.

4.12 Nástroje, které jednotlivé rady využívají, úzce souvisejí s jejich cíli a úkoly. Pro rady jsou důležité údaje týkající se kvantitativních a kvalitativních trendů na trhu práce. Tyto údaje jsou v souladu s všeobecným trendem shromažďovány a analyzovány externími organizacemi, s výjimkou případů, kdy struktura rady obsahuje například středisko pro sledování trhu práce.

4.12.1 Je třeba oddělit proces sběru a analýzy údajů o trhu práce od přijímání politických rozhodnutí, která reagují na trendy projevující se na trhu práce.

4.13 Ve složení správního orgánu odvětvových rad, které nyní fungují v zemích EU a mimo EU, jsou zástupci zaměstnavatelů (kteří obvykle mají vedoucí postavení), zaměstnanců a ve vhodných případech také zástupců poskytovatelů odborné přípravy a samosprávy (v případě rady s regionálním dosahem místních orgánů). Je ustaven buď malý správní orgán za účelem posílení rozhodovacích postupů, nebo poměrně početný správní orgán v zájmu jeho co největší reprezentativnosti. Členové správního orgánu by měly být zpravidla z průmyslu a musí mít v daném odvětví značnou prestiž a důvěryhodnost.

4.13.1 V hodnocení řízení Rady se zdůrazňuje, že do programu rady se nemají vkládat otázky týkající se pracovních podmínek, jež patří do kompetence komise pro odvětvový dialog. Na druhou stranu přejímáním mnoha jiných velmi důležitých otázek pro zaměstnavatele a zaměstnance pomáhá činnost rady mírnit napětí, které se v sociálním dialogu objevuje.

4.13.2 Odvětvové rady spolu často organizačně spolupracují. V Kanadě to probíhá v rámci Svazu odvětvových rad, kde dochází k výměně informací a nástrojů a navrhují se společné postupy, např. pokud jde o rozvoj národních profesních norem.

5. Konkrétní připomínky

Střediska pro sledování trhu práce jako důležité zázemí pro účinné fungování odvětvových rad

5.1 V členských státech EU fungují různá střediska pro sledování trhu práce na celostátní, odvětvové a regionální úrovni. Stává se, že struktury střediska fungují uvnitř stávajících rad pro zaměstnanost nebo jsou činné pod jiným jménem.

5.1.1 Střediska jsou vytvořena, aby:

- monitorovala trendy a politiky na trhu práce;
- sbírala, analyzovala a interpretovala údaje;
- předávala údaje uživatelům v souladu s jejich potřebami.

5.1.2 Klíčový význam má spojování středisek do národních a mezinárodních sítí. Na evropském a globálním trhu, jejichž charakteristickým rysem je pružnost, nemohou střediska existovat ve vzájemné izolaci.

5.1.3 Jako nástroj na vytváření prognóz pro lepší předvídaní změn na trhu práce se bude každé středisko rozvíjet a jeho význam bude růst, pokud se bude soustředit na vlastní cíle a také udržovat pravidelné a průběžné kontakty s jinými středisky.

5.2 Úkolem středisek pro sledování zaměstnanosti a dovedností je poskytovat různým účastníkům změn strategické informace. Kromě sociálních partnerů a státních úřadů jde o malé a střední podniky, školicí instituce, místní orgány a samosprávy, pracovní agentury a organizace na podporu podnikání.

5.3 Do oblasti činnosti střediska pro sledování trhu práce by mělo patřit:

- určení priorit v oblasti odborné přípravy a zajištění účinnějšího vzájemného působení mezi rozvojem dovedností a tvorbou pracovních míst;
- monitorování změn a stavu potřeb na trhu práce;
- analýza statistik týkajících se práce a vzdělání;
- poskytování informačních služeb a zajištění, aby byl do struktury střediska zahrnut výkonný prvek podporující přechod ze vzdělávacího nebo školicího zařízení do zaměstnání, jehož hlavním cílem je:
- monitorovat cesty v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, které vedou k zaměstnání,
- definovat změny a vzájemnou závislost mezi nabídkou a poptávkou v hospodářských sektorech a různými podniky;
- koordinace výzkumu a průzkumů a podílení se na podpoře inovací a politiky rozvoje;
- šíření informací týkajících se zaměstnanosti a dovedností mezi různými cílovými skupinami.

5.4 Středisko může poskytovat systematické analýzy trhu práce na celostátní, ale i místní a odvětvové úrovni. Provádí srovnávací analýzy na úrovni odvětví a zkoumá požadavky na různá povolání a specializace na územní, odvětvové a místní úrovni, aby tak bylo možné určit budoucí poptávku po dovednostech.

5.5 V rámci střediska lze provádět následující úkoly, jež napomáhají fungování odvětvových a horizontálních rad pro zaměstnanost a dovednosti nebo toto fungování doplňují:

- vytvářet a analyzovat prognózy ohledně sociálních a hospodářských změn na celostátní, odvětvové nebo regionální úrovni, což umožní vytvářet definice a určovat podobu nových pracovních míst ve zvláště ohrožených odvětvích nebo regionech;
- aktualizovat definice týkající se struktury tradičních odvětví v zájmu lepšího přizpůsobení dovedností pracovníků;
- povzbuzovat k rozvoji partnerství v oblasti změn a inovačních činností pomocí;
- vytváření sítí zahrnujících jiná střediska i zainteresované subjekty,

- rozvíjení strategií další odborné přípravy,
- poskytování služeb v oblasti profesního poradenství,
- specifikace odborné přípravy v rámci podniků a odvětví a místních iniciativ týkajících se zaměstnanosti.

5.6 Střediska pro sledování trhu práce sdružující různé zainteresované strany by se zároveň měla účastnit diskuse mezi příslušnými subjekty, například odvětvovými a horizontálními radami pro zaměstnanost, na téma vývoje evropského, národního, odvětvového, regionálního a místního hospodářství. Střediska jsou zvláště důležitá v souvislosti s určováním nových pracovních míst ve smyslu nových hospodářských činností, nových schémat zaměstnanosti a nových dovedností.

5.7 Co se týče současného vztahu mezi odvětvovými radami a středisky pro sledování trhu práce, v několika zemích EU (např. ve Francii a Švédsku) existují odvětvová střediska pro sledování

trhu práce, která zjišťují potřeby v odvětví pro vnitrostátní odvětvové rady pro další odborné vzdělávání a přípravu (CVET) (ve Francii provádí středisko pro sledování tento výzkum pro Komisi pro fondy odborné přípravy ⁽⁷⁾).

5.7.1 Regionální střediska pro sledování trhu práce v určitých členských státech identifikují na žádost regionálních horizontálních rad, která odvětví rostou a která upadají. Výsledkem tohoto identifikačního procesu jsou široké a ucelené informace, které berou v úvahu regionální orgány, sociální partneři a poskytovatelé odborné přípravy v diskusi o typech počátečního odborného vzdělávání a přípravy (IVET) a odborného vzdělávání a přípravy (VET), které je potřeba zařadit do nabídky regionálních institucí odborné přípravy.

5.7.2 V případě plánovaných evropských odvětvových rad může podle názoru Výboru roli evropských středisek pro sledování, které s nimi spolupracují, hrát Dublinská nadace (Eurofound) a Cedefop, zvláště během pilotních projektů. V budoucnosti by mohly evropské odvětvové rady spolupracovat s nadnárodními systémy sítí středisek pro sledování trhu práce.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽⁷⁾ Na základě studie proveditelnosti (viz pozn. pod čarou č. 4).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Lisabonská agenda a vnitřní trh“

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2010/C 347/02)

Zpravodaj: **pan Edwin CALLEJA**

Dne 26. února 2009 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Lisabonská agenda a vnitřní trh.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. února 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února 2010), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 184 hlasy pro, 16 hlasů bylo proti a 34 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Cílem Lisabonské strategie je vytvořit z Evropy do roku 2010 nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější znalostní ekonomiku na světě, která bude schopna udržitelného hospodářského růstu a zajistí více pracovních příležitostí, kvalitnější pracovní místa, větší sociální soudržnost a dodržování ochrany životního prostředí. Po přezkumu z roku 2005 se vnitrostátní vlády zabývaly svými národními programy reforem a provádějí každoroční shrnutí pokroku dosaženého v plnění stanovených cílů udržitelného rozvoje. Přesto, že cíle nebudou do stanoveného termínu 2010 splněny, lepší správa na evropské úrovni by měla napomoci splnění požadovaných krátkodobých činností. Další přezkum Lisabonské strategie se zpozdil. Rada by však na svém jarním zasedání měla v této souvislosti přijmout rozhodnutí. Dokument Komise „Konzultace o budoucí strategii EU 2020“⁽¹⁾ je dobrým základem pro rozhodnutí.

1.1.1 EHSV proto vyzývá Evropskou komisi a členské státy, aby učinily nezbytné důležité a rozhodné kroky k dokončení jednotného trhu a zároveň ochránily a dále rozvíjely ekonomické, sociální a environmentální normy. EHSV zdůrazňuje, že Lisabonská strategie a jednotný trh jsou i přes odlišnost jejich řízení úzce propojeny. Dynamický jednotný trh je podmínkou a podporou úspěšné strategie EU 2020.

1.2 EHSV doporučuje členským státům změnu strategie a postojů k pravidlům jednotného trhu a ocenil by následující zlepšení:

- **Lepší pravidla:** Základním předpokladem je transparentnější a jednoznačná regulace, kterou lze lépe vykonávat s nízkými náklady a bez časové ztráty pro podniky a širokou veřejnost. K usnadnění přeshraničních aktivit je třeba tyto zásady dodržovat. Zároveň je zřejmé, že problémy na finančních trzích, potřeba ekologičtějšího hospodářství a posílení odvětví průmyslu a služeb za zohlednění

demografických změn vyžadují nový přístup. Lepší pravidla neznamenají automaticky méně pravidel nebo deregulované trhy, nýbrž musí vytvořit nutné podmínky, jež usnadní odstranění protekcionistických přístupů a navzájem si konkurujících režimů, které představují nekalou výhodu pro některé členské státy. Pravidla by měla zohledňovat hospodářské a sociální podmínky a současně zaručovat rovné podmínky pro podniky, větší soudržnost, sociální spravedlnost a podporovat volný pohyb finančních a lidských zdrojů.

- **Lepší uplatňování:** Pravidla by měla být zaváděna jednotně ve všech členských státech s jednou konzistentní interpretací a minimálními výjimkami. Vzájemné uznávání v neharmonizovaných oblastech musí být zlepšeno.

- **Lepší dohled:** Měly by být posíleny pravomoci Evropské komise, jež je strážkyní jednotného trhu. Dohled a vymáhání by mohly být lépe koordinovány vytvořením jednotného referenčního místa v každém členském státě, které by vykonávalo svěřené pravomoci a odpovídalo Evropské komisi za jednotné uplatňování pravidel jednotného trhu.

- **Více přeshraniční spolupráce, poskytování informací a rychlé vyřizování stížností:** Mezi odpovědnými orgány členských států je třeba vybudovat vzájemnou důvěru a porozumění navázáním intenzivnějších pracovních kontaktů mezi nimi. Existující síť vytvořená Evropskou komisí by měla sloužit jako základ spolupráce pod podmínkou, že budou ve všech členských státech fungovat a chránit a informovat občany. Plně funkční síť zajišťuje účinný dohled a drasticky sníží dovoz ze třetích zemí nesplňující normy EU, což posílí normy pro výrobky a bezpečnost spotřebitelů a zajistí rovné podmínky hospodářské soutěže pro průmysl EU.

⁽¹⁾ KOM(2009) 647 v konečném znění, 24.11.2009.

- **Více spravedlnosti pro občany:** Soudní vymáhání pravidel jednotného trhu se zlepší, když budou mít soudci přístup k odpovídající odborné přípravě v oblasti evropského práva. V zájmu vyřešení nesrovnalostí mezi svobodami jednotného trhu na jedné straně a základními právy na straně druhé zkoumají sociální partneři v současné době různé alternativy. Musí být stanoveny jasné zásady tak, aby se čtyři svobody a kolektivní práva zaměstnanců nedostávala do konfliktu.
- **Pokračování a posílení monitorování jednotného trhu:** Očekává se, že z tohoto monitorování vyplyne nejlepší způsob, jak přistupovat k vytváření a zavádění lepší regulace a politiky. Tyto přístupy budou pragmatické a budou se zabývat konkrétními otázkami na úrovni země a trhu. Monitorování by také mělo prošetřit údajné překážky obchodu na jednotném trhu a pokusit se o jejich odstranění ⁽²⁾.
- **Upřednostnění problematiky jednotného trhu:** Priority EU pro nadcházející roky by měly být znovu uváženy, neboť nedorozumění otázky v agendě jednotného trhu mohou brzdit plnění lisabonských cílů; zejména je důležité zajistit používání směrnice o službách v úplném souladu s duchem a pravidly jednotného trhu.
- Značným problémem se v této souvislosti jeví to, že dosud neexistuje volný pohyb pracovních sil z některých států, které se staly členy při posledním rozšíření. Účinné a jasné vnitrostátní prováděcí předpisy jsou zapotřebí za účelem řádného uplatnění a dosažení cílů směrnice o vysílání pracovníků, zejména spravedlivé hospodářské soutěže mezi podniky, dodržování práv pracovníků a zamezení sociálního dumpingu.
- Jedním z problémů jednotného trhu a EU je to, že mzdy a pracovní podmínky se staly konkurenčním faktorem. Ochrana norem na trhu práce získá na významu a musí se stát součástí nové strategie EU 2020.
- Jednotný trh stimuluje nadbytečnou a environmentálně škodlivou dopravu na dlouhé vzdálenosti. To je v rozporu s rostoucími požadavky kladenými na politiku životního prostředí a udržitelného rozvoje.
- EHSV podporuje závěry Rady ministrů pro životní prostředí ⁽³⁾ a předložil stanovisko ⁽⁴⁾, které podtrhuje nutnost internalizovat vnější náklady pro správné stanovení cen a brát v úvahu náklady nečinnosti a hodnotu ekologických služeb.

1.3 Strategie EU 2020 závisí na účinném fungování jednotného trhu. V příštím přezkumu lisabonského procesu musí EU učinit odvážný krok směrem k celosvětové vedoucí roli v oblasti hospodářského a sociálního rozvoje. Toho by mělo být dosaženo využitím různých hospodářských konkurenčních výhod, jež v různých regionech Unie existují a působí na účinném a řádně fungujícím jednotném trhu.

1.4 Strategie EU 2020 se musí zabývat naléhavějšími tématy:

- realizovat plán obnovy, jehož cílem je vyvést EU z krize a pomoci členským státům dosáhnout již vytyčených cílů a výsledků. Tato strategie musí podporovat změny nutné k nasměrování průmyslu k ekologičtější strategii a zároveň přispět ke změně chování spotřebitelů ve prospěch ekonomiky šetrnější k životnímu prostředí;
- stanovit konkrétní opatření a rozvíjet hlavní směry ekologické účinnosti s integrovanou strategií a akčním plánem na podporu ekologických inovací v průběhu tohoto roku, a budoucí evropský inovační plán k vytvoření konkurenceschopného a harmonizovaného vnitřního trhu v této oblasti;
- připravit skutečnou strategii ústupu pro státní podporu v bankovníctví, pojišťovnictví a finančním odvětví za současného posílení dohledu a regulace. Její součástí by měl být strategický přístup k postupnému snížení státní podpory pro zachování životaschopnosti odvětví finančnictví s jasnými cíli orientovanými na zajištění účinnosti tohoto odvětví, snížení zátěže způsobené veřejným zadlužením a současně zachování přínosu finančních aktivit pro hospodářskou stabilitu a růst;
- intenzivněji se zabývat nutnými strukturálními změnami, které zohlední demografické změny a související témata. Nyní by měla být přijata konkrétní opatření na provedení Small Business Act v členských státech.

1.5 Strategie pro další rozšíření EU. K dalšímu rozšíření by mělo dojít pouze tehdy, jestliže přistupující země předem dosáhnou nutného právního sblížení s *acquis* a splní všechny požadavky řádné správy, právního státu a udržitelné ekonomiky.

1.6 Překonání finanční krize.

- Finanční krize otřásla samotnými základy hospodářského a sociálního vývoje, proto musí být vyřešena co nejplynuleji a nejrychleji. Financování podniků a povzbuzování investic do V&V má zásadní význam pro zachování míry zaměstnanosti a hospodářského blahobytu.

⁽²⁾ Viz přehled rostoucího výskytu překážek jednotného trhu ve studii SSJT EHSV na adrese http://eesc.europa.eu/smo/news/index_en.asp.

⁽³⁾ 14891/09, 23.10.2009.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 317, 23.12.2009, s. 80.

- Nedílnou součástí řešení je obnovení důvěry v evropský finanční sektor. Toho lze dosáhnout pouze důkladnou reorganizací veřejného dohledu a regulace, které je třeba zpřísnit, aby držely krok s globálním rozměrem finančního trhu a uskutečňovaných operací. Je rovněž velmi žádoucí, aby závazná finanční regulace a dohled byly koordinovány na světové úrovni, neboť finanční krize v jedné zemi se ve stále více vzájemně provázaném světě šíří jako rychlá a mohutná nákaza.
- Členské státy by měly podporovat přístup Evropské centrální banky (ECB), který souběžně se stabilitou cen zohledňuje jak sociální rozměr, tak rozměr zaměstnanosti, zodpovědnost za provádění trvalého přezkumu ekonomiky eurozóny a předkládání doporučení Radě ECOFIN. Je také vhodné, aby proběhl přezkum účinnosti a kompetence Euroskupiny a jejích příspěvků k definování měnové politiky eura.
- Aby finanční a hospodářská krize nemohla dále ztížit situaci v oblasti zaměstnanosti a sociální situaci, musí být na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU učiněny všechny nutné kroky umožňující přizpůsobit sociální opatření současným okolnostem, aniž by byla oslabena sociální ochrana a kupní síla pracovníků; přitom je třeba zachovat soudržnost jednotného trhu, zohlednit udržitelnost sociálních systémů a nutnost rozumné daňové politiky. Současně je třeba stabilizovat trhy práce a připravit je na hospodářské oživení pomocí dodatečných a intenzivních komplexních kroků v oblasti odborné přípravy pracovníků a prováděním opatření v dalším znalostním vzdělávání, což by mělo vést k produktivnějším pracovním místům vyšší kvality.
- Lepší opatření pro odhadování pokroku v sociální, ekonomické a environmentální oblasti. Je nutné kromě DPH vyvinout dodatečné ukazatele, jež umožní lépe pochopit pokrok dosažený v oblasti udržitelného rozvoje a blahobytu.

1.7 Zlepšení pozice Evropy na světovém trhu

1.7.1 Evropa potřebuje lepší pozici na mezinárodní scéně. Toho lze dosáhnout vyřešením vnitřních hospodářských, sociálních a environmentálních výzev a posílením evropské integrace a mezinárodní spolupráce.

1.7.2 Průmysl EU by měl být podněcován k tomu, aby se orientoval na technologicky náročná odvětví, která ze své podstaty uplatňují strategický přístup šetrný ke klimatu. To z průmyslu EU učiní předního konkurenceschopného hráče, zlepší vnější obchod a vytvoří „zelená pracovní místa“ pro pracovníky a zajistí dlouhodobou hospodářskou udržitelnost.

1.7.3 Dosažení této rovnováhy vyžaduje inovační myšlení, aby sociální a environmentální pokrok mohl přispívat ke konkurenceschopnosti.

1.7.4 Další odstraňování hospodářských a právních překážek by mělo značně přispět k dalšímu zintenzivnění integrace uvnitř trhu a celkově posílit konkurenceschopnost Evropy⁽⁵⁾. Větší zapojení sociálních partnerů a organizované občanské společnosti do nové strategie EU 2020 umožní dosáhnout rychlejších pokroků.

1.7.5 Globální rozměr vyžaduje další společné úsilí. Každý členský stát by měl řešit svou vlastní vnitrostátní agendu a současně spolupracovat s ostatními na dosažení společných cílů. Ty by měly zahrnovat:

- pevné odhodlání hrát významnou roli ve světě, a to s vědomím skutečnosti, že těžiště hospodářské činnosti se posunuje k Asii a rozvíjejícím se zemím;
- strategickou energetickou politiku podporovanou dvoustannými dohodami mezi EU a dalšími zeměmi, spolu s rozvojem nové nízkouhlíkové, inteligentní a decentralizované energetické infrastruktury;
- EU by měla trvat na tom, aby země, s nimiž uzavírá obchodní smlouvy, měly přístup a řídily se příslušnými mezinárodními smlouvami a úmluvami OSN a jeho agentur, jako je MOP, a dalších mezinárodních orgánů, které stanovují normy v oblasti životního prostředí a práv pracujících, včetně stejné odměny za stejnou práci a zákazu dětské práce.

2. Úvod

2.1 Lisabonské cíle

2.1.1 Zveřejněním lisabonské agendy Evropská rada na jaře roku 2000 stanovila strategický cíl, který by Unie ve snaze o vytvoření nejdynamičtější a nejvíce konkurenceschopné znalostní ekonomiky na světě schopné udržitelného hospodářského rozvoje s více a lepšími pracovními místy a dodržováním ochrany životního prostředí měla splnit do roku 2010. Evropa důsledně usilovala o přizpůsobení několika existujících politik a institucionálních a finančních nástrojů svým strategickým prioritám. EHSV zdůraznil význam Lisabonské strategie a ocenil její velký přínos k zachování dynamiky nutné pro reformy, které posílí jednotný trh a napomohou jeho dalšímu rozvoji a konsolidaci⁽⁶⁾. Reformy trhů se zbožím, službami, prací a kapitálem by měly přispět k dosažení plně funkčního a účinného jednotného trhu a k další integraci členských států po roce 2010 v hospodářské oblasti, jež bude konkurenceschopnější a přiblíží se splnění cílů lisabonské agendy při současném zajištění vyváženosti mezi hospodářským, sociálním a environmentálním pilířem udržitelného rozvoje.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 6.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 15.

2.2 Druhá fáze lisabonské agendy

2.2.1 Tato fáze započala v roce 2005 střednědobým přezkumem provádění na vnitrostátní úrovni, za něž jsou odpovědné členské státy. Měly být ujasněny priority a zavedeny nové politické a finanční nástroje. Byly přijaty nové souhrnné pokyny pro hospodářskou politiku a politiku zaměstnanosti, jež měly být zapracovány do národních programů reforem.

2.3 Lisabonská agenda v období po roce 2010

2.3.1 Evropská rada na zasedání v březnu 2008 rovněž určila mandát, jehož smyslem je zahájit proces úvah o budoucnosti lisabonské agendy v období po roce 2010 s důrazem na:

- investice do lidského kapitálu a modernizaci trhů práce;
- využití potenciálu podniků;
- investice do znalostí a inovací;
- změnu klimatu, energetiku a související investice do infrastruktury.

2.4 Evropa vtažena do finanční krize

2.4.1 Evropská unie se nachází uprostřed současné globální finanční krize, jež vypukla v USA, ale rozšířila se jako pandemie, pronikla do globální ekonomiky a poškodila investice, připravila podniky o tolik potřebné úvěry a přispěla k poklesu světového obchodu tak výraznému, jaký nebyl zaznamenán od poslední světové války. Sociální důsledky v podobě ztráty pracovních míst a snížené kupní síly pracujících nabírají v Evropské unii znepokojivých rozměrů, zatímco vyhlídky na oživení ekonomiky nejsou okamžité. Evropská centrální banka zatím přijala opatření ve snaze bránit euro před inflací a deflací. Členské státy by měly podporovat přístup Evropské centrální banky (ECB), který souběžně se stabilitou cen zohledňuje jak sociální rozměr, tak rozměr zaměstnanosti, a ukládá ECB zodpovědnost také za provádění trvalého přezkumu ekonomiky eurozóny a za předkládání doporučení Radě ECOFIN. V tomto smyslu by členské státy měly přezkoumat kompetence a účinnost Euroskupiny a jejich příspěvků k definování měnové politiky eura. Otevření trhů ve finančním sektoru bylo pozitivním krokem. Veřejný dohled a regulace však nedržely krok s globální dimenzí finančních trhů. Jsou to dodatečné výzvy, kterým musí Evropa čelit a překonat je přepracováním a posílením regulace.

2.5 Překážka pro jednotný trh a lisabonskou agendu

2.5.1 **Výzvy globalizace.** Vzhledem k situaci v EU je zřejmé, že jednotný trh a lisabonská agenda budou značně ovlivněny. Globalizace a s ní spojené výzvy zde však zůstanou i po skončení krize. Evropa potřebuje zaujmout lepší pozici na měnící se mezinárodní scéně díky tomu, že dosáhne pokroku v řešení svých vnitřních hospodářských, sociálních a environmentálních výzev a posílí evropskou integraci a mezinárodní spolupráci. Aby tato strategie

byla účinná a v souladu s revidovanými prioritami lisabonské agendy, je třeba zajistit rovnováhu mezi hospodářskými, sociálními a environmentálními rozměry rozvoje.

2.5.2 Sociální soudržnost

2.5.2.1 Sociální soudržnost byla důležitým faktorem při zahájení Lisabonské strategie v roce 2000 a zůstává jím i nadále. Pokrok v řešení otázek chudoby a nerovnosti však nebyl uspokojivý z hlediska členských států ani z hlediska vnitrostátního. Chudoba a nerovnost se stále řadí k nejzávažnějším problémům Evropy. Revize Lisabonské strategie k nim musí přistupovat zodpovědněji a vytyčit náročnější cíle hospodářského a sociálního rozvoje, které by vedly k zásadnímu obratu v otázkách chudoby a nerovnosti.

2.5.2.2 Rozdíly v systémech sociálního zabezpečení v EU jsou zřejmé. Některé z rozdílů jsou způsobeny zcela odlišnými daňovými systémy a daňovou soutěží. Daně z příjmů právnických osob a daně z dividend a úroků jsou v některých zemích vysoké, v jiných nízké. Systémy rovných daní zvýšily rozdíly v daních z příjmu a daňových výnosech mezi členskými státy. V některých zemích se systémem rovných daní jsou sociální výdaje vyšší než 30 % HDP, v jiných nedosahují 15 %. Všechny země čelí problémům souvisejícím s budoucností jejich systémů sociálního zabezpečení.

2.5.2.3 Vyšší standardy vzdělávání, lepší a lépe tržně uplatnitelné schopnosti, větší počet výzkumných pracovníků; to by měly být hlavní pilíře lepší konkurenceschopnosti zaměřené na ekologičtější hospodářství EU, které musí mít vedoucí úlohu v inovacích s vysoce kvalitními technologiemi, vyšší produktivitou a přidanou hodnotou. To by mělo vést ke vzniku většího počtu kvalitnějších pracovních míst, zrychlení hospodářského a sociálního rozvoje a snížení chudoby a nerovnosti.

2.5.2.4 Otevřená metoda koordinace a jasný důraz na souběžná a interaktivní opatření na evropské, vnitrostátní a regionální úrovni jsou nutností. Zapojení vnitrostátních parlamentů, sociálních partnerů a ostatních částí organizované občanské společnosti by mělo být výrazem pochopení a zodpovědnosti za hlavní problematické oblasti a potřebná opatření.

2.5.2.5 Poskytovatelé veřejných služeb jsou součástí této potřebné reakce na problémy sociální soudržnosti a na současnou ekonomickou a finanční krizi, neboť v rámci vládních snah vykonávají důležitou činnost orientovanou na stabilizaci ekonomiky a pracovních trhů. Veřejný sektor funguje jako katalyzátor hospodářského růstu a poskytuje infrastrukturu pro prosperitu soukromého podnikání. Lepší veřejné služby (např. vzdělání, zdravotní a sociální péče atd.) by měly mít zásadní význam pro novou evropskou strategii hospodářského růstu a zaměstnanosti a pro všechny evropské občany.

2.6 Zvrátit trendy směřující k recesi

2.6.1 Výkonnější jednotný trh by měl přispět k střednědobému rozvoji EU a měl by rovněž přispět k rychlejší obnově po nynější finanční a ekonomické krizi. Cílem strukturálních reforem je zajistit důkladnou dlouhodobou obnovu. Aniž by tyto reformy ztrácely ze zřetele požadovanou sociální rovnováhu, měly by rovněž usilovat o zvrácení současných trendů směřujících k recesi a zamezit jakémukoli dalšímu zhoršování výrobních kapacit EU. Pokud by členské státy dokázaly spolupracovat a rozhodly se jednat společně a orientovat své ekonomiky zpět na udržitelný růst, zavládl by silný pocit, že tato činnost má smysl a směr. Členské státy by měly povzbudit poptávku na vnitřním trhu a obnovit kupní sílu spotřebitelů v souladu s dosaženým pokrokem směřujícím k ukončení současné finanční a hospodářské krize a s ní spojené recese.

3. Obecné připomínky

3.1 V tomto stanovisku jsou popsány některé oblasti, kde by jednotný trh mohl být přínosem pro lisabonskou agendu po roce 2010. O těchto oblastech je pojednáno níže.

3.2 Velikost vnitřního trhu

3.2.1 Objem zboží obchodovaného na vnitřním trhu EU je téměř dvojnásobný v porovnání s objemem zboží obchodovaným s ostatním světem, což odráží integrační snahy posledních let ⁽⁷⁾. Má se za to, že Evropský jednotný trh se zbožím představuje silnou konkurenční výhodu, poskytuje členským státům dobrý základ pro dosažení úspěchu na vnějších trzích a zvyšování prosperity a vytváření pracovních míst pro jejich občany. Jednoho dne se bude uvažovat o dalším rozšíření EU a velikost jednotného trhu tedy nepochybně poroste.

3.3 Pokrok v dalším fungování a uskutečňování jednotného trhu

3.3.1 Projekt jednotného trhu je neustálým „probíhajícím procesem“, některé otázky však vyžadují bezodkladnou reakci. Řádné používání *acquis* jednotného trhu má klíčový význam. Rovnováha a důsledný přístup k různým zájmům musí být zachovány. Hospodářská soutěž mezi členskými státy na jednotném trhu by navíc měla být zaměřena na to, aby evropským spotřebitelům nabízela zlepšenou kvalitu a bezpečnější výrobky za nejlepší ceny a současně poskytovala průmyslu silnější a účinnější základnu pro rozšíření vnějšího obchodu. Zpráva zveřejněná v lednu 2009 ⁽⁸⁾

uvádí aspekty programu pro vnitřní trh z roku 1992, které dosud nebyly splněny. Z této zprávy vyplývá, že stávající předpisy jsou různě interpretovány, používány a nedostatečně harmonizovány. Zmiňuje rovněž vysoké administrativní náklady a navrhuje, jak by bylo možné dosáhnout úplného odstranění existujících překážek pro podniky.

3.3.2 EU zavedla novou koncepci internalizace všech externích nákladů všech druhů dopravy. EHSV již měl příležitost se k tomu vyjádřit ⁽⁹⁾ a opakuje své doporučení, že žádaného efektu bude dosaženo pouze tehdy, bude-li tato zásada stejnou měrou uplatňována všude tam, kde vznikají externí náklady. V závěrech Rady ze dne 23. října 2009 se poukazuje na to, že tato zásada musí být uplatňována jako prostředek pro spravedlivou tvorbu cen, a žádá členské státy, aby zintenzívnily debatu o nejlepším možném využití cenově výhodných hospodářských nástrojů, které by měly lépe odrážet skutečné environmentální náklady a výhody, a také stanovily očekávané ceny emisí CO₂. Rada také vyzvala Komisi, aby přijala konkrétní opatření, vypracovala v rámci nové strategie EU 2020 hlavní směry pro ekologickou účinnost a předložila v průběhu tohoto roku integrovanou strategii a akční plán na podporu ekologických inovací; připravovaný evropský inovační plán by v této oblasti měl vytvořit konkurenceschopný a harmonizovaný vnitřní trh. V současné době nejsou jednotlivým druhům dopravy a jejím uživatelům externí náklady účtovány. To může přinášet výhodu v konkurenceschopnosti těm druhům dopravy, které způsobují vysoké společenské náklady. Internalizace by odstranila toto narušování hospodářské soutěže a způsobila přesun směrem k ekologičtějším druhům dopravy. Je důležité, aby tato zásada byla účinněji uplatňována, neboť s ní mohou být spojeny změny v nabídkové a uživatelské struktuře dopravy.

3.4 Odvětví služeb

3.4.1 Vnitřní trh služeb stále ještě vykazuje určité slabiny. Očekává se, že začátkem roku bude v souvislosti se vstupem v platnost směrnice o službách dosaženo pokroku. Přeshraniční problematika je i dnes velmi citlivá, zejména v oblasti energetiky a poštovních a finančních služeb. V některých otázkách se řešení na evropské úrovni jeví jako nereálné, vzhledem k odporu členských států a k jistému napětí, které vzniklo s tendencí ke zvýšenému protekcionismu. Vlády by měly odolat takovým krátkodobým a krátkozrakým opatřením. Měly by monitorovat situaci a zajistit, že ve výše uvedených oblastech nedochází ke snižování sociálních kvalit a environmentálních a bezpečnostních norem. EHSV vyzývá členské státy, aby zaměstnanci byli odpovídajícím způsobem vyškoleni, má-li být zaručen hladký průběh při provádění směrnice o službách. Vzhledem k tomu, že některé sociální služby nejsou zahrnuty do směrnice o službách, musí sektor služeb projít vývojem, který mu umožní rovněž reagovat na problematiku demografických změn, jež budou mít také značný vliv na jednotný trh.

⁽⁷⁾ Žebříček výsledků pro vnitřní trh (Internal Market Scoreboard), prosinec 2008.

⁽⁸⁾ *When will it really be 1992* (Kdy to skutečně bude) – konkrétní návrhy na dokončení vnitřního trhu, publikováno nizozemskými federacemi zaměstnavatelů VNO – NCW, MKB (viz http://www.eesc.europa.eu/smo/prism/moreinformation/literature/7/index_en.asp).

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 317, 23.12.2009, s. 80 a CESE 1947/2009, 17.12.2009 (TEN/356).

3.5 Měnová unie

3.5.1 Měnová unie a úspěch eura mají zásadní význam pro hlubší integraci a posílení vnitřního kapitálového trhu. V období zpomalení hospodářského růstu vnitřní trh a eurozóna dokázaly, že podnikům poskytují stabilitu, neboť obchodní činnost uvnitř EU zpomalila méně než obchodní činnost mimo EU. Z těchto ukazatelů lze vyčíst, že je zde potenciál pro další integraci.

3.6 Vnější dopad eura

3.6.1 Odhaduje se, že od zavedení eura ⁽¹⁰⁾ se obchod zvýšil téměř o 5 procent. Trhům prospěje další prohloubení eurozóny, včetně koordinace makroekonomických politik, vnější reprezentace a regulace finančních trhů, zejména s ohledem na nynější zpomalení hospodářského růstu.

3.7 Překážky v uplatňování čtyř svobod

3.7.1 Svoboda pohybu pomohla posílit ekonomiku evropských členských států tím, že pozvedla hospodářskou soutěž a poskytla spotřebitelům větší výběr kvalitnějších produktů za nižší ceny. Pomáhá také podnikům z EU lépe soupeřit na mezinárodní scéně. Existují však náznaky nejasností v prováděcích předpisech ke směrnici o vysílání pracovníků, které vedou k nekalé hospodářské soutěži mezi podniky, nedostatečnému dodržování práv zaměstnanců a k sociálnímu dumpingu.

3.7.2 V posledních letech se hlavní směry politik zaměstnanosti zaměřovaly především na mobilitu pracovních sil jako na prostředek ke zlepšení struktury trhu práce. Podpora aktivních principů trhu práce a projektů flexikurity, jak byly dojednány se sociálními partnery a vládami, podpora celoživotního učení a odborné přípravy, vybudování odolných, přiměřených a udržitelných systémů sociálního zabezpečení, umožnění rovných příležitostí, zachování genderové rovnosti, sladění pracovního, soukromého a rodinného života a odstranění všech forem diskriminace jsou zásadními předpoklady pro to, aby trh práce více přispíval k plnění lisabonských cílů.

3.8 Regulační omezení

3.8.1 Od 80. let minulého století se právní předpisy EU zaměřily na svobodný pohyb zboží, služeb, pracovní síly a kapitálu. Regulační prostředí, v němž podniky fungují, je zásadním prvkem jejich konkurenceschopnosti a schopnosti růst a vytvářet pracovní místa. Předpisy mohou zajistit čestnou hospodářskou soutěž,

ale mohou také narušit dobré podnikatelské prostředí. Proto je třeba předpisy revidovat a zjednodušovat, aby se podniky rychle přizpůsobily změnám a současně udržely regulérní a relativně bezpečné trhy. Koordinovaná činnost všech 27 členských států by měla mít stabilizující účinek na evropský tržní systém. Opatření musí být zavedena rychle, aby se zajistilo, že banky se účinněji ujmou své hlavní úlohy spočívající v poskytování likvidity reálné ekonomice ze stálých zdrojů financování, které pocházejí z úspor ze samotného hospodářství, a ponechají riskantnější a spekulativní aktivity na finančních trzích samostatným operátorům specializovaným v této oblasti.

3.8.2 V uplynulých pěti letech prošel jednotný trh významnými změnami k lepšímu v legislativním rámci pro volný pohyb zboží a služeb. Tato zlepšení jsou zejména důsledkem nařízení o vzájemném uznávání, které stanovilo společná technická pravidla, jež snižují dodatečné administrativní a výrobní náklady. Nařízení o akreditaci a dozoru nad trhem v zásadě rovněž posílilo volný pohyb podporou lepších norem ve prospěch spotřebitelů a podporou bezpečnosti prodávaného zboží.

3.8.3 S volným pohybem zboží, služeb, pracovní síly a kapitálu nabývá zavedení harmonizovaných norem na významu. Stále existují jistá omezení bránící plně funkčnímu jednotnému trhu.

3.8.4 Existují sítě již dříve vytvořené Evropskou komisí, které by měly fungovat ve všech členských státech s dostatečnými prostředky na výkon své funkce. EHSV odkazuje zejména na systém pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI), systém včasné výměny informací pro nepotravinářské výrobky (RAPEX), systém včasné výměny informací pro potraviny a krmiva (RASFF) a SOLVIT. Tyto nástroje poskytují informace, chrání zájmy občanů EU a zajišťují hladké fungování a monitorování pravidel jednotného trhu. Obecně vzato by větší povědomí široké veřejnosti mělo usnadnit zavádění užitečných reforem orientovaných na posílení jednotného trhu.

3.9 Environmentální aspekty

3.9.1 Ve střednědobém až dlouhodobém výhledu se EU „musí stát nejúčinnější hospodářskou oblastí z hlediska energetiky a využívání zdrojů“ a její politika v oblasti klimatu musí být orientována na udržitelnost. Je třeba prozkoumat všechny možnosti úspory energie a využívat místní, obnovitelné a regionální struktury. Zlepšení energetické účinnosti a účinnosti zdrojů budou klíčovými prvky nové strategie.

3.9.2 Pro lepší udržitelný hospodářský rozvoj je zapotřebí intenzivnější kontakt s vnější činností EU ve snaze formovat globalizaci a podporovat mezinárodní strategickou konvergenci pro udržitelný rozvoj.

⁽¹⁰⁾ Analýza dopadu Eura na obchod a přímé zahraniční investice. (http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication12590_en.pdf).

3.9.3 Aby trh zboží více přispíval k dosažení lisabonských cílů, je nutné, aby se EU na mezinárodních jednáních o změně klimatu vyjadřovala jednotně, naléhavě a souvisle.

3.9.4 Jsou zapotřebí další investice do výzkumu v oblasti energetiky a změny klimatu. Budoucí investice do průmyslu v EU by měly být založeny na strategické energetické politice podporované dvoustrannými dohodami mezi EU a ostatními zeměmi. Významný je také rozvoj nové nízkouhlíkové, inteligentní a decentralizované energetické infrastruktury.

3.10 Zabezpečení dodávek energetických produktů a základních komodit

3.10.1 Je věcí zásadní důležitosti, aby hospodářství EU mělo nepřetržitý a bezpečný přístup k energii a základním komoditám, což znamená, že míra energetické soběstačnosti EU by se měla neustále zvyšovat.

3.10.2 V souvislosti se znatelnými výkyvy v cenách energie a komodit v nedávných letech euro fungovalo jako ochrana před bouřemi na finančním trhu a jeho síla zmírnila některé dopady náhlého zvýšení cen před dvěma lety, kdy silně vzrostla poptávka na celosvětových trzích potravin a energie.

3.10.3 Otevřenost kapitálových trhů, zejména mezi členskými státy, má význam také v tomto ohledu. Měla by se povzbuzovat, aby bylo možné financovat obchod v oblasti dodávek energie a podporovat investice do odvětví energetiky.

3.10.4 Vnitřní trh s energií EU je také třeba transformovat, aby vznikl skutečně soudržný systém fungující podle jednotné politiky, plně provázaný a provozuschopný, který zaručí spravedlivou hospodářskou soutěž a ochrání práva a zájmy spotřebitelů. Prostřednictvím politiky hospodářské soutěže EU, posílení vnitrostátních regulačních orgánů a prostřednictvím politiky služeb obecného zájmu by bylo zajištěno přiměřené, bezpečné a nepřerušované zásobování spotřebitelů udržitelnou a cenově dostupnou skladbou zdrojů energie.

3.11 Dopravní a komunikační infrastruktura

3.11.1 V kontextu globalizace je doprava klíčová pro řádné fungování jednotného trhu. Podporuje přeshraniční spolupráci a obchodování mezi členskými státy. Účinné dopravní systémy umožňují díky širší škále zboží za konkurenční ceny dosáhnout hospodářské efektivity. V porovnání se silniční dopravou, která přispívá k většímu objemu emisí, je železniční infrastruktura uvnitř Evropy účinným prostředkem pro přepravu zboží, který je šetrný k životnímu prostředí.

3.11.2 Strategie námořní dopravy 2009–2018 rovněž přispěje k udržitelnému hospodářskému rozvoji. S narůstajícím počtem lodí využívajících k obchodování pobřežní plavbu a s nárůstem mezinárodního obchodu však bude nutné řešit problematiku změny klimatu a další environmentální otázky.

3.11.3 Očekává se, že změny v dopravním systému EU sníží přetíženost infrastruktury a současně pomohou hospodářství EU přizpůsobit se výzvam globalizace. Účinný dopravní systém nabízí lepší příležitosti pro podniky a pracovní místa a rovněž zaručuje dlouhodobou konkurenceschopnost uvnitř a vně EU. Doprava rovněž podporuje inovace a povzbuzuje hospodářský růst.

3.11.4 Problematika interoperability a propojení mezi členskými státy musí být posouzena zejména s ohledem na energetické sítě a přístup k širokopásmovému internetovému připojení pro všechny občany. Tyto otázky by ovlivnily především nejvzdálenější regiony.

3.11.5 Nejvzdálenější regiony jsou stále ještě velmi znevýhodněny v oblasti leteckých služeb. EU by k této problematice měla zaujmout nový postoj a usilovat o to, aby občané těchto regionů měli stejné možnosti jako občané žijící na evropském kontinentu.

3.12 Konkurenceschopnost na jednotném trhu

3.12.1 Lisabonská strategie zaznamenala jasný úspěch v některých aspektech trhu se zbožím. Evropský jednotný trh usnadnil obchodování se zbožím a spotřebitelé mají mnohem širší výběr výrobků za velmi konkurenční ceny. Je však třeba zajistit regulérní hospodářskou soutěž, čehož by se mělo dosáhnout účinným dohledem na vnitrostátní úrovni pomocí spolupráce mezi členskými státy.

3.12.2 Je zde však patrné jisté zpoždění v plnění závazků na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU. Mezinárodní hospodářská soutěž v oblasti zboží a služeb se vyostřuje, což stále naléhavěji vyžaduje zlepšení konkurenceschopnosti na evropské úrovni. Mnohé důkazy potvrzují, že lepší koordinace úsilí v oblasti V&V mezi klástry MSP a velkými firmami má kladný vliv na konkurenceschopnost, který přesahuje vnitřní trh.

3.12.3 Je rovněž důležité poznamenat, že vznik hospodářské a měnové unie napomohl trhu EU k lepší konkurenceschopnosti prostřednictvím nižších a transparentnějších nákladů na přeshraniční aktivity. Usnadnil rovněž vstup nových firem na evropský trh, zatímco nejméně výkonné firmy byly odstraněny či odkoupeny. Je však stále co zlepšovat v oblasti flexibility na vnitřním trhu a mobility pracovních sil. Ve skutečnosti je hlavním nedostatkem konstatovaným u všech trhů nutnost zajistit, aby na evropském jednotném trhu byly odstraněny zbývající vnitřní překážky.

3.13 Vnější rozměr jednotného trhu

3.13.1 Otevřenost Evropy ostatnímu světu přispěla k její prosperitě. Je tedy v jejím zájmu, aby rozvíjela svou vnější agendu, chránila zájmy svého obyvatelstva a sloužila jim. Budoucí politiky by se nyní měly oprostít od syndromu orientace směrem dovnitř, jež převládala od Římských smluv v roce 1957. EU by se teď měla spíše orientovat na globalizovanou ekonomiku a potvrdit pevné odhodlání hrát ve světě významnou roli, a to s vědomím skutečnosti, že těžiště hospodářské činnosti se přesouvá k Asii a rozvíjejícím se zemím, zejména takzvaným státům skupiny BRIC – Brazílii, Rusku, Indii a Číně. EU by také měla rozvíjet hospodářskou spolupráci se sousedními zeměmi v rámci evropské politiky sousedství včetně Východního partnerství a Unie pro středomoří s cílem rozšířit zónu volného obchodu. Podmínkou těchto partnerských dohod by měly být zásady volného trhu. Přitom však má prohlubování a zdokonalování jednotného trhu klíčový význam, pokud si EU chce udržet svou roli předního hráče na světovém trhu.

3.13.2 Evropa má rovněž povinnost zabývat se celosvětovými problémy a pomáhat určovat rychlost a formu globalizace. EU ve svém úsilí o liberalizaci na globálním trhu se zbožím a službami následovala jiné velké obchodní bloky. Vyjednávala dvoustranné dohody o volném obchodu s Koreou, zeměmi ASEAN a Indií. Pokrok dosažený v Transatlantické hospodářské radě lze rovněž označit za kladný. V této strategii se částečně odráží nedostatek důvěry v rychlé a úspěšné zakončení kola jednání z Dohy. Tento dvoustranný přístup by ve skutečnosti mohl podkopat celý smysl multilaterálních obchodních jednání. Při otvírání mezinárodních trhů je nutné trvat na politickém principu vzájemnosti a zakončení kola jednání z Dohy by i nadále mělo být prioritou. EHSV žádá Komisi EU a představitele vlád členských států, aby při jednáních o liberalizaci obchodu trvali na tom, aby vlády třetích států dodržovaly lidská práva, úmluvy MOP a zásadu zachování přírodních, hospodářských a kulturních zdrojů.

3.13.3 Je žádoucí vytvořit jednotnou unijní ochranu prostřednictvím patentu Společenství, což mělo ve skutečnosti být učiněno již dávno. Práva duševního vlastnictví musí být rozhodně vymáhána a obchodování padělaných značkových výrobků účinně potíráno ⁽¹¹⁾.

3.13.4 Zprávy o potravinách a hračkách, jež byly dovezeny ze třetích zemí a neodpovídaly normám, v minulých letech kladly důraz na chybějící účinné monitorování trhu v EU a dohled nad ním. Nedostatek řádného monitorování zboží dováženého ze třetích zemí má za následek to, že spotřebitelé v EU jsou vystaveni možným zdravotním rizikům a nestandardním výrobkům horší kvality. Narušuje rovněž hospodářskou soutěž na trhu a může také v budoucnu negativně ovlivnit investice a zaměstnanost v Evropě.

3.13.5 Pevná a dohodnutá strategie by rovněž měla být považována za prostředek na ochranu evropských spotřebitelů před dovozem zboží a služeb ze třetích zemí, které nesplňují technické, sociální a environmentální normy a pracovní podmínky. Členské státy by měly zajistit, aby normy ILO, OSN a jejich agentur a další mezinárodní dohody v oblasti práv jednotlivce, svobody sdružování, práva pracujících sdružovat se a vyjednávat kolektivně a zrušení dětské a nucené práce byly dodržovány v zemích, s nimiž mají členské státy EU obchodní dohody.

3.13.6 Současná krize ukázala, že se prohlubuje vzájemná závislost mezi zeměmi na celosvětových finančních a obchodních trzích. Světové finanční trhy je třeba posílit pomocí pravidel prosazujících obezřetnost, která zlepší koordinaci a komunikaci mezi monitorovacími orgány a centrálními bankami, a nejen zvýší transparentnost, ale budou také přísněji kontrolovat toky špinavých peněz souvisejících s drogami, zločinem a nelegálním obchodováním zbraní.

3.13.7 Za těchto okolností by evropský model sociálního dialogu měl být přijat zeměmi mimo Unii a EHSV by měl tento koncept intenzivněji propagovat.

3.14 Sociální rozměr

3.14.1 Další rozvoj vnitřního trhu vyžaduje, aby evropští občané vnitřní trh přijali. Sociální rozměr vnitřního trhu je nyní posílen Listinou základních práv, která je součástí Lisabonské smlouvy. Tím by mohla být posílena role organizované občanské společnosti při dalším rozvoji vnitřního trhu.

3.14.2 Strategie EU pro období po roce 2010 by měla prosazovat rovnější a spravedlivější společnost zachováním a rozvojem svého modelu společnosti v souladu s integrovanou rozvojovou politikou. Každý členský stát by se měl přizpůsobit globalizaci a technologickým změnám pomocí lepšího a dostupnějšího vzdělání a odborné přípravy. Nynější krizové období by se mělo využít k povzbuzení zvýšení úrovně znalostí ve snaze připravit pracovní síly na budoucnost. Nezaměstnaným by měla být poskytnuta možnost rekvalifikace a účast ve vzdělávacích programech, včetně vyššího vzdělání, což jim umožní opět vstoupit na trh práce s vyhlídkou na lepší podmínky zaměstnání pro ně samotné a dalšího povzbuzení pro jejich zaměstnavatele, aby investovali do nových požadavků trhu, které by se měly v nadcházejících letech objevovat spolu s dalšími technologiemi. Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci a Evropský sociální fond by měly být lépe využívány a přizpůsobeny výzvam tohoto druhu na vnitřním trhu. Vzhledem k následkům hospodářské krize by neprodleně měla být zvážena nová formulace programů zaměřených zejména na boj s chudobou.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 116, 28.4.1999, s. 35, a Úř. věst. C 221, 7.8.2001, s. 20.

4. Závěrečné připomínky

4.1 V současném období krize musí EU přizpůsobit střednědobá a dlouhodobá opatření Lisabonské strategie. Musí doplnit svou agendu strukturálních reforem o činnost v krátkodobém horizontu a současně dále investovat do budoucnosti. Toho lze dosáhnout především dalšími investicemi do V&V, inovací a vzdělávání, aktivní podporou volné výměny poznatků mezi členskými

státy a podporou pro podniky (zejména MSP), aby byly schopné přispívat k dynamičtějšímu jednotnému trhu. Činnost orientovaná na ekologičtější ekonomiku má rovněž svůj význam jako prostředek pro tvorbu nových pracovních míst při současném zajištění alternativních dodávek energie a plnění environmentálních cílů. Toho lze dosáhnout posílením evropské správy do té míry, aby mohla zlepšit kolektivní rozměr Evropské unie a zamezit zdvojení vynakládaného úsilí a zdrojů.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy obdržely více než jednu čtvrtinu odevzdaných hlasů, nicméně v průběhu rozpravy byly zamítnuty (čl. 54 odst. 3 JŘ):

Odstavec 1.2, odrážky 8, 9 a 10

- „Značným problémem se v této souvislosti jeví to, že dosud neexistuje volný pohyb pracovních sil z některých států, které se staly členy při posledním rozšíření. Účinné a jasné vnitrostátní prováděcí předpisy jsou zapotřebí za účelem řádného uplatnění a dosažení cílů směrnice o vysílání pracovníků, zejména spravedlivé hospodářské soutěže mezi podniky, a dodržování práv pracovníků ~~a zamezení sociálního dumpingu.~~
- ~~Jedním z problémů jednotného trhu a EU je to, že m~~ Mzdy a pracovní podmínky jsou velmi rozdílné v jednotlivých členských státech i v jednotlivých regionech, a jsou tedy se staly konkurenčním faktorem. Ochrana norem na trhu práce na základě úmluv MOP získá na významu a musí se stát součástí nové strategie EU 2020.
- ~~Nárůst obchodování na jednotném trhu vede k nárůstu dopravy. Jednotný trh stimuluje nadbytečnou a environmentálně škodlivou dopravu na dlouhé vzdálenosti. Při definování dopravní politiky strategie EU 2020 je tudíž nutné brát v úvahu hlediska dopadu dopravy na životní prostředí a udržitelný rozvoj. To je v rozporu s rostoucími požadavky kladenými na politiku životního prostředí a udržitelného rozvoje.~~

Odůvodnění

Slovo dumping se nyní všeobecně používá pouze v kontextu mezinárodního obchodního práva, kde je dumping definován jako čin, kdy výrobce v jedné zemi exportuje výrobek do jiné země za cenu, která je nižší než cena požadovaná na domácím trhu nebo nedosahuje výrobních nákladů. Termín „sociální dumping“ je tedy nevhodně užít ve výše uvedeném případě směrnice o vysílání pracovníků, protože náklady společnosti (obvykle z hospodářsky méně rozvinutého členského státu) dodávající své výrobky a služby do jiného členského státu nejsou nižší než její náklady. Používání termínu „sociální dumping“ zaměřeného proti novým členským státům je urážlivé a bylo by dobré se mu vyhnout.

Označovat rozdílné mzdy a pracovní podmínky za problém jednotného trhu odporuje prosté skutečnosti, že mzdy jsou vždy součástí hospodářské soutěže společností, jež je základem tržního hospodářství a přináší prospěch spotřebitelům. Pokud se týká ochrany norem na trhu práce, je nutné uvést, jaký druh norem má být chráněn. Úmluvy MOP, podepsané většinou členských států, definují tyto normy.

Vinit jednotný trh z nárůstu škodlivé dopravy je jednostranný argument. Stejně tak bychom mohli obviňovat volný pohyb lidí za zvýšené zatížení životního prostředí. Aspekty životního prostředí a udržitelného rozvoje je nutné brát v úvahu při definování strategie EU 2020.

Výsledek hlasování

Pro: 93

Proti: 131

Zdrželo se: 8

Odstavec 3.7.1

„Svoboda pohybu pomohla posílit ekonomiku evropských členských států tím, že pozvedla hospodářskou soutěž a poskytla spotřebitelům větší výběr kvalitnějších produktů za nižší ceny. Pomáhá také podnikům z EU lépe soupeřit na mezinárodní scéně. Doposud neexistuje volný pohyb pracovních sil z některých států, které se staly členy při posledním rozšíření. Účinné a jasné vnitrostátní prováděcí předpisy jsou zapotřebí za účelem řádného uplatnění a dosažení cílů směrnice o vysílání pracovníků, zejména spravedlivé hospodářské soutěže mezi podniky a dodržování práv pracovníků. Existují však náznaky nejasností v prováděcích předpisech ke směrnici o vysílání pracovníků, které vedou k nekalé hospodářské soutěži mezi podniky, nedostatečnému dodržování práv zaměstnanců a k sociálnímu dumpingu.“

Odůvodnění

Stále ještě neexistují žádná omezení volného pohybu pracovníků v rámci jednotného trhu, a to před důkazy, že odstranění překážek nijak nezhoršilo postavení zemí, které tyto překážky odstranily, na trhu práce.

Slovo dumping se nyní všeobecně používá pouze v kontextu mezinárodního obchodního práva, kde je dumping definován jako čin, kdy výrobce v jedné zemi exportuje výrobek do jiné země za cenu, která je nižší než cena požadovaná na domácím trhu nebo nedosahuje výrobních nákladů. Termín „sociální dumping“ je tedy nevhodně užít ve výše uvedeném případě směrnice o vysílání pracovníků, protože náklady společnosti (obvykle z hospodářsky méně rozvinutého členského státu) do dávající své výrobky a služby do jiného členského státu nejsou nižší než její náklady. Používání termínu „sociální dumping“ zaměřeného proti novým členským státům je urážlivé a bylo by dobré se mu vyhnout.

Výsledek hlasování

Pozměňovací návrh 5 (odstavec 3.7.1) byl vázán na pozměňovací návrh 3 (odstavec 1.2, odrážky 8, 9 a 10) a z důvodu hlasování o tomto pozměňovacím návrhu se stal bezpředmětným.

Odstavec 3.8.1

„Od 80. let minulého století se právní předpisy EU zaměřily na svobodný pohyb zboží, služeb, pracovní síly a kapitálu. Regulační prostředí, v němž podniky fungují, je zásadním prvkem jejich konkurenceschopnosti a schopnosti růst a vytvářet pracovní místa. Předpisy mohou zajistit čestnou hospodářskou soutěž, ale mohou také narušit dobré podnikatelské prostředí. Proto je třeba předpisy revidovat a zjednodušovat, aby se podniky rychle přizpůsobily změnám a současně udržely regulérní a relativně bezpečné trhy. Koordinovaná činnost všech 27 členských států by měla mít stabilizující účinek na evropský tržní systém. EHSV doporučuje, aby se banky zaměřily na financování podniků a ponechaly nejspekulativnější operace, které se provádí na finančních trzích, operátorům specializovaným na tyto transakce. Opatření musí být zavedena rychle, aby se zajistilo, že banky se účinněji ujmou své hlavní úlohy spočívající v poskytování likvidity reálné ekonomice ze stálých zdrojů financování, které pocházejí z úspor ze samotného hospodářství, a ponechají riskantnější a spekulativní aktivity na finančních trzích samostatným operátorům specializovaným v této oblasti.“

Odůvodnění

První část odstavce je nerealistická. Jaká opatření mohou být přijata? Pokud se nevysvětlí, o jaká opatření se jedná, je lepší o nich nehovořit, neboť vyvolávají zmatek a nejistotu. Dále aktuálním problémem nejsou zdroje financování, nýbrž důvěra v reálnou ekonomiku.

Domnívám se, že odstavec 1.6 výborně vystihuje aktuální finanční problémy a jejich řešení.

Výsledek hlasování

Pro: 82

Proti: 127

Zdrželo se: 19

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Integrace a sociální agenda“**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2010/C 347/03)

Zpravodaj: **pan Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**Spoluzpravodaj: **pan Pedro Almeida FREIRE**

Dne 16. července 2009 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Integrace a sociální agenda.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 26. ledna 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února 2010), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 158 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a návrhy

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor se coby instituce pevně odhodlaná podněcovat a rozvíjet agendu sociální politiky i podporovat integraci přistěhovalců a etnických menšin rozhodl vypracovat toto stanovisko z vlastní iniciativy proto, **aby Evropská unie posílila vazby mezi integračními politikami a agendou sociální politiky.**

1.2 Rok 2010 bude velmi významným rokem pro sociální politiky EU: bude Evropským rokem boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení; dojde k vypracování strategie EU 2020; a také k přijetí nové sociální agendy.

1.3 Výbor je toho názoru, že při přezkumu sociální agendy po roce 2010 se musejí především zohlednit sociální důsledky přistěhovalectví.

1.4 Vzhledem k tomu, že přistěhovalectví/integrace a sociální agenda spadají do portfolia různých komisařů a generálních ředitelství, EHSV navrhuje zkvalitnění politické a administrativní spolupráce v rámci Evropské komise.

1.5 Integrační politiky musejí být navázány na hlavní cíle sociální politiky EU: tak budou všechny osoby, včetně státních příslušníků třetích zemí, evropských občanů přistěhovaleckého původu a menšin, moci využít svých šancí. Stejně tak se musí boj proti sociálnímu vyloučení zaměřovat na všechny osoby – i na přistěhovalce, ať už se jedná o občany EU, či příslušníky třetích zemí.

1.6 EHSV považuje za prioritní posílit integraci na evropské úrovni s přihlédnutím k hospodářské krizi, k situaci přistěhovalců a menšin, pokud jde o zaměstnanost, sociální začlenění, rovnost

žen a mužů, chudobu, vzdělání a odbornou přípravu, zdraví, sociální ochranu a boj proti diskriminaci.

1.7 Hledisko rozmanitosti vyplývající z přistěhovalectví je nutné průřezově začlenit do vytváření i provádění sociálních politik; zároveň je nutné vypracovávat zvláštní politiky a opatření k integraci přistěhovalců a etnických menšin.

1.8 V důsledku toho a s přihlédnutím ke zkušenostem s realizací dalších politik navrhuje **Výbor formulaci procesu (tzv. *mainstreamingu*), který by systematicky začleňoval integraci** do různých politických, legislativních a finančních nástrojů EU, za účelem podpory integrace, rovného zacházení a nediskriminace.

2. Představení návrhu

2.1 Evropská unie si vytváří společnou přistěhovaleckou politiku, k níž Výbor přispívá prostřednictvím svých stanovisek, zdůrazňujíc význam integrace coby „klíče k úspěšnému přistěhovalectví“, a uznává, že je nutné, aby evropské společnosti zlepšily svoji schopnost zvládat rozmanitost, která je přistěhovalectví vlastní, a tím zvyšovat sociální soudržnost.

2.2 V posledních deseti letech byli přistěhovalci velmi významným přínosem pro hospodářský a sociální rozvoj Evropy ⁽¹⁾. Velký počet osob – mužů a žen – pocházejících ze třetích zemí se zapojil do evropských trhů práce a přispěl k růstu hospodářství, zaměstnanosti, sociálních odvodů i daňových výběrů.

⁽¹⁾ KOM(2008) 758 v konečném znění.

2.3 EHSV navrhl „občanskou integraci“, jež spočívá v „postupném zrovnoprávnění přistěhovalců s ostatními obyvateli, a to co se týče jak práv, tak povinností, přístupu ke zboží, službám a formám účasti občanů v kontextu rovných příležitostí a rovného zacházení“⁽²⁾.

2.4 V roce 2010 bude nutné obnovit Lisabonskou strategii prostřednictvím strategie EU 2020, i sociální agendu a dojde k vyhodnocení fondu pro integraci. EU má navíc k dispozici Lisabonskou smlouvu a Listinu základních práv, bude mít novou Komisi⁽³⁾ a Parlament bude procházet první částí tohoto legislativního období.

2.5 Rok 2010 bude také Evropským rokem boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení a příležitostí k obnově závazku k solidaritě, sociální spravedlnosti a vyšší míře začlenění.

2.6 Integrovaná politika musejí být navázány na hlavní cíle sociální politiky EU. EHSV navrhuje zkvalitnění politické a administrativní koordinace v rámci Evropské komise.

2.7 Tváří v tvář hospodářské krizi se mnozí přistěhovalci ocitají v těch nejzranitelnějších sociálních skupinách a stávají se prvními oběťmi: jako první přicházejí o místo, mají větší obtíže s opětovnou integrací na trhu práce a jsou vystaveni riziku chudoby, a to o to hůře, jedná-li se o ženy⁽⁴⁾.

2.8 Častokrát je u dětí přistěhovalců také menší pravděpodobnost úspěšného dokončení školní docházky.

2.9 EHSV považuje za nezbytné zintenzivnit boj s diskriminací rozpracováním stávajících legislativních nástrojů a posílením veřejných politik a integračních sociálních závazků.

2.10 Za hospodářské krize se v politické a sociální debatě v některých členských státech zintenzivňují slovní útoky na práva přistěhovalců, čímž dochází k zpříšňování legislativy a podpoře xenofobie.

2.11 Některé vlády také omezují veřejné zdroje určené na integrační politiky, přestože v dobách krize nesmí docházet ke snižování, ale naopak ke zvyšování investic do sociálních politik.

2.12 EHSV je toho názoru, že přiměřená integrační politika je faktorem ekonomické výkonnosti a sociální soudržnosti, a to v rámci vhodné společné přistěhovalecké politiky.

2.13 V Evropě se integrační politiky dost liší podle toho, jak jsou odlišné sociální a politické normy a právní systémy. Ale ve všech členských státech se integrační cíle pojí se sociálními politikami.

2.14 V Evropské unii panuje různé tempo začleňování přistěhovalců. V současné době jsou migrační procesy na nižší úrovni v nových členských státech střední a východní Evropy, kdežto na vyšší úrovni na jihu a na západě. Avšak zkušenost napovídá, že v budoucnu se budou s vyšší úrovní přistěhovalectví potýkat všechny evropské státy.

2.15 Výbor si přeje připomenout, že v rámci globálního přístupu evropské přistěhovalecké politiky je nutné posílit vazby mezi přistěhovalectvím a rozvojem. Za tohoto přístupu vypracoval EHSV dvě stanoviska⁽⁵⁾.

3. Integrace

3.1 Společenský proces integrace se odvíjí v různých prostředích lidského života: v rodině, ve čtvrti a ve městě, v práci, v odborech, v podnikatelských organizacích, ve škole, ve výukovém centru, ve sdruženích, v náboženských institucích, sportovních klubech, v ozbrojených složkách atd.

3.2 Vzhledem k tomu, že integrace je proces, který probíhá v rámci sociálních struktur, je potřebná řádná správa tohoto procesu, aby vycházel z vhodných politických opatření provedených veřejnými orgány a byl jimi provázen. Místní a regionální samosprávy disponují v rámci svých pravomocí určených jednotlivými členskými státy politickými, normativními a finančními nástroji, které musí náležitě použít pro integrační politiku.

3.3 Ve společné základní zásadě číslo 10 (Příloha 1) se navrhuje, aby integrace byla součástí všech politických agend ve všech oblastech státní správy (mainstreaming).

3.4 EHSV vypracoval několik stanovisek z vlastní iniciativy⁽⁶⁾, v nichž EU vyzývá k uplatnění integračních politik proaktivního charakteru o dvousměrném přístupu, který bude zaměřen na hostitelskou společnost i přistěhovalce, s cílem vytvořit společnost, v níž budou mít všichni občané bez ohledu na svůj původ stejná práva a stejné povinnosti a budou sdílet hodnoty demokratické, otevřené a pluralitní společnosti.

⁽²⁾ Úř. věst. C 125, 27.5.2002.

⁽³⁾ Otázky integrace a sociální agendy spadají do portfolia různých komisářů a generálních ředitelství.

⁽⁴⁾ Eurostat.

⁽⁵⁾ Viz následující stanoviska EHSV:

Úř. věst. C 44, 16.2.2008, s. 91.

Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 82.

⁽⁶⁾ Viz následující stanoviska EHSV:

Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 95.

Úř. věst. C 125, 27.5.2002, s. 112.

Úř. věst. C 80, 30.3.2004, s. 92.

Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 128.

3.5 Výbor je toho názoru, že organizace občanské společnosti mohou v integraci hrát zásadní úlohu. Přistěhovalci a hostitelská společnost musí ukázat přístup, který integraci usnadní. Do integrační politiky a do boje proti diskriminaci se musí aktivně zapojit sociální partneři a organizace občanské společnosti.

3.6 Integrace je sociální proces, do nějž jsou zapojeni přistěhovalci i hostitelská společnost. Veřejná správa i sociální činitelé se o úspěch tohoto procesu musejí zasadit. Evropské úřady, národní, regionální i městské, musí sestavovat plány v rámci svých kompetencí. Pro zajištění jejich účinnosti a celkové koherence by se měly plány a činnosti odpovídajícím způsobem vzájemně koordinovat.

3.7 Ve svém dřívějším stanovisku (7) EHSV navrhl vyšší spoluúčast místních orgánů vzhledem k tomu, že integrace představuje výzvu především na místní a regionální úrovni. Tyto politiky budou mít větší úspěch, budou-li se na nich podílet místní a regionální orgány a budou-li na nich aktivně spolupracovat organizace občanské společnosti.

3.8 Integrace je dvousměrný proces vycházející z práv a povinností státních příslušníků třetích zemí a hostitelské společnosti, který umožňuje plnou účast přistěhovalců. V jiném stanovisku EHSV definoval integraci jako postupné vyrovnání povinností a práv přistěhovalců a ostatní populace a vyrovnání přístupu ke zboží a službám a cestám občanské účasti za podmínek rovnosti a rovného zacházení. (8)

3.9 Výbor je toho názoru, že přistěhovalci by měli mít k integraci příznivý postoj a že dvousměrný přístup znamená, že se integrace týká nejen přistěhovalců, ale i hostitelské společnosti.

3.10 Integrační politiky a politiky sociálního začleňování se musejí orientovat na různé oblasti, mimo jiné na první přijetí, výuku jazyků, právních předpisů a zvyků, boj proti diskriminaci, politiky zaměstnanosti a odborné přípravy, rovnost mužů a žen, vzdělávání nezletilých, rodinnou politiku, politiku mládeže, bydlení, zdravotní péči, boj proti chudobě, rozšiřování sociálních služeb a na umožnění občanské účasti osobám přistěhovaleckého původu.

3.11 Tyto politiky by měly umožnit harmonické soužití osob přistěhovaleckého původu s evropskými hostitelskými společnostmi, které se z hlediska etnického i kulturního stávají stále rozmanitějšími.

3.12 V roce 2002 navrhl EHSV na konferenci (9), kterou uspořádal společně s Komisí, institucím EU, aby vypracovaly evropský program pro integraci a vytvořily zvláštní fond Společenství. Komise zahájila pilotní program v oblasti integrace (INTI) a v roce 2006 navrhla vytvoření fondu pro integraci, který byl schválen Radou a v současné době tvoří součást rozpočtu 2007–2013.

3.13 V listopadu 2004 Rada zavedla „základní společné zásady politiky integrace přistěhovalců v Evropské unii“ (10). Tyto zásady doplňují právní rámce týkající se lidských práv, nediskriminace a rovnosti příležitostí a sociálního začlenění.

3.14 Výbor si přeje zdůraznit význam uplatňování **společného evropského přístupu**, neboť je důležitou přidanou hodnotou integračních politik a procesů, spočívající v průřezovém propojení s ostatními politikami EU, mj. se strategií EU 2020, sociální agendou a politikou soudržnosti. Jeho další význam spočívá v posílení propojení mezi integrací a hodnotami a zásadami EU, stanovenými v Listině základních práv Evropské unie a Evropské úmluvě o lidských právech.

3.15 Fond pro integraci je finančním nástrojem rozvoje integračních politik s evropským přístupem a přidanou hodnotou v rámci základních společných zásad. Právním základem integračních politik je článek 63 Smlouvy. Tyto politiky jsou určeny příslušníkům třetích zemí, kdežto ESF je určen všem obyvatelům EU, mezi něž jsou zahrnuti také přistěhovalci. Z tohoto důvodu se fond pro integraci a ESF vzájemně doplňují.

3.16 EHSV podporuje šest politických cílů fondu pro integraci a vyjadřuje naději, že bude seznámen s jeho přezkumem v polovině období v roce 2010, aby mohl přijít s návrhy změn.

3.17 Nedávno bylo založeno **Evropské fórum pro integraci**, aby se občanská společnost a organizace přistěhovalců mohly podílet na integračních politikách EU. Výbor se v aktivitách tohoto fóra velice angažuje.

3.18 Evropská rada ve svých závěrech v oblasti integrace z června 2007 vyjádřila názor, že je nutné dále pokročit ve společné agendě pro integraci z roku 2005 a rozvinout společné základní zásady.

3.19 EHSV si přeje dokončit tento přístup a považuje za prioritní posílit integraci na evropské úrovni s přihlédnutím k situaci přistěhovalců a menšin, pokud jde o zaměstnanost, sociální začlenění, rovnost mužů a žen, chudobu, vzdělání a odbornou přípravu, zdraví, sociální ochranu a boj proti diskriminaci.

(7) Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 218.

(8) Úř. věst. C 125, 27.5.2002, odstavec 1.4 (zpravodaj: pan PARIZA CASTAÑOS).

(9) Konference na téma „“, Brusel, 9. a 10. září 2002.

(10) Dokument č. 14615/04 ze dne 19. listopadu 2004.

4. Agenda sociální politiky

4.1 V důsledku mezinárodní finanční krize trpí Evropa vážnou hospodářskou krizí, která prudce zhoršuje sociální situaci. Krize má velice negativní dopady na integraci.

4.2 Vzhledem k době, kdy byla vypracována, nemohla obnovená sociální agenda ⁽¹¹⁾ (2008) zohlednit tak negativní vývoj hospodářské krize, zvýšení nezaměstnanosti či zhoršení veřejných financí a sociální situace.

4.3 Evropská komise očekává, že hospodářská obnova bude pomalá a že dojde ke zpoždění při vytváření pracovních míst.

4.4 EHSV je toho názoru, že sociální regenerace bude v každém případě daleko pomalejší, než hospodářské oživení. Na pozadí těchto skutečností bude hrát zásadní roli evropská sociální politika.

4.5 Rok 2010 bude velmi významným rokem pro sociální politiky EU: bude Evropským rokem boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení; dojde k vypracování strategie EU 2020; a také k přijetí nové sociální agendy s nezbytnými opatřeními a nástroji.

4.6 Obnovená sociální agenda (2008), která uznává významný přínos přistěhovalectví pro zaměstnanost v Evropě, přichází s návrhem zlepšení integrace a zavedení sociálních politik v oblasti vzdělávání, zdraví a bydlení.

4.7 Ve stanovisku z ledna 2009 ⁽¹²⁾ Obnovená sociální agenda kvitoval EHSV úspěch tohoto nového přístupu a předestřel některé úvahy o problémech vyplývajících z nárůstu migračních toků a z nedostatečnosti sociálních politik.

4.8 Francouzské předsednictví požádalo Výbor o vypracování průzkumného stanoviska ⁽¹³⁾ k tématu Nový evropský sociální akční program, který byl přijat v červenci 2008. EHSV je toho názoru, že nový evropský sociální akční program by měl být prospěšný při řešení obtížné hospodářské a sociální situace. Výbor navrhl, aby v novém programu byly zohledněny integrační politiky, rovné zacházení, rozvoj otevřené metody koordinace, ale i navýšení prostředků do fondu pro integraci.

4.9 Dne 6. května 2009 přijal Parlament usnesení ⁽¹⁴⁾ v oblasti sociální agendy, v němž stvrdil, že přistěhovalecká politika musí vycházet z lidských práv, musí přispívat k posilování antidiskriminační legislativy a podporovat strategii integrace a rovnosti příležitostí.

4.10 Osoby, které se nalézají v nedovoleném správním postavení („bez dokladů“) jsou velice zranitelné, mohou spadnout do osidel pracovního vykořisťování, chudoby a nejhoršího sociálního vyloučení, a proto v souladu s tím, co Výbor navrhl, se v rámci Evropského paktu o přistěhovalectví a azylu může správná situace těchto osob upravit s přihlédnutím k jejich sociální integraci a integraci na trh práce. Na druhou stranu se EHSV domnívá, že sociální politiky EU nesmí nedovolené migranty vylučovat z cílů a programů sociálního začleňování a ESF.

4.11 V příštích letech se bude zvyšovat míra vnitřní mobility evropských občanů a přistěhovalectví četných státních příslušníků třetích zemí směrem do Evropy. Tyto procesy zvýší rozmanitost národnostního, etnického, náboženského a kulturního charakteru Evropské unie.

4.12 Stávající obnovená sociální agenda však bere v potaz rozmanitost evropských společností, integraci přistěhovalců a menšin, rovnost zacházení a boj proti diskriminaci pouze v omezené míře. Výbor je toho názoru, že při přezkumu sociální agendy po roce 2010 se musejí především zohlednit sociální důsledky přistěhovalectví, a to jak pro přistěhovalce, tak pro hostitelskou společnost.

4.13 V důsledku toho je nutné posílit vazby mezi sociální agendou a integrací, a proto Výbor navrhuje, aby byla integrace systematicky začleňována (*mainstreaming*) do různých politických, legislativních a finančních nástrojů EU, a to za účelem její podpory.

5. Některé politické oblasti

5.1 Děti a mládež

5.1.1 Politiky mládeže by měly zohlednit potřeby a poměry mladých přistěhovalců při přechodu k dospělosti a při jejich sociálním začlenění.

5.1.2 Mnoho mladých – potomků přistěhovalců – dosáhne pracovních úspěchů a stane se velmi aktivními občany v rámci své komunity; ale je zde také velký počet těch, včetně druhé a třetí generace, kdo se nachází ve velmi rizikové situaci či ve stavu sociálního vyloučení; vysoké procento z nich nezvládá školní docházku, a hrozí jim proto větší riziko nezaměstnanosti.

5.1.3 Naprosto zásadní je **podpora rodin**; podle dřívějších návrhů Výboru ⁽¹⁵⁾ by EU měla disponovat aktivnější rodinnou politikou.

5.1.4 Otevřená metoda koordinace v oblasti mládeže by měla začlenit ukazatele z hlediska rozmanitosti, přistěhovalectví a nediskriminace.

⁽¹¹⁾ KOM(2008) 412 v konečném znění.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 65.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 99.

⁽¹⁴⁾ 2008/2330(INI).

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 161, 13.7.2007, s. 66 a Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 66.

5.1.5 Mělo by dojít k využití příležitostí, jež nabízejí evropské programy zaměřené na celoživotní učení, mobilitu, podnikavost a občanství mezi mládeží, a tím překonat specifické překážky, s nimiž se potýkají mladí přistěhovalci, a posílit výměnu zkušeností.

5.2 Vzdělávání a odborná příprava

5.2.1 Integrovaní politiky členských států zařazují vzdělání a odbornou přípravu jako základní prvky tohoto procesu. Mladí přistěhovalci a menšiny se nicméně potýkají se specifickými překážkami a výzvami, jimž je nutné věnovat zvláštní pozornost.

5.2.2 V mnoha případech jsou školská zařízení zavalena problémy a výzvami, které nedokáží dostatečně řešit. Je nutné zvýšit prostředky škol, vytvořit atmosféru otevřenosti a podporovat učitele v mezikulturní výchově a ve zvládání rozmanitosti.

5.2.3 Bude muset dojít ke stanovení ukazatelů kvality vzdělávání, které budou dostatečně pružné, aby mohly se mohly uzpůsobit potřebám žactva, které je den ode dne rozmanitější.

5.2.4 Rámec stanovený otevřenou metodou koordinace v oblasti vzdělávání by měl sloužit k identifikaci osvědčených postupů pro řešení neúspěchu mladých přistěhovalců ve škole.

5.2.5 K tomu bude nutné definovat **ukazatele** jako např. socioekonomický status; ukončení školní docházky (povinná školní docházka) ze strany mladých; rozmanitost vyučujících; mezikulturní schopnosti pedagogického sboru; sociální propustnost školského systému; koncentrace žáků přistěhovaleckého původu, podpora jazykové rozmanitosti ve školství; otevřenost vzdělávacích systémů všem dětem a mladým atd.

5.2.6 Ve svém stanovisku k migraci, mobilitě a integraci⁽¹⁶⁾ EHSV zdůraznil, že znevýhodnění, v němž se nacházejí přistěhovalci či osoby přistěhovaleckého původu, se odráží ve vzdělávání dospělých: méně se účastní průběžné odborné přípravy a kurzy, které jsou jim nabízeny, se z velké části omezují na získávání jazykových schopností. Pro zlepšení integrace by se měla rozšířit nabídka dalšího vzdělávání na celou populaci s tím, že se musí dodržovat rovnost přístupu u osob přistěhovaleckého původu.

5.2.7 Do výchovných a vzdělávacích osnov v Evropě by se měly začlenit programy, které by vyučovaly zvykům, dějinám, hodnotám a zásadám evropských demokracií, ale i poznávání kultur a hodnot společností, z nichž pocházejí lidé přistěhovaleckého původu (umožní-li to jejich počet).

5.3 Zaměstnanost

5.3.1 EHSV na žádost španělského předsednictví právě připravuje průzkumné stanovisko⁽¹⁷⁾ k tématu Integrace migrujících pracovníků, které také obsahuje návrhy k evropské sociální agendě.

5.3.2 **Přístup na trh práce je klíčový** a tvoří zásadní část procesu integrace, protože práce ve slušných podmínkách je klíčem k ekonomické soběstačnosti přistěhovalců a prospívá sociálním vztahům a vzájemnému poznání mezi hostitelskou společností a přistěhovalci.

5.3.3 V mnoha případech se však migrující pracovníci nalézají ve znevýhodněné situaci a jsou obětmi přímé či nepřímé diskriminace. Mají také právní obtíže s uznáváním svých titulů a některé imigrační právní předpisy omezují kariérní růst a změnu činnosti.

5.3.4 V důsledku toho mají migrující pracovníci a pracovnice mnohdy zaměstnání nízké kvality, s horší mzdou a za nejistých podmínek. V této obtížné situaci se nacházejí především ženy.

5.3.5 Ti, kdo jsou bez „papírů“ a nemají v daném místě oprávněný pobyt, jsou v nejhorší situaci: pracují v nelegálním pracovním poměru a jsou často obětmi pracovního vykořisťování.

5.3.6 Nová generace politik zaměstnanosti, podobně jako iniciativy Evropského sociálního fondu a programu Progress, by měly obsahovat konkrétní kritéria a ukazatele pro zlepšení přístupu přistěhovalců k nabídce integrovaných harmonogramů socio-profesního začlenění, včetně samostatné výdělečné činnosti. Tyto harmonogramy by mohly, kromě jiných otázek a vedle jazykové a kulturní přípravy, obsahovat opatření na posílení odborné přípravy přistěhovalců v oblasti nových technologií a prevence pracovních rizik.

5.3.7 EHSV je toho názoru, že by legislativa a veřejné politiky měly být doplňovány účastí **sociálních partnerů**, protože integrace v oblasti práce je také otázkou sociálního přístupu a kompromisů mezi odbory a zaměstnavateli.

5.3.8 Migrující pracovníci mají lepší předpoklady k **mobilitě**, ačkoli ji některé národní legislativy znemožňují a omezují. Směrnice o právním postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů⁽¹⁸⁾ (špatně provedená do některých národních legislativ) může mobilitu usnadnit. K usnadnění mobility migrujících pracovníků v EU lze také účinněji využít síť **EURES**.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 218, 11.9.2009, s. 85.

⁽¹⁷⁾ Průzkumné stanovisko EHSV k tématu Integrace migrujících pracovníků.

⁽¹⁸⁾ Směrnice 2003/109/ES.

5.4 Podnikatelský duch přistěhovačů

5.4.1 Mnozí lidé rozvíjejí svůj migrační plán pomocí samostatně výdělečné činnosti či založením firmy. Počet podniků zakládaných osobami přistěhovaleckého původu neustále roste.

5.4.2 EHSV se domnívá, že podnikatelský duch přistěhovačů je nutné podporovat na úrovni EU, a proto musejí nástroje ESF určené na podporu podnikání zohledňovat i populaci přistěhovaleckého původu.

5.4.3 Také podnikatelské organizace a obchodní komory budou muset otevřít dveře i podnikatelům přistěhovaleckého původu a aktivně podporovat jejich vstup do svých řídicích struktur.

5.4.4 Mnoho podnikatelských iniciativ přistěhovačů se také odvíjí v rámci **sociální ekonomiky**, a proto je Výbor toho názoru, že musejí být podporovány prostřednictvím nástrojů ESF a ze strany vnitrostátních orgánů.

5.5 Sociální ochrana

5.5.1 V Evropě existují různé vnitrostátní penzijní systémy. Je nutné zajistit, aby migrující pracovníci přispívali do penzijního systému a měli nárok na příslušné dávky bez diskriminace.

5.5.2 Je nutné zajistit přenositelnost penzijních nároků ke zvýšení mobility a dodržování příslušných důchodových práv při návratu.

5.5.3 Otevřená metoda koordinace bude muset obsahovat ukazatele pro vyhodnocení toho, zda se migrující pracovníci účastní penzijního systému bez vyloučení či diskriminace.

5.6 Bydlení

5.6.1 V důsledku hospodářské krize narůstá v mnoha městech počet bezdomovců, z nichž je většina přistěhovaleckého původu.

5.6.2 V současnosti se mnohé osoby, zejména mladí, potýkají s problémy a obtížemi v přístupu k bydlení.

5.6.3 Přistěhovačci a menšiny se také potýkají s celou řadou specifických obtíží v přístupu k důstojnému bydlení, a proto je EHSV toho názoru, že *politika členských států v oblasti bydlení* by měla tvořit součást integračních politik i politik boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

5.6.4 Většina Evropanů, ale i přistěhovačů a menšin, žije v městském prostředí. V jiném stanovisku ⁽¹⁹⁾ EHSV vyzdvihl úlohu místních a regionálních orgánů v rámci integračních politik. Dobrá *městská politika* může napomoci integraci a zabránit vzniku nedůstojných městských ghett, která se v některých městech již vytvářejí.

5.6.5 Politiky bydlení by tudíž měly obsahovat kritéria, opatření a ukazatele k eliminaci stávajících překážek, a proto by se měl uplatňovat proaktivní přístup, který by zahrnoval celou společnost včetně veřejné moci a sociálních aktérů.

5.7 Zdraví a další služby

5.7.1 V některých členských státech nemají mnozí přistěhovačci v rámci národní legislativy přístup ke zdravotním systémům, a tak se často ocitají v situaci, kdy nejsou nijak chráněni.

5.7.2 Systém koordinace v oblasti zdravotní péče a evropská přistěhovalecká politika musí zaručovat přístup populace přistěhovačů k veřejným zdravotním službám a ke kvalitní zdravotní péči v podmínkách rovnosti. Zdravotní systémy se rovněž musejí přizpůsobit sociální rozmanitosti.

5.7.3 Výbor zdůrazňuje, že v některých členských státech tvoří většinu zdravotnického personálu a pracovníků péče o závislé osoby přistěhovačci.

5.7.4 Je také nutné zvýšit úsilí v oblasti zdraví při práci, jelikož migrující pracovníci jsou mnohdy vystaveni větším rizikům a dobře neznají předpisy a programy prevence.

5.7.5 V některých členských státech nemají osoby přistěhovaleckého původu plný přístup k **sociálním službám**. Tyto služby nejsou připraveny na rozmanitost populací. Výbor navrhuje Komisi, aby posoudila kvalitu veřejných služeb z hlediska integrace, rozmanitosti a nediskriminace.

5.7.6 EHSV se domnívá, že přistěhovačci nesmějí být diskriminováni ze strany zdravotních a sociálních politik, jelikož platí daně a příspěvky na sociální zabezpečení stejně jako zbytek obyvatelstva. V současné situaci hospodářské krize a rozpočtových problémů je nutné dosáhnout toho, aby všichni jednotlivci platili daně a příspěvky na sociální zabezpečení pro zajištění udržitelnosti veřejných služeb.

5.8 Chudoba a sociální vyloučení

5.8.1 Mnoho osob přistěhovaleckého původu čelí riziku chudoby či v chudobě přímo žijí. Nynější hospodářská krize, růst nezaměstnanosti a podzaměstnanosti tuto situaci dále zhoršují. Je naprosto nezbytné, aby osoby přistěhovaleckého původu a menšiny měly přístup k programům rekvalifikace, ochraně v nezaměstnanosti, bydlení a dalším veřejným sociálním službám.

5.8.2 V roce 2010 bude Evropa pořádat Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Výbor je toho názoru, že je nezbytné zkvalitnit **aktivní začleňování** u přistěhovačů a menšin, aby bylo možné zajistit minimální příjem a usnadnit přístup k veřejným zdrojům a službám a na trh práce.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 218.

5.8.3 EHSV upozorňuje na praktiky některých zločineckých sítí, které po pracovní stránce vykořisťují nedovolené migranty zejména v oblasti obchodu s lidmi a prostituce žen a dětí. Boj policejních a soudních orgánů s těmito mafiemi je nutné doplnit politikami zaměřenými na pomoc obětem a jejich ochranu.

5.9 Boj proti diskriminaci

5.9.1 V nedávné době přijal Parlament ⁽²⁰⁾ usnesení k nové směrnici proti diskriminaci, která doplňuje stávající tři směrnice ⁽²¹⁾. EHSV také vydal stanovisko ⁽²²⁾, v němž pozitivně hodnotí návrh Komise a navrhuje, aby se přihlédlo také k vícenásobné diskriminaci.

5.9.2 Až bude nová směrnice rozvíjející článek 19 Smlouvy o fungování Evropské unie nakonec přijata, dojde k rozšíření zásady nediskriminace na oblasti, jako jsou vzdělávání, zdraví, sociální ochrana a bydlení. EHSV vyzývá Radu, aby s přihlédnutím k jeho stanovisku tuto směrnici přijala.

5.9.3 Osoby přistěhovaleckého původu, muži, ženy, senioři i nezletilci často zažívají případy diskriminace, které jsou dále ztíženy skutečností, že jde o státní příslušníky třetích zemí, kteří mají právní status s menším stupněm ochrany. Mnoho osob je obětí vícenásobné diskriminace.

5.9.4 EHSV navrhuje Komisi, aby vypracovala akční plán proti vícenásobné diskriminaci, a nabízí při jeho vypracování svou pomoc.

5.9.5 Agentura Evropské unie pro základní práva ⁽²³⁾ by měla nadále vypracovávat své zprávy o přímé či nepřímé diskriminaci, kterou trpí mnozí přistěhovatelé.

5.10 Rovnost mužů a žen

5.10.1 Ženy přistěhovaleckého původu se potýkají se specifickými obtížemi už jen proto, že se jedná o ženy, a proto je nutné, aby se v integračních politikách počítalo s vhodným generovým hlediskem.

5.10.2 EHSV se domnívá, že genderové hledisko je nutné posílit nejen ve společných základních zásadách integrace, ale i v sociální agendě, aby ženy přistěhovaleckého původu i ženy z etnických menšin měly rovné příležitosti a nestávaly se předmětem diskriminace.

⁽²⁰⁾ Legislativní usnesení Evropského parlamentu z 2. dubna 2009 k návrhu směrnice Rady o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci.

⁽²¹⁾ Směrnice 2000/43/ES, směrnice 2004/113/ES a směrnice 2000/78/ES.

⁽²²⁾ Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 19. a Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 102.

⁽²³⁾ Průzkum EU-MIDIS („Průzkum Evropské unie o menšinách a diskriminaci“) provedený na vzorku více než 23 000 osob z etnických menšin a skupin přistěhovalců zaměřený na jejich zkušenosti s diskriminací, trestnými činy s rasovým podtextem a policejní prací v EU.

5.11 Přistěhovalectví a rozvoj

5.11.1 EHSV v předchozích stanoviscích navrhl ⁽²⁴⁾, že by přistěhovalecká politika mohla přispívat k hospodářskému a sociálnímu rozvoji v zemích původu, a EU by k tomuto účelu měla přizpůsobit svoji přistěhovaleckou legislativu.

5.11.2 V oblasti vnější politiky by Evropská unie měla v rámci OSN prosazovat mezinárodní právní rámec pro migraci a podepsat současně platnou úmluvu ⁽²⁵⁾.

6. Nástroje sociální agendy

6.1 Mainstreaming

6.1.1 Proces *mainstreamingu* integrace (systematické začleňování integrace do všech oblastí) se bude týkat uspořádání (reorganizace), rozvoje a vyhodnocování politických procesů tak, aby se hledisko integrace, rovnosti příležitostí, rovnosti mužů a žen a nediskriminace přistěhovalců začlenilo do všech cílů, opatření a nástrojů sociální agendy, a to na všech úrovních a ve všech fázích a ze strany všech subjektů podílejících se na jejím osvojení.

6.1.2 Vzhledem k tomu, že v Evropské unii panují různé kulturní vzorce, by uplatňování *mainstreamingu* mělo globálně zaručit začlenění zkušeností, schopností, zájmů a potřeb osob z hlediska integrace a rozmanitosti do iniciativ všech typů a sociálního dosahu, ale i do vyhodnocování všech opatření.

6.1.3 Prvním krokem tohoto procesu by mělo být provedení posouzení dopadu, které by umožnilo předem stanovit potřeby, a tím zaručit přiměřené začlenění hlediska sociální rozmanitosti ve všech daných oblastech. To by znamenalo urychlit proces stanovení ukazatelů integrace, tak aby byly doplňkem ukazatelů, s nimiž počítá otevřená metoda koordinace v případě sociálního začlenění. Na vypracování těchto ukazatelů by mohlo spolupracovat Evropské fórum pro integraci.

6.1.4 Hlavní kritéria pro aplikaci *mainstreamingu* jsou vůdčí schopnosti odpovědných politiků a účast všech dotčených veřejných i soukromých aktérů. Za tímto účelem bude nutné narýsovat rámec spolupráce, pomocí něhož budou formulovány rozhodovací procesy vedoucí ke změně.

6.2 Právní předpisy

6.2.1 Výbor je přesvědčen, že je nutné zvýšit kvalitu jednotné evropské legislativy v oblasti přistěhovalectví a rovněž to, aby směrnice dostatečně chránily přistěhovatele – za tímto účelem vypracoval stanovisko ⁽²⁶⁾ z vlastní iniciativy, v němž navrhuje, aby v rámci politik a právních předpisů v oblasti přistěhovalectví byla dostatečně respektována lidská práva.

⁽²⁴⁾ Úř. věst. C 44, 16.2.2008, s. 91.

⁽²⁵⁾ Úmluva OSN o ochraně práv migrujících pracovníků.

⁽²⁶⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 29.

6.2.2 Po přijetí Stockholmského programu je EHSV přesvědčen, že bude snazší postupovat při sjednocování legislativy v oblasti přistěhovalectví a azylu.

6.2.3 Nové antidiskriminační právní předpisy, které se nyní vypracovávají na základě čl. 13 Smlouvy, je nutné brát při vypracovávání evropské legislativy v oblasti přistěhovalectví v potaz.

6.3 Sociální dialog

6.3.1 Sociální partneři mají odpovědnost za propagaci rovného zacházení v podnicích prostřednictvím dialogu a vyjednávání. V souvislosti s vypracováním jistého stanoviska ⁽²⁷⁾ uspořádal EHSV spolu s Dublinskou nadací slyšení. Závěry tohoto slyšení jsou uvedeny v PŘÍLOZE 3 a mohou být sociálním partnerům i Komisi užitečné, aby integrace na trhu práce probíhala v podmínkách rovného zacházení a nediskriminace mezi místními pracovníky a přistěhovalci.

6.3.2 Sociální dialog v různých oblastech může podněcovat aktivní začleňování pracovníků a pracovníc přistěhovaleckého původu i menšin. Ve firemním prostředí je dosažení aktivní účasti pracovníků přistěhovaleckého původu snazší.

6.3.3 Evropsští sociální partneři by měli být pravidelně konzultováni a měli by vydat své stanovisko v souvislosti s vypracováním nové sociální agendy.

6.3.4 Španělské předsednictví EU požádalo EHSV o vypracování průzkumného stanoviska ⁽²⁸⁾ k tématu Integrace migrujících pracovníků. V tomto stanovisku EHSV navrhl řadu iniciativ ke zlepšení integrace z hlediska zaměstnanosti.

6.4 Občanský dialog

6.4.1 Vedle sociálního dialogu je občanský dialog výtečným postupem správy věcí veřejných, který je součástí evropského sociálního modelu, a dle názoru EHSV se jedná o nezbytný nástroj rozvoje evropské sociální agendy a integrace.

6.4.2 Na evropské úrovni – v rámci integrační politiky a sociální agendy – je nutné zvýšit účast organizací občanské společnosti, které se specializují na lidská práva a na pomoc přistěhovalcům a menšinám.

6.4.3 Musí docházet ke konzultacím Evropského fóra pro integraci, který se také musí aktivně podílet na vypracování nové sociální agendy EU.

6.4.4 Evropská unie musí i nadále podněcovat mezikulturní dialog, který doplňuje integraci i cíle sociální politiky.

6.5 Otevřená metoda koordinace

6.5.1 V oblasti integrace je nutné zprovoznit otevřenou metodu koordinace tak, jak to navrhuje Komise a EHSV v oblasti přistěhovačské politiky.

6.5.2 Rada se rozhodla zlepšit stávající koordinaci a Komisi přičinout zásadnější úlohu. Toto rozhodnutí Výbor vítá, ovšem je přesvědčen, že by mohlo být ambicióznější.

6.5.3 Tato metoda koordinace musí být vybavena konkrétními kvalitativními a kvantitativními ukazateli, na jejichž stanovení by EHSV mohl spolupracovat s Evropským fórem pro integraci.

6.5.4 Různé otevřené metody koordinace, které existují v oblasti sociální politiky, musejí zkvalitnit cíle a ukazatele integrace v politikách zaměstnanosti, sociální ochrany, zdravotní péče a boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

6.6 Financování

6.6.1 Výbor je toho názoru, že je nutné posílit synergie a komplementaritu mezi sociálním fondem a fondem pro integraci.

6.6.2 *Evropský sociální fond* je určen osobám, které mají specifické potíže s nalezením pracovního místa – jsou jimi např. ženy, mládež a pracovníci v pokročilém věku. Stejně tak pomáhá podnikům i pracovníkům přizpůsobit se změnám, které vyplývají z nových technologií a stárnutí populace. ESF musí ve svých cílech a programech výrazněji zohledňovat hledisko rozmanitosti plynoucí z přistěhovalectví v tomto programovém období (2007–2013) i do budoucna.

6.6.3 Po roce 2013 bude nutné navýšit finanční prostředky fondu pro integraci a udělit Komisi rozsáhlejší řídicí pravomoci.

6.6.4 Program *Progress*, jehož cílem je poskytovat finanční pomoc při realizaci cílů Evropské unie v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí, také musí posílit integraci a rozmanitost v těchto pěti hlavních oblastech činnosti: zaměstnanost, sociální ochrana a integrace, pracovní podmínky, nediskriminace a rozmanitost a rovnost žen a mužů.

7. Inkluzivnější evropské občanství

7.1 Evropské demokracie jsou svobodné a otevřené společnosti, které musí být založeny na začlenění všech osob. Integrační politiky a přistěhovačská legislativa nesmí být nikdy využívány jako politické alibi pro vyloučení přistěhovalců a menšin z občanských práv.

⁽²⁷⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 218.

⁽²⁸⁾ Průzkumné stanovisko k tématu Integrace migrujících pracovníků, zpravodaj: pan PARIZA CASTAÑOS.

7.2 EHSV se domnívá, že je třeba rozšířit základ našich demokracií a začlenit nové občany, tak aby měli stejná práva a povinnosti. Evropská a vnitrostátní občanská práva musí počítat se všemi nejrůznějšími rozdíly bez jakékoli diskriminace.

7.3 EHSV připomíná návrh, který formuloval ve svém dřívějším stanovisku ⁽²⁹⁾, totiž aby bylo občanství Unie udělováno všem státním příslušníkům třetích zemí, kteří mají postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů. Výbor navrhuje Komisi, Evropskému parlamentu a Radě, aby byl tento návrh zohledněn v rámci cílů nového funkčního období.

7.4 Evropská komise by měla přijmout novou iniciativu na podporu aktivního občanství příslušníků třetích zemí a podporovat jejich sociální a politickou angažovanost.

8. Nová Evropská komise

8.1 S přihlédnutím k cíli integrace se EHSV domnívá, že není vhodné, aby záležitosti přistěhovalců byly v novém kolegiu

komisařů ve stejném portfoliu jako bezpečnost, když se vytváří nové portfolio spravedlnosti a základních práv.

8.2 Spojovat přistěhovalce s bezpečností znamená vysílat evropské společnosti a přistěhovalcům negativní signál, který neodpovídá první ze společných základních zásad integrace, tj. dvousměrnosti. V Evropě je již beztak dost signálů, které mají na svědomí kriminalizaci přistěhovalců!

8.3 Naopak integračním signálem by bylo, kdyby záležitosti přistěhovalců a azylu spadaly do portfolia spravedlnosti a základních práv, což také Výbor navrhuje.

8.4 V této souvislosti je obzvláště nutné posílit *mainstreaming* přistěhovalců v sociální agendě a v ostatních politikách Společenství, především na obranu a ochranu základních práv přistěhovalců.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽²⁹⁾ Stanovisko z vlastní iniciativy Úř. věst. C 208, 3.9.2003.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Důsledky dohod o hospodářském partnerství pro nejvzdálenější regiony (Karibská oblast)“

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2010/C 347/04)

Zpravodaj: **pan COUPEAU**

Dne 26. února 2009 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Důsledky dohod o hospodářském partnerství pro nejvzdálenější regiony (Karibská oblast).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. února 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor jednomyslně následující stanovisko.

1. Závěry a doporučení

1.1 Dohoda o hospodářském partnerství (DHP), podepsaná 15. října 2008 mezi 15 členskými státy Fóra karibských států AKT ⁽¹⁾ a EU ⁽²⁾, má mimořádně rozsáhlou oblast působnosti. Určité faktory ovšem, přestože jsou uváděny v DHP, jsou překážkou plnění cílů v oblasti regionální integrace, udržitelného rozvoje či spolupráce mezi státy CARIFORA a nejvzdálenějšími regiony. Ačkoli se nejvzdálenější regiony těší dávné evropské tradici, jsou zeměpisně, historicky, kulturně i hospodářsky spojeny se státy CARIFORA. Jejich strategické postavení umožňuje navazovat trvalé obchodní vztahy se sousedními ostrovy; jsou proto prvními evropskými regiony, jichž se DHP dotýká.

1.2 EHSV si je vědom složitosti jednání, možných rizik a příležitostí vyplývajících z DHP jak pro státy CARIFORA, tak pro nejvzdálenější regiony a obecně i EU.

1.3 EHSV naléhavě doporučuje konzultovat místní orgány nejvzdálenějších regionů v rámci všech jednání týkajících se DHP EU-CARIFORUM. Přestože tyto nejvzdálenější regiony jsou zároveň americkými departementy Francie, od států CARIFORA je odlišuje to, že mají možnost přispět svým dílem k budování skutečné regionální integrace.

1.4 EHSV se domnívá, že je rovněž vhodné více zapojit občanskou společnost a místní orgány v nejvzdálenějších regionech do diskusí a různých monitorovacích výborů zaměřených na provádění dohody, což by umožnilo splnění cíle regionální integrace, jenž je ústředním cílem této DHP.

1.5 Postupná integrace států CARIFORA do celosvětové ekonomiky nemůže být úspěšná, dokud nebudou vyřešeny problémy v oblasti dopravy (infrastruktura a dopravní prostředky). EHSV doporučuje Komisi, aby zasadila otázku dopravy do širší vize a co nejvíce se soustředila na konkrétní řešení připravená společně státy CARIFORA a nejvzdálenějšími regiony.

1.6 Z důvodu podpory obchodních styků v Karibské oblasti doporučuje EHSV zúčastněným stranám, aby připravily předběžná snížení celních sazeb mezi nejvzdálenějšími regiony a státy CARIFORA.

1.7 EHSV s potěšením konstatuje, že DHP zohledňuje nutnost zavést jasný postup ve věci sanitárních a fytosanitárních opatření (SPS). EHSV však doporučuje, aby do orgánu odpovědného za provádění opatření SPS zaměřených na usnadnění vnitroregionálního obchodu a do jednání o dvoustranných dohodách byly zahrnuty i nejvzdálenější regiony. EHSV rovněž doporučuje opatřit tyto nejvzdálenější regiony známkou „nejvzdálenější regiony“, která by umožnila odlišit výrobky kvalitou a dodržováním norem ES.

1.8 EHSV důrazně doporučuje spravovat rybolovné a akvakulturní oblasti v nejvzdálenějších regionech ve spolupráci se státy CARIFORA.

1.9 EHSV též doporučuje lépe strukturovat služby, jež by umožnily vytvořit skutečný karibský cestovní ruch.

1.10 EHSV pozorně sleduje prosazování pojetí ochrany životního prostředí a sociální ochrany v dohodě a musí být schopen poskytnout vizi budoucnosti celé této oblasti.

⁽¹⁾ Země AKT tvoří 79 států Afriky, Karibiku a Tichomoří, jež v roce 1975 podepsaly dohodu z Lomé. V roce 2000 následovala dohoda z Cotonou.

⁽²⁾ Dne 11. prosince 2009 se k této dohodě připojilo také Haiti.

2. Úvod a obecné připomínky

2.1 Zvláštní postavení nejvzdálenějších regionů je zakotveno v článcích 349 a 355 Smlouvy o fungování Evropské unie. V roce 1986 Evropská komise zřídila meziútvárovou skupinu pro nejvzdálenější regiony a pověřila ji koordinací opatření Společenství ve prospěch těchto regionů a funkcí prostředníka mezi státními úřady a regionálními úřady v této oblasti. Od roku 1989 tyto regiony využívají specifický program, který podporuje opatření v socio-ekonomické oblasti směřující k vyšší konvergenci se zbytkem Evropské unie.

2.2 Článek 239 DHP EU-CARIFORUM se týká zeměpisné blízkosti nejvzdálenějších regionů v Karibské oblasti (Martiniku a Guadeloupe) a států CARIFORA: „za účelem posílení hospodářských a sociálních vazeb mezi těmito regiony a státy CARIFORA smluvní strany usilují zejména o usnadnění spolupráce ve všech oblastech, na něž se tato dohoda vztahuje, a o usnadnění obchodu se zbožím a službami, podporu investic a podporu dopravního a komunikačního spojení mezi nejvzdálenějšími regiony a státy CARIFORA“. V uvedeném článku je rovněž zakotvena společná účast států CARIFORA a nejvzdálenějších regionů na rámcových programech a činnostech specifických pro oblasti spadající do působnosti DHP.

2.2.1 EHSV zdůrazňuje význam „nizozemských zámořských území“, jež tvoří ostrovy Bonaire, Curaçao, Saba, Svätý Eustach, Svätý Martin a Aruba a nacházejí se v Karibské oblasti. Z evropského hlediska patří tyto ostrovy mezi „zámořské státy a území“, což je právně odlišuje od nejvzdálenějších regionů v Karibské oblasti. EHSV však poukazuje na skutečnost, že regionální integrace podle DHP nelze dosáhnout bez širšího zohlednění území spojených se členskými státy EU (Nizozemskem, Spojeným královstvím, Francií).

2.3 EHSV se zaměřil na analýzu hospodářského a sociálního dopadu této dohody na Karibskou oblast, a zejména na nejvzdálenější regiony. Je tudíž zapotřebí určit krátkodobou a dlouhodobou efektivitu úsilí o regionální integraci, pokud jde o zboží, služby, spolupráci a řádnou hospodářskou správu v oblastech souvisejících s obchodem (hospodářská soutěž, investice, duševní vlastnictví atd.).

2.4 Jedním z hlavních cílů DHP je **regionální integrace v širším slova smyslu (evropská strategie pro nejvzdálenější regiony)**, je však také cílem pro nejvzdálenější regiony a jejich začlenění do oblasti. Existuje však několik faktorů vyplývajících z dohody, které na jedné straně škodí regionální integraci, a na druhé straně brzdí efektivitu DHP.

2.4.1 Skutečnost, že regionální a departementální rady nejvzdálenějších regionů nejsou konzultovány v rámci jednání o DHP, minimalizovala jejich úlohu v Karibiku. Tyto regionální rady

mají přitom odborné znalosti ofenzivních a defenzivních sektorů ⁽³⁾ v nejvzdálenějších regionech a díky řídicím regionálním výborům mohou kdykoli využít závěry svých studií; konzultace v zámořských oblastech (les États généraux de l'Outre-mer) z podnětu francouzské vlády významně přispívají k řešení problémů spojených s DHP. Mimo jiné mají tyto instituce díky své zeměpisné a kulturní blízkosti již určité vazby se státy CARIFORA.

2.4.2 Neúčast nejvzdálenějších regionů ve výboru CARIFORA-ES pro obchod a rozvoj, parlamentním výboru CARIFORUM-ES a zejména v Poradním výboru CARIFORUM-ES minimalizuje jejich úlohu v Evropské unii. EHSV proto doporučuje zapojit do jednotlivých výše uvedených monitorovacích výborů podle konkrétního výboru poslance, příslušníky občanské společnosti a představitele místních orgánů v nejvzdálenějších regionech.

2.4.3 Skutečnost, že není konzultována občanská společnost v nejvzdálenějších regionech, jež denně čelí potížím provázejícím obchodování s karibskými státy (infrastruktura, kvóty, „negative lists“ – cla), má nepříznivý dopad na přímé kontakty s občanskou společností států CARIFORA.

2.4.4 EHSV vyzývá zúčastněné strany, aby podpořily vstup nejvzdálenějších regionů do karibských regionálních institucí, jako jsou CARIFORUM nebo OECS ⁽⁴⁾, ve funkci pozorovatelů. V těchto institucích totiž bylo přijato několik rozhodnutí týkajících se karibského regionu a nebudou-li nejvzdálenější regiony přítomny alespoň jako pozorovatelé, nebude možné realizovat skutečné regionální začlenění.

2.5 Doprava

2.5.1 EHSV zdůrazňuje, že liberalizaci zboží a služeb lze provést pouze s využitím odpovídajících dopravních prostředků a infrastruktur. Karibská oblast však nemá k dispozici dostatečné dopravní prostředky. Je pravdou, že existují dvě letecké společnosti a dvě společnosti námořní, které zajišťují osobní dopravu mezi ostrovy. Nejde však o pravidelné spoje a přeprava zboží není zajištěna. Navzdory zvláštnímu příspěvku ve výši 275,6 milionů eur vyčleněnému pro nejvzdálenější regiony (Guadeloupe, Martinik a Francouzská Guyana) ke kompenzaci zvýšených nákladů plynoucích z jejich zeměpisné polohy mají nejvzdálenější regiony v Karibské oblasti problémy s velmi nákladnou nákladní přepravou a s evropskou legislativou týkající se kabotáže, nepřizpůsobenou ostrovním regionům.

⁽³⁾ Poradní výbory nejvzdálenějších regionů určily několik sektorů, v nichž mají významný tržní podíl a jež jsou nosnými sektory jejich ekonomik (citlivé sektory), a další sektory, které se ocitají v nebezpečí a bez podpory EU by pravděpodobně rychle zanikly (defenzivní sektory).

⁽⁴⁾ Organisation of the Eastern Caribbean States: regionální organizace sdružující devět karibských států.

2.5.2 Tyto obtíže vedly nejvzdálenější regiony i státy CARIFORA k myšlence na systém nákladní lodí či trajektů. Bez nezbytných finančních prostředků však nebylo možné tyto projekty realizovat.

2.5.3 V článku 37 DHP se hovoří o dopravě v kapitole věnované zemědělství a rybolovu, aniž by byla nabídnuta jasná řešení, přestože nejvzdálenější regiony a státy CARIFORA již dříve přišly se společnými návrhy.

2.5.4 Bylo by vhodné v rámci příštího programu ERF nastolit ambiciózní strukturální politiku, jejímž cílem bude vybavit celý Karibik systémem dopravy, uzpůsobeným ostrovním regionům.

2.6 V DHP není nijak zmíněno **vyřešení občanských a obchodních sporů**. V případě sporu mezi společnostmi pocházející z CARIFORA a společnostmi pocházející z nejvzdálenějších regionů neexistuje ustanovení, jež by umožňovalo vyřešit kompetenční spory, kolize právních norem nebo doložku vykonatelnosti. Dohoda řeší pouze problém různých výkladů a použití DHP. V rámci DHP by však bylo vhodné počítat s právními možnostmi odpovídajícími dohodě takového významu.

3. Zvláštní připomínky – analýza Karibské oblasti

3.1 Zemědělství

3.1.1 **Banány** jsou ovoce, které se v Karibské oblasti produkuje ve velkých objemech a představuje jeden z hlavních ekonomických zdrojů nejvzdálenějších regionů. Při počtu 10 000 pracovních míst představuje vývoz banánů 14 %, resp. 24 % guadeloupského a martinického vývozu do Evropské unie; banány mají v nejvzdálenějších regionech zásadní hospodářský a sociální význam. Evropská unie si byla vždy vědoma strategického významu produkce banánů: program pomoci POSEI, schválený Evropskou komisí dne 22. srpna 2007, počítal s roční finanční pomocí ve výši 129,1 milionu eur pro tyto nejvzdálenější regiony. Tato podpora však podle všeho není zdaleka dostačující, neboť kromě problémů spojených s meteorologickými podmínkami ohrožují banány z nejvzdálenějších regionů také dolaroví dodavatelé banánů, jejichž podíl na trhu v EU dosahuje od liberalizace trhu 73,4 % (zdroj: ODEADOM⁽⁵⁾). Navíc EU dne 15. prosince 2009 podepsala dohodu se zeměmi Latinské Ameriky, které jsou producenty banánů, jejímž cílem je snížení celních sazeb pro banány ze 176 eur za tunu na 114 eur počínaje rokem 2017, což dále zhoršuje situaci nejvzdálenějších regionů a některých států CARIFORA.

3.1.1.1 Banány mají také zcela zvláštní význam pro ostatní státy CARIFORA. Např. na Dominice představují pouze banány 18 % HDP a zajišťují zaměstnání pro 28 % pracovních sil. Krize

banánového sektoru se nedotýká pouze nejvzdálenějších regionů, neboť na Svaté Lucii je dnes možno napočítat pouze 2 000 pěstitelů banánů proti 10 000 v roce 1990.

3.1.1.2 EHSV se domnívá, že by bylo vhodné vytvořit profesní celokaribskou organizaci, jejímž cílem by bylo dodávat do EU vyšší podíl produkce banánů z Karibiku. Platí to tím spíše, že některé státy CARIFORA (Svatá Lucie, Dominika aj.) dodávají banány dalším zemím (Kanada aj.), které mají předpisy v oblasti hygieny a sledovatelnosti podobné předpisům EU.

3.1.2 **Třtina-cukr-rum**: odvětví produkce třtiny je pro nejvzdálenější regiony rovněž velmi významné, neboť pokrývá 32 %, resp. 13 % zemědělsky využitě půdy na Guadeloupe a Martiniku a zaměstnává více než 6 500 osob na plný pracovní úvazek. Produkce cukru dosáhla v kampani 2006–2007 objemu 5 849 t na Martiniku a 80 210 t na Guadeloupe. Nezanedbatelný strategický význam, pokud jde o vývoz mimo nejvzdálenější regiony, má také výroba rumu, jež dosáhla na Martiniku 79 352 HPA⁽⁶⁾ a 74 524 HPA na Guadeloupe.

3.1.3 **Zelenina a ovoce** nejsou dostatečně využívanými zdroji, přihlídneme-li k půdnímu bohatství v těchto nejvzdálenějších regionech. Ukazuje se však, že nejvzdálenější regiony zvolily cestu diverzifikace své zemědělské výroby. Rok 2006 ukázal, že na Guadeloupe se vyprodukovalo 17 218 t ovoce, na Martiniku dosáhla produkce objemu 8 666 t. V témže roce dosáhla produkce čerstvé zeleniny na Guadeloupe 43 950 t, na Martiniku 37 892 t. Dále je Guadeloupe producentem aromatických a vonných rostlin (vanilka), kávy, kakaa, koření, léčivých rostlin (na rozloze 179 ha) a Martinik produkuje hlavně ananas a některá koření (rozloha 105 ha). Jedná se tudíž o zemědělské odvětví budoucnosti, neboť nejvzdálenější regiony hodlají rozšířit spolupráci s ostatními karibskými zeměmi v oblasti regionálního a mezinárodního obchodu se zbožím i v oblasti výzkumu a vývoje.

3.1.3.1 Cílem této diverzifikace je plně uspokojit domácí poptávku po potravinách (potravinová soběstačnost), neboť zemědělství v nejvzdálenějších regionech se převážně orientovalo na pěstování banánů a třtiny určených na vývoz. Např. v roce 2008 zaznamenal dovoz vepřového masa nárůst o 10 % na Martiniku a o 68,2 % na Guadeloupe. Zelenina pak představuje 67 % celkového dovozu čerstvých potravin na Guadeloupe. Z důvodu dosažení soběstačnosti se zemědělci v nejvzdálenějších regionech rozhodli ustavit meziprofesionální organizace, jež sdružují subjekty ve výrobním sektoru, přes zpracovatele a dodavatele až k distribuci. Tímto způsobem je zastoupeno celé odvětví a každý člen má důležitou úlohu v meziprofesionálním rozhodovacím procesu⁽⁷⁾. Tento právní systém však neexistuje na sousedních ostrovech, kde taková organizace chybí a tato skutečnost je omezuje v obchodování se zemědělskými produkty s nejvzdálenějšími regiony.

⁽⁶⁾ Hektolitr čistého alkoholu.

⁽⁷⁾ IGUAFLHOR, Interprofession Guadeloupéenne de Fruits et Légumes et de l'Horticulture (Guadeloupská meziodvětvová organizace ovoce, zeleniny a zahrádnictví).

⁽⁵⁾ Office pour le développement de l'économie agricole des départements d'outre-mer (ultramarine) (Úřad pro zemědělský rozvoj zámořských departementů).

3.1.4 Překážky obchodu se zemědělskými produkty mezi nejvzdálenějšími regiony a státy CARIFORA

3.1.4.1 Zemědělství patří mezi hlavní zdroje obživy a rozvoje tohoto regionu, a proto se jedná o defenzivní sektor pro nejvzdálenější regiony. Hlavními problémy tohoto regionu jsou především bezpečnost potravin, nedostatečná infrastruktura a celní sazby omezující regionální obchod, a dále sociální ochrana.

3.1.4.2 Z hlediska bezpečnosti potravin neodpovídá výroba ovoce a zeleniny ve státech CARIFORA plně evropským právním předpisům. Ačkoli tyto státy používají metodiku HACCP⁽⁸⁾, jejich výroba neodpovídá evropským normám. Jde o citlivou otázku tím spíše, že nejvzdálenější regiony nedisponují určitými produkty, kterých státy CARIFORA mají velké množství.

3.1.4.3 V článku 40 DHP se uvádí, že pokud jde o bezpečnost potravin, mohou smluvní strany v situacích, které působí nebo pravděpodobně způsobí „závažné potíže“, použít ochrannou doložku. Rychlý přístup k této možnosti však může být pro nejvzdálenější regiony obtížný. Dále je cílem sanitárních a fytosanitárních opatření podle dohody⁽⁹⁾ (SPS) zavést vnitroregionální normy SPS v souladu s normami WTO, a harmonizovat tak opatření s normami EU pomocí dvoustranných dohod o uznání rovnocennosti opatření SPS. Nejvzdálenější regiony, jež jsou vázány evropskými předpisy, však stále nemají známku „nejvzdálenější regiony“ pro zemědělské a mořské produkty, již tolikrát požadovaly EHSV⁽¹⁰⁾, místní orgány⁽¹¹⁾ a poslanci Evropského parlamentu⁽¹²⁾. Nejvzdálenější regiony nejsou rovněž zapojeny do orgánů odpovědného za provádění opatření SPS zaměřených na usnadnění vnitroregionálního obchodu, ani do jednání o dvoustranných dohodách.

3.1.4.4 EHSV proto sdílí přání DHP rozvíjet schopnosti odbytu vývozu „jak pro obchod mezi státy CARIFORA, tak pro obchod mezi smluvními stranami, zjištění možností zlepšení odbytové infrastruktury a dopravy“ (čl. 43 odst. 2 písm. b)). Dohoda rovněž upřesňuje, že mezi hlavní cíle v oblasti zemědělství a rybolovu patří též zjištění možností financování a spolupráce výrobců a obchodníků.

3.1.4.5 Několik zpracovaných produktů (zavařeniny, káva atd.) pocházejících z nejvzdálenějších regionů je zatíženo tzv. „negative lists“ (cly) na celních úřadech v některých dalších karibských

zemích, což ztěžuje jejich prodej v těchto státech. Navzdory znění článku 9 a následujících DHP, jež se týkají cel, a vzhledem ke zvláštní situaci nejvzdálenějších regionů v Karibiku a jejich specifickým vlastnostem uznaným v člancích 349 a 355 Smlouvy o fungování Evropské unie EHSV doporučuje zúčastněným stranám, aby připravily předběžná snížení celních sazeb mezi nejvzdálenějšími regiony a státy CARIFORA s cílem usnadnit jejich obchodní vztahy v Karibské oblasti.

3.2 Rybolov

3.2.1 V oblasti rybolovu je třeba dosáhnout značného pokroku poté, co na počátku došlo k neshodě o tom, zda rybolov zasluhuje zvláštní dohodu, nebo má být zahrnut do DHP. Evropské společenství se odmítlo zabývat otázkami regionálního rybolovu ve zvláštní dohodě a dalo přednost uzavírání dvoustranných dohod o přístupu k rybolovu.

3.2.2 V čl. 43 odst. 2 písm. e) DHP se pojednává o podpoře subjektů CARIFORA za účelem splňování vnitrostátních, regionálních a mezinárodních technických norem, zdravotních norem a norem kvality u ryb a produktů z ryb.

3.2.3 Cílem Evropské unie je pomocí společné rybářské politiky (SRP) upřednostnit dlouhodobou vizi správy rybolovu. Zásada předběžné opatrnosti řídí SRP s cílem chránit a zachovat stav ryb a maximálně snížit možné dopady rybolovné činnosti na mořské ekosystémy. Karibská oblast jako celek však není v téže situaci, neboť nejvzdálenější regiony zůstávají vázány velmi přísnými předpisy (oblasti úplného zákazu rybolovu, regulace lovu langust, křídlatce velkého a ježků, ustanovení o koncentraci ryb⁽¹³⁾ atd.), které v ostatních státech CARIFORA neexistují. Správa rybolovu je na zodpovědnosti každého členského státu, avšak nezohledňuje zvláštnosti Karibské oblasti, což penalizuje rybolov na volném moři v této oblasti.

3.2.4 EHSV proto doporučuje řídit rybolov v Karibské oblasti ve shodě se státy CARIFORA.

3.3 Akvakultura

3.3.1 Rybolov v Karibiku se týká zvláště pobřežních druhů: křídlatců (velcí mořští plži, kteří se loví pro maso používané v řadě místních receptů), kaniců, langust, chňapalů a několika dalších druhů typických pro korálové útesy. Využívání pelagických mořských zdrojů je teprve v počátcích z důvodu nedostatku námořních plavidel pro lov na volném moři a kvůli problémům spojeným s tropickými vodami.

⁽⁸⁾ Hazard Analysis and Critical Control Point: systém vlastního dozoru amerického původu, používá se v zemědělsko-potravinářském sektoru a vychází ze sedmi základních principů. Jde tedy o systém, který identifikuje, vyhodnocuje a řídí významná rizika ohrožující bezpečnost potravin. Systém je integrován v některých evropských předpisech (směrnice 93/43: hygiena potravin), v jiných naopak ne (nařízení č. 178/2002).

⁽⁹⁾ Články 52 a následující DHP.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 211, 19.8.2008, s. 72

⁽¹¹⁾ Konzultace zámořských departementů.

⁽¹²⁾ Např. poslankyně EP Madeleine Degrandmaison.

⁽¹³⁾ Zpráva Generálního ředitelství pro vnitřní politiky Unie, rybolov na Martiniku, leden 2007.

3.3.2 V posledních letech došlo k rozvoji poptávky na místních trzích díky cestovnímu ruchu. K tomu je třeba připočítat pobídky k vývozu na americký a evropský trh, jehož výsledkem je nadměrný odlov a nevyhnutelně později výrazný úbytek rybolovných zdrojů v celém regionu.

3.3.3 Téměř všechny státy Karibské oblasti dnes dovážejí mořské produkty. Dosavadní hojnost těchto zdrojů potlačila veškerý zájem o akvakulturu a většina zemí v regionu má s chovem jen málo zkušeností. Vzdor celosvětovému růstu akvakultury proto tato výroba v Karibské oblasti zaznamenala jen mírný rozvoj.

3.3.4 Zřetelné zlepšení v oblasti akvakultury pozorujeme teprve po roce 2000. Akvakulturní produkce Martiniku tak v roce 2004 dosáhla objemu 97 t (10 tun říčních humrů, 12 t pilobřichů a 75 t karibských vlkoušů).

3.3.5 Podpora přidělená nejvzdálenějším regionům na akvakulturu pochází převážně z regionálních rad a z Finančního nástroje pro orientaci rybolovu (FNOR) ⁽¹⁴⁾. Tato podpora se však jeví jako nedostatečná z důvodu výrazného nárůstu některých karibských států (produkce na Jamajce v roce 2002 se podle Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) odhaduje na 6 000 t), ovšem také proto, že tato podpora nestačí na to, aby se nejvzdálenější regiony vymanily z nutnosti dovážet mořské produkty z Venezuely, Evropské unie a z některých zemí Asie.

3.3.6 EHSV velmi doporučuje uvažovat o společném rozvoji akvakultury v Karibské oblasti pomocí podpor, jako jsou ERF a EZFRV.

3.4 Cestovní ruch

3.4.1 Cestovní ruch je pro nejvzdálenější regiony významným zdrojem příjmů. Karibská oblast má jednu konkurenční výhodu. Její prostředí jako stvořené pro cestovní ruch nemá konkurenta v kterémkoli jiném regionu světa. Má unikátní zeměpisnou polohu a patří mezi nejvýznamnější turistické trhy světa. Celosvětový cestovní ruch a turistické produkty z obou stran Atlantiku vytvářejí nové, přísnější normy pro uspokojení očekávání turistů, kteří přijíždějí do Karibské oblasti.

3.4.2 EHSV však musí zdůraznit rozdíly patrné mezi stávající turistickou infrastrukturou nejvzdálenějších regionů a ostatních karibských států, které kladou důraz na masový a více diversifikovaný cestovní ruch (okružní plavby, vodní sporty, v menší míře též ekoturistika), zatímco nejvzdálenější regiony se musí omezit na specificky zaměřený cestovní ruch, více sezónní a převážně frankofonní. Tento rozdíl vyplynul z určité sociální nejistoty, jež postihuje pracovníky ve státech CARIFORA.

3.4.3 EHSV dále zdůrazňuje, že cestovní ruch mezi ostrovy je dosti omezený. Kromě okružních plaveb totiž dopravní obslužnost mezi karibskými ostrovy zajišťují pouhé dvě letecké a dvě

námořní společnosti. Když se pak obyvatelé jednoho ze států CARIFORA chtějí dostat do sousedních nejvzdálenějších regionů, musejí žádat o vízum, což může zabrat několik měsíců. Kombinace těchto dvou problémů omezuje cestovní ruch, avšak také regionální obchodní styky.

3.4.4 EHSV je potěšen skutečností, že DHP zohledňuje služby cestovního ruchu, k nimž stanovuje několik pravidel týkajících se prevence postupů, jež narušují hospodářskou soutěž, malých a středních podniků, environmentálních norem a norem kvality, spolupráce a technické pomoci. V žádném ustanovení se však nehovoří o karibském cestovním ruchu, především s nejvzdálenějšími regiony, a v rámci DHP se počítá pouze s dočasnou přítomností fyzických osob za účelem obchodu.

3.4.5 Karibský prostor podle definice sekretariátu OSN ⁽¹⁵⁾ čítá 250 milionů obyvatel, samotné Karibské ostrovy mají 41 milionů obyvatel. Pro tento prostor je ovšem také typické obtížné spojení mezi jednotlivými ostrovy, což je pro regionální cestovní ruch nepříznivý faktor. Promarnit příležitost k vytvoření karibského trhu cestovního ruchu v širším slova smyslu by tak poškodilo jak nejvzdálenější regiony, tak státy CARIFORA.

3.4.6 EHSV se domnívá, že by bylo prospěšné vytvořit karibskou oblast cestovního ruchu pomocí lépe strukturovaných služeb.

3.5 Služby

3.5.1 Sektor služeb je v plném rozmachu: jeho úspěch je skutečný, a proto se jedná o nosný sektor pro nejvzdálenější regiony. Přestože vývoz zboží v rámci karibských ekonomik poklesl, vývoz služeb zaznamenal růst, z velké části díky cestovnímu ruchu. Region si plně uvědomuje potenciál, který představuje obchod se službami. Cestovní ruch, pojišťovací služby, stavebnictví, ekologické služby, obnovitelné energie, poradenství (kvalita a marketing), kvalifikovaná údržba, komunikace, doprava, to všechno jsou odvětví, jež podporují obchod a hospodářský růst tohoto regionu.

3.5.2 EHSV se domnívá, že nejvzdálenější regiony mají významnou úlohu ve vývozu služeb v rámci Karibské oblasti, neboť země jako Haiti nebo Dominikánská republika, jež samy o sobě čítají téměř 20 milionů obyvatel, si přejí získat zdravotnické služby či služby pro podniky podle modelu nejvzdálenějších regionů. Např. u mobilních telefonních sítí jsou již někteří operátoři přítomni v určitých karibských státech (Dominikánská republika), mohli by však a přáli by si zaujímat ještě významnější postavení.

⁽¹⁴⁾ Strukturální nástroj pro orientaci rybolovu, který Komise používá s cílem adaptovat a modernizovat vybavení v tomto odvětví.

⁽¹⁵⁾ Karibský prostor zahrnuje antilský oblouk (Velké Antily a Malé Antily), poloostrov Yucatán, karibskou část Střední Ameriky a pobřežní oblasti Kolumbie, Venezuely a Guyanskou vysočinu.

3.5.3 Navzdory článku 75 DHP a následujícím, jež jsou věnovány pouze obchodu mezi státy CARIFORA a kontinentální EU, by zrychlená liberalizace služeb v Karibiku (Dominikánská republika) zahrnutím nejvzdálenějších regionů umožnila oběma stranám dohody využít určitých příležitostí, jež jsou oboustranně výhodné.

3.6 MSP

3.6.1 MSP potřebují stabilní prostředí s transparentními pravidly a přístupem k těm nejpokročilejším procesům. Od roku 2000 jsou tři čtvrtiny podniků, které tvoří strukturu ekonomiky nejvzdálenějších regionů, drobné subjekty bez jediného zaměstnance (INSEE) ⁽¹⁶⁾. V roce 2007 byl zaznamenán nezanedbatelný nárůst zakládání podniků. Významný skok zažil průmysl (18 %), velkoobchod a maloobchod (12,8 %), avšak především služby (o něco více než polovina nových podniků).

3.6.2 MSP v zámořských departementech mají nevyhnutelně vyšší náklady a ceny než MSP v sousedních zemích, jsou však také

nositeli záruky kvality podléhající normě CE. Tyto záruky, jimiž jsou nejvzdálenější regiony vázány a jež státy CARIFORA neuplatňují, je třeba označit známkou „nejvzdálenější regiony“ (viz také odstavec 3.1.4.3).

3.6.3 Z globálního hlediska se EHSV domnívá, že pro dobré fungování karibského trhu by bylo velmi žádoucí zlepšit přístup k těmto strukturám. Proto by na základě společné činnosti zahájené Komisí ⁽¹⁷⁾ a EHSV ⁽¹⁸⁾ v EU bylo vhodné navrhnout konkrétní řešení na podporu vytváření malých a středních výrobních jednotek. Zavedení lhůt splatnosti, snížení byrokratické zátěže, sdružení do sítě, investice či celoživotní vzdělávání pro malé a střední podniky by byly nástroji, jež by Karibské oblasti umožnily trvale konkurenceschopnou pozici.

3.6.4 Bylo by tudíž rozumné v rámci programu regionálního rozvoje nebo příštího programu ERF nastolit smělou politiku, jejímž cílem bude podpořit vytváření malých a středních podniků zapojených do sítě s celou Karibskou oblastí.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽¹⁶⁾ Národní institut pro statistiku a ekonomické studie.

⁽¹⁷⁾ KOM(2007) 724 v konečném znění a KOM(2008) 394 v konečném znění.

⁽¹⁸⁾ Stanovisko k tématu *Různá politická opatření, jiná než náležité financování, jež mohou přispět k růstu a rozvoji malých a středních podniků*, Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 7; stanovisko k tématu *Mezinárodní veřejné zakázky*, Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 32; stanovisko ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – *Zelenou malým a středním podnikům. Small Business Act pro Evropu*, Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 30.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Budoucí strategie pro mlékářenský průmysl EU v období 2010–2015 a dále“

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2010/C 347/05)

Zpravodaj: **pan ALLEN**

Dne 16. července 2009 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Budoucí strategie pro mlékářenský průmysl EU v období 2010–2015 a dále.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. ledna 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 152 hlasy pro, 6 hlasů bylo proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Mlékárenský průmysl EU má dlouhodobý strategický význam pro dodávání vysoce kvalitních a bezpečných mléčných produktů občanům Unie. EU se nikdy nesmí stát závislou na mimoevropských zdrojích dodávek mléka. EU musí nadále dodržovat nejvyšší normy v oblasti dobrých životních podmínek zvířat, hygieny, zpětné sledovatelnosti, veterinárního lékařství, ochrany životního prostředí a udržitelné produkce.

1.2 Producenti budou nadále produkovat kvalitní mléko, jestliže se jim to vyplatí (avšak nikoli dlouhodobě, pokud se jim to nevyplatí). Pokud nestabilizujeme ceny a pokud tyto ceny neumožní dosáhnout zisku, produkce mléka v EU poklesne a z některých oblastí zcela vymizí. Zvláštní pozornost vyžadují znevýhodněné oblasti. Producenti mléka musí rovněž dosáhnout finanční návratnosti za zajišťování multifunkčního zemědělství, jež je „veřejnou službou nekomoditního charakteru“, a zahrnuje např. udržování a rozvoj venkovské krajiny, biologické rozmanitosti, přírodních stanovišť a venkovského umění a kultury. V nových členských státech by se měla zvážit možnost zavést pro producenty mléka přímé platby vázané na produkci.

1.3 K zajištění větší účinnosti mlékářenského průmyslu na úrovni producentů i na úrovni zpracovatelů mléka je třeba vynaložit značné prostředky na inovace, výzkum, vývoj a chov dobytka. Na úrovni producentů to musí zahrnovat lepší využití trávy a krmiv a na úrovni zpracovatelů nové výrobky. Na úrovni producentů i zpracovatelů jsou rovněž zapotřebí nové a lepší technologie. K rozvoji tohoto odvětví jsou nezbytné rozsáhlé investice. Musíme získat celosvětové vedoucí postavení v této oblasti.

1.4 Je nezbytné předejít opakování nestálosti cen, ke které došlo v období 2007–2008. Toho musí být dosaženo pomocí příměrných podpůrných opatření a řádným monitorováním trhu, které zajistí rozumnou rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou.

1.5 EU má možnost v případě potřeby reagovat na situaci na trhu a (alespoň do roku 2015) využívat systém kvót a další nástroje organizace trhu.

1.6 V návaznosti na sdělení Komise z července 2009 je třeba vypracovat a realizovat harmonogram pro řešení otázky, proč spotřebitelské ceny zůstaly o 14 % vyšší než před zvýšením cen mléka. V celém potravinovém řetězci musí vládnout transparentnost.

1.7 K zajištění životaschopnosti mlékářenského průmyslu EU po roce 2015 budou i nadále zapotřebí různá opatření zemědělské politiky kombinovaná se systémem bezpečnostní sítě na podporu a stabilizaci cen, jenž by zabránil poklesu cen pod určitou hladinu, omezil příliš velké výkyvy cen a poskytoval rovněž rezervní zásoby dostačující k pokrytí nepředvídaných nedostatků nebo přírodních katastrof. Pro to, aby byl mlékářenský průmysl po roce 2015 udržitelný a šetrný z hlediska životního prostředí, bude mít zásadní význam systém s tržními opatřeními reagujícími na nabídku a poptávku. Potravinový obecně a mléko zvláště jsou příliš významné pro blahobyt občanů na to, aby mohly být ponechány napospas rozmarům volného neregulovaného tržního systému.

2. Úvod

2.1 Produkce mléka je jednou z hlavních zemědělských činností v EU. V roce 2008 milion producentů vyprodukovalo 150 milionů tun mléka v hodnotě přes 40 miliard eur, což představuje 14 % zemědělské produkce EU. Přes 60 % hovězího masa produkováného v EU pochází ze stád dojnic. Podle údajů Mezinárodní mlékářenské federace (International Dairy Federation – IDF) je EU největším světovým producentem mléka (27 % světové produkce), po ní následuje Indie (20 %) a USA (16 %).

2.2 Mlékárenský průmysl, od získávání surovin až po jejich zpracování zaměstnává v EU přibližně 400 000 osob.

2.3 Produkce mléka má velmi významný podíl na zachování hospodářské a sociální struktury ve znevýhodněných oblastech. 60 % podniků produkujících mléko v EU-25 se nachází ve znevýhodněných oblastech. Produkce mléka je jedním z nejvhodnějších druhů podnikání pro udržení zemědělských rodinných podniků ve znevýhodněných oblastech a spolu s chovem dobytka a ovcí významně přispívá k zachování a rozvoji krajiny a životního prostředí.

3. Okolnosti

3.1 V posledních dvou letech zažily celosvětové trhy s mlékem a mléčnými výrobky výrazné cenové výkyvy. V roce 2007 a počátkem roku 2008 jsme byli svědky rekordního nárůstu světových cen mléka, který měl za následek podstatný nárůst cen mléka a mléčných výrobků. Potom ve druhé polovině roku 2008 tyto ceny zaznamenaly ještě dramatičtější propad.

3.2 Většina mléčných výrobků se spotřebuje v regionu, kde jsou vyprodukovány. Přibližně 8 % celosvětové produkce mléka se obchoduje na světovém trhu, a proto může malá změna v celosvětové produkci významně ovlivnit světový trh. Např. 2 % rozdíl mezi celosvětovou produkcí a celosvětovou spotřebou představuje ekvivalent přibližně 25 % celosvětového obchodu s mlékem.

3.3 Přestože je EU největším vývozcem sýra, tvoří většinu prodeje mléčných výrobků na vývoz mimo EU komoditní výrobky jako sušené mléko a máslo. Světový trh mléka a mléčných výrobků lze tedy popsat jako především trh s mléčnými komoditami.

3.4 Vzhledem k tomu, že EU je v mléčných výrobcích soběstačná na 109 %, je přebytečných 9 % k dispozici pro vývoz na světový trh. Hlavními vývozními artikly EU jsou máslo/máselný olej, sušené odstředěné mléko, sýry, sušené plnotučné mléko a kondenzované mléko.

3.5 Od roku 2000 celosvětová spotřeba mléka a mléčných výrobků každoročně rostla v průměru o 2,5 %. Tento nárůst nyní poklesl na 1 % ročně.

3.6 V období 2004–2006 překračovala celosvětová spotřeba mléka produkci a následně byly využity všechny rezervy. To bylo hlavním důvodem pro náhlé zvýšení světových cen mléčných komodit. Od roku 2008 se tento poměr změnil a výsledkem je, že produkce nyní překračuje poptávku.

3.7 Náhlé zvýšení cen mléka v konečném důsledku způsobilo pokles tržního podílu, neboť spotřebitelé přešli na levnější náhražky a zejména mléčné složky byly nahrazeny levnějšími alternativami. Celosvětová recese a pokles cen ropy přispěly k dalšímu snížení prodeje mléčných výrobků. Země produkující ropu jsou významnými dovozci mléčných výrobků a pokles cen ropy znamená, že tyto země snižují dovážený objem mléčných výrobků, což může mít za následek pokles světových cen mléčných komodit.

3.8 I když je u mléčných výrobků větší hodnoty pohyb cen hůře sledovatelný než v případě komodit, je zřejmé, že prodej mléčných výrobků s přidanou hodnotou zaznamenal pokles, neboť spotřebitelé přešli na levnější výrobky.

3.9 Komise ve svém sdělení Radě z července 2009 uvedla, že prudký nárůst cen ve druhé polovině roku 2007 způsobil rychlé zvýšení cen mléka a silný nárůst spotřebitelských cen. Naproti tomu pokles cen ve druhé polovině roku 2008 a v roce 2009, kdy cena másla spadla o 39 %, sušeného odstředěného mléka o 49 %, sýra o 18 % a mléka o 31 %, snížil spotřebitelské ceny přibližně o pouhých 2 % (průměr EU). Spotřebitelské ceny tedy zůstaly v průměru o 14 % vyšší než před prudkým nárůstem cen. Země s vysokým objemem prodeje mléčných výrobků diskontním maloobchodníkům byly nicméně v roce 2009 svědky „cenové války“, neboť mléčné výrobky se používají k vyřazení jiných maloobchodníků z konkurence⁽¹⁾.

3.10 Racionalizace a stále větší koncentrace v maloobchodním odvětví EU dodaly maloobchodu vyjednávací sílu, která jinde v potravinovém řetězci nemá obdoby. Producenti se dostali do pozice, kdy jsou jim ceny diktovány, spíše než aby je sami tvořili, zejména když nabídka překračuje poptávku. Zdálo by se, že orgány a pravidla hospodářské soutěže celkem vzato v praxi více pomohly sektoru maloobchodních řetězců než onomu milionu producentů mléka. Producenti mléka potřebují silnější vyjednávací pozici, co se týče výstupních cen produkce mléka, aby se do potravinového řetězce opět navrátila rovnováha.

3.11 V Agendě 2000 a dále pak v přezkumu SZP v polovině období a kontrole stavu reformy SZP, kdy bylo zapotřebí připravit zemědělství EU na možnou budoucí dohodu WTO, byla intervenční cena snížena, a to spolu s kvantitativním omezením intervence oslabilo mechanismus podpory cen. Výstupní ceny produkce mléka následně klesly na úroveň nižší, než byly předtím, než začaly fungovat mechanismy podpory jako např. intervence.

4. Vyhledky na trhu

4.1 Evropská unie

4.1.1 Trh EU s mlékem a mléčnými výrobky se vyznačuje tím, že produkce o 9 % překračuje spotřebu.

4.1.2 Mléčné výrobky se také do EU dovážejí ze třetích zemí za snížené tarify. Tento dovoz je ve srovnání s celkovou spotřebou v EU malý. V letech 2007 a 2008 tak EU dovezla přibližně 330 000, respektive 300 000 tun mléčných výrobků. Mléčné výrobky dovážené do EU zahrnují sýry (1,1 % produkce EU), máslo (4,3 % produkce EU) a sušené odstředěné mléko (2,4 % produkce EU). Důvoz mléčných výrobků představuje 2 až 3 % mléčného ekvivalentu produkce mléka EU.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 111 a Úř. věst. C 255, 14.10.2005, s. 44.

4.1.3 Až 40 % mléka v EU je zpracováno na sýr a přibližně 30 % se používá k výrobě čerstvých mléčných výrobků. V posledním desetiletí byly tyto dva druhy výrobků hlavní hnací silou růstu spotřeby v EU. Zbývajících 30 % je zpracováno na máslo, sušená mléka a kasein.

4.1.4 Intervenční zásoby másla a sušeného odstředěného mléka rostly následkem nižší spotřeby v EU, poklesu světových tržních cen a celosvětové recese. Kvóta EU byla v roce 2008 zvýšena o 2 % a v roce 2009 o 1 %, což by spolu s již schváleným budoucím zvýšením kvót v konečném důsledku mohlo vést ke zvýšení produkce mléka v EU.

4.1.5 Využití vývozních náhrad zabránilo tomu, aby se během uplatňování intervencí do intervence dostal ještě větší objem zásob.

4.1.6 Činnost Komise zabránila tomu, aby se ceny mléka v EU snížily na světové tržní ceny, které se pohybují mezi 14 až 15 eurocenty za litr. Ceny v EU byly udržovány na hladině vyšší než ceny světové. Ceny se v jednotlivých členských státech různí, od 16 centů v Lotyšsku po 25–27 eurocentů za litr v mnoha jiných členských státech, což stále ještě nepokrývá výrobní náklady. Která jiná část společnosti pracuje za nulové příjmy či dokonce za méně než zákonem stanovenou minimální mzdou?

4.1.7 Produkce mléka je v současnosti o 4,2 % nižší než stanovená kvóta a očekává se, že produkce bude oproti stanovené kvótě nižší i v období 2009–2010.

4.1.8 Oživení cen v EU (které již začalo) bude pravděpodobně velmi postupné. Existence značných intervenčních zásob přesahujících kapacitu trhu by mohla obnovu zbrzdit podle toho, kdy se Komise rozhodne uvolnit intervenční zásoby na trh.

4.1.9 Počet porážených krav se podle údajů EU zvýšil. Je pravděpodobné, že jsou poráženy zvýšené počty dojnic, což v blízké budoucnosti stlačí produkci mléka. Postupný nárůst cen mléka však v krátkodobé perspektivě bude mít za následek zvýšenou produkci v malém počtu zemí.

4.1.10 Jak se budou ve střednědobém horizontu oživovat ceny mléka, zvýší se produkce mléka v období do roku 2015 a pravděpodobně bude držet krok se zvýšením kvót dohodnutým při kontrole stavu reformy SZP.

4.1.11 Tendence klesající produkce mléka v jižní Evropě a některých severovýchodních členských státech bude pravděpodobně pokračovat.

4.1.12 Spotřeba sýrů a čerstvých mléčných výrobků v EU pravděpodobně zůstane slabá kvůli nižším vyhlídkám na růst příjmu.

4.1.13 Komise předpovídá na období do roku 2015 pokles přebytku másla jako následek snížené produkce másla a větší produkce sýra. To by usnadnilo požadované snížení vývozních náhrad, které jsou předmětem probíhajících jednání WTO.

4.1.14 Někteří tržní experti věří, že přebytek másla by mohl zůstat zachován díky větší produkci nízkotučných mléčných výrobků a nedostatečnému růstu spotřeby sýra.

4.1.15 Vyhlídky na trhu v EU do roku 2015 zůstávají nejisté, je však nepravděpodobné, že by trh vykázal růst srovnatelný s uplynulým desetiletím.

4.1.16 Specifickým problémem pro trh EU s mlékem v posledních letech je vysoká nestálost cen. U zemědělských podniků vede k velkým problémům a způsobuje také nejistotu u spotřebitelů v důsledku častých změn cen. Je tedy třeba se pokusit pomocí vhodných opatření tuto vysokou nestálost na trzích snížit.

4.2 USA

4.2.1 V USA se v pětiletém období do roku 2008 produkce mléka a mléčných výrobků zvyšovala o 2,5 % ročně a spotřeba přibližně o 1 % ročně. USA měly každoroční vývozní přebytek dosahující až 5 milionů tun. Slabý americký dolar vývoz usnadnil.

4.2.2 Krátkodobá vyhlídka pro mlékárenský průmysl USA není příznivá. V roce 2009 došlo ke snížení produkce o 1 % a v roce 2010 se očekává snížení o další 1 %. V střednědobém horizontu je pravděpodobné, že s oživením cen mléka a dostupnými cenami krmiv k určitému růstu produkce dojde. Jakékoli takové zvýšení produkce bude pravděpodobně směřovat do produkce sýra a bude určeno k domácí spotřebě.

4.2.3 Oddělení hospodářského výzkumu resortu zemědělství USA (USDA) předpovídá pro rok 2010 lepší ceny mléka v USA jako výsledek zvýšeného počtu porážených dojnic a zvýšeného vývozu mléčných výrobků.

4.3 Nový Zéland

4.3.1 Nový Zéland je největším vývozcem mléka a mléčných výrobků na světě. V letech 2007–2008 produkce klesla asi o 3 %, což mělo za následek oslabení vývozu, ale v letech 2008–2009 se produkce zvýšila o 8 %. Pozorovatelé očekávají průměrný růst 3 % ročně, avšak do roku 2015 by opět mělo dojít k poklesu. Vzhledem k tomu, že produkce Nového Zélandu je závislá na trávě, může mít počasí značný vliv na její objem.

4.3.2 K dnešnímu dni na Novém Zélandu nízké ceny nezpůsobily pokles produkce. V budoucnosti se kvůli většímu využívání koncentrovaných krmiv a hnojiv jeví jako pravděpodobné, že opětný pokles cen by mohl vést ke snížení růstu produkce mléka.

4.3.3 Environmentální otázky nabývají na Novém Zélandu na významu a mohly by rovněž zbrzdit dlouhodobý růst.

4.3.4 Vývoz mléka a mléčných výrobků Nového Zélandu pravděpodobně nadále poroste.

4.4 Jižní Amerika

4.4.1 Jižní Amerika se stává významnějším vývozcem mléka a mléčných výrobků a pravděpodobně bude soutěžit s EU na afrických trzích, spíše než s Novým Zélandem na asijských trzích. Zejména vývozní přebytek Brazílie se pravděpodobně udrží do roku 2015.

4.5 Čína

4.5.1 Rozmach čínské produkce mléka a mléčných výrobků byl v posledním desetiletí velmi rychlý, avšak míra růstu se pravděpodobně v příštím desetiletí zpomalí. Čínská produkce nedržela krok se spotřebou, ale dovoz mléka a mléčných výrobků do Číny není tak velký, jak se původně předpokládalo.

4.5.2 Ve střednědobém výhledu se očekává, že dovoz syra a sušeného odstředěného mléka do Číny se zvýší a přitom se zvýší i vývoz sušeného plnotučného mléka z Číny.

4.5.3 V prosinci 2009 byly zjištěny dva nové případy mléka obsahujícího melamin, což by mohlo vážně poškodit čínský vývoz mléčných výrobků.

4.6 Rusko

4.6.1 Podle předpovědí by se produkce mléka v Rusku v nadcházejících pěti letech měla vzpamatovat, neboť málo výnosné krávy jsou nahrazovány více výnosnými dovezenými kravami. Z důvodů potravinové bezpečnosti by si Rusko chtělo zlepšit soběstačnost v mléčných výrobcích ze 70 % na 95 %. Pro rok 2012 byla jako cíl stanovena produkce 37 milionů tun mléka. Následně je možné, že dovoz másla do Ruska se v dlouhodobém horizontu sníží, zatímco vývoz syra pravděpodobně poroste.

4.7 Celková prognóza pro světový trh předvídá pomalý růst a ten pak v závislosti na rozsahu celosvětové hospodářské obnovy ovlivní růst spotřeby, zejména v zemích třetího světa.

4.8 K největšímu nárůstu obyvatelstva v nadcházejících 30 letech dojde v zemích třetího světa a jeho průvodním jevem by měla být rostoucí poptávka po mléku a mléčných výrobcích. Pokud však nedojde k přiměřenému hospodářskému růstu, nebudou tyto země schopné nakupovat větší množství mléka a mléčných výrobků. Mléčné výrobky nepatří v Asii a některých zemích třetího světa k tradičním základním potravinám.

4.9 Otázky výživy a inzerovaných blahodárných účinků mléčných výrobků budou klíčové pro udržení a rozvíjení podílu na trhu s mléčnými výrobky. Nezbytné jsou v těchto oblastech výzkum a inovace.

4.10 Je důležité, aby na označení výrobku bylo uvedeno, že se jedná o autentický mléčný výrobek, a byly vhodně vysvětleny jeho výživové a zdravotní kvality. V budoucnosti bude mít dodržování ekologických norem pro produkci mléka větší význam.

5. Skupina na vysoké úrovni

5.1 Komisařka Fischer Boel zřídila skupinu na vysoké úrovni pro mléko, která v červnu 2010 vydá svou konečnou zprávu.

5.2 Skupina na vysoké úrovni projedná tato témata:

- smluvní vztahy mezi producenty mléka a mlékárnami s cílem zajistit účinnější rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou na trhu mléka a mléčných výrobků,
- jak posílit vyjednávací pozici producentů mléka,
- transparentnost a informace pro spotřebitele, otázky kvality, zdraví a označování,
- inovace a výzkum orientované na zlepšení konkurenceschopnosti tohoto odvětví,
- možnost termínového trhu s mlékem a mléčnými výrobky.

6. Francouzsko-německá iniciativa

6.1 Francouzský ministr zemědělství pan Le Maire načrtl pro evropské zemědělství tři hlavní cíle:

- zaručit stabilní a řádné příjmy pro producenty pomocí silných regulačních nástrojů,
- zajistit větší transparentnost cen v celém potravinovém řetězci s možností zavedení evropského dohledu, a
- zakotvit inovace a investice v zemědělsko-potravinářském odvětví v centru lisabonské agendy.

6.2 Francouzsko-německá iniciativa požaduje více činnosti EU na ochranu producentů mléka. Navrhuje v EU dočasně zvýšit minimální intervenční cenu, při které by se EU zavázala vykupovat přebytky od producentů.

7. Politika do roku 2015

7.1 Komise se rozhodně staví proti jakýmkoli změnám ve zvyšování kvót, které bylo rozhodnuto při kontrole stavu reformy SZP. Tato zvýšení mají prozatím malý dopad, neboť produkce EU je oproti stanovené kvótě o 4,5 % nižší a pravděpodobně bude nižší i příští rok. Se střednědobým zlepšováním cen mléka však produkce poroste a s ní se zvýší i rozdíl mezi produkcí a spotřebou mléka, což by v závislosti na světové tržní situaci mělo mít za následek snížení výstupních cen zemědělské produkce.

7.2 Světové ceny mléčných výrobků jsou obvykle nižší než ceny v EU. To je důsledek rozdílných norem (a tedy rozdílných výrobních nákladů) uvnitř a mimo EU. Model produkce mléka v EU nikdy nebude moci konkurovat Novému Zélandu a některým jiným zemím; důvodem je zcela odlišná struktura vstupních nákladů a velikost mlékárenských podniků.

7.3 Vývoz syra z EU je vcelku konkurenceschopný, avšak zvýšení spotřeby mimo EU závisí na udržitelném světovém hospodářském růstu po určité časové období.

7.4 Myšlenka zvyšovat kvóty bez ohledu na poptávku ve snaze zajistit tzv. hladký přechod se bez podpůrných opatření jeví jako kontraproduktivní, chceme-li rozvíjet evropský model zemědělství a zajistit pokračování produkce mléka ve znevýhodněných oblastech. Potřebujeme energické venkovské prostředí; v některých oblastech je produkce mléka hlavní hnací silou jejich sociální, hospodářské a kulturní budoucnosti. Opačnou možností je přestat s obhospodařováním půdy, což má škodlivé sociální a environmentální důsledky.

7.5 Zvyšování kvót na mléko bez ohledu na tržní podmínky a v konečné fázi úplná deregulace odvětví mléka by byly logickými kroky, kdyby EU chtěla rozvíjet novozélandský a americký model zemědělství. V USA se za východisko považuje zavádění obrovských výkrmných systémů čítajících přes 2 000 krav. Bude-li změna pokračovat dosavadním tempem, bude zanedlouho po uhých 500 závodů produkovat 1/3 mléka USA. Taková politika by znamenala značné nebezpečí pro kulturní dědictví, krajinu a rozvoj venkovských oblastí EU, poškodila by životní prostředí a biologickou rozmanitost EU a navíc zapříčinila ukončení produkce ve vyšších oblastech a mokřinách. Stali bychom se tedy svědky zamítnutí evropského modelu multifunkčního zemědělství.

7.6 Koncepce multifunkčního zemědělství znamená, že kromě produkce potravin má zemědělství další funkce, např. rozvoj venkovské krajiny, růst přírodního a kulturního dědictví, podporu venkovského hospodářství a lepší zajišťování potravin. Podle OECD by multifunkční zemědělství mělo souběžně produkovat řadu výstupních komodit (potraviny a vlákninu) a rovněž poskytovat řadu nekomoditních výstupů, včetně environmentálních a sociálních produktů a služeb.

7.7 Velkokapacitní výkrmny k produkci mléka, které nedodržují některé právní předpisy, jako např. předpisy o nakládání s dusíkem v půdě, mají značný dopad na životní prostředí.

7.8 V současnosti je 50 % produkce mléka v EU soustředěno na 11 % území EU. Bez ohledu na učiněná politická rozhodnutí se v budoucnosti bude průměrná velikost stád v EU nadále zvětšovat. Stejně však může být žádoucí uplatňovat z politik ty možnosti, jež budou podporovat velmi rozsáhlou a intenzivní produkci mléka v oblastech, kde vstupní náklady představují zvláštní výhodu. Taková politika by mohla přinést značná environmentální rizika.

7.9 Producenti mléka jsou součástí evropského modelu multifunkčního zemědělství. Přestože multifunkční podnik může překonat krátkodobé potíže, nelze takový model udržet, budou-li producenti mléka muset opakovaně čelit situaci nestálých výstupních cen. Stabilita výstupních cen mléka, kdy producenti získávají přiměřený příjem, je výhodná pro producenty i pro spotřebitele.

8. Po roce 2015

8.1 Má-li být produkce mléka v celé EU zachována a rozvíjena jako životaschopné odvětví, musí producenti mléka dostávat spravedlivý příjem, díky němuž mohou vést normální životní styl a rovněž jakožto producenti mléka investovat do vlastní budoucnosti. Za spravedlivý se považuje příjem srovnatelný s průměrným příjmem z jiné než zemědělské činnosti.

8.2 Článek 33 Smlouvy o EU stanovuje cíle SZP, k nimž patří: a) zajistit zemědělskému obyvatelstvu přiměřenou životní úroveň, b) stabilizovat trhy, c) zajistit pravidelné zásobování a d) dodávky pro spotřebitele za přiměřené ceny.

8.3 Na chov dobytka a prevenci nemocí zvířat a rovněž na výzkum a inovace na úrovni producentů musí být věnován mnohem větší objem zdrojů, což by mělo umožnit rozvoj účinnějšího odvětví. Konkurenceschopnost odvětví mléka lze zvýšit lepším využíváním trávy a jiných krmiv. Více výzkumu a inovací je zapotřebí i na úrovni zpracovatelů, s cílem vyvinout nové produkty a získat větší podíl na trhu. Vzdělávací a zdravotnická zařízení i organizace občanské společnosti by měly propagovat konzumaci mléčných výrobků, protože mléko je nejen potravina, ale i léčivý prostředek a osvěžující nápoj zároveň. V těchto oblastech musíme podniknout radikální kroky. EU musí zachovat bezpečnost a soběstačnost dodávek mléka uvnitř EU. Bylo by velkou chybou dostat se do závislosti na dovozu mléka, jako k tomu došlo v oblasti produkce hovězího masa EU následkem nízkých výstupních cen produktů.

8.4 Ve speciální zprávě Účetního dvora 14/2009 se v doporučení č. 1 uvádí, že „Komise musí i nadále dohlížet na rozvoj trhu s mlékem a mléčnými výrobky uplatňováním opatření nutných k tomu, aby deregulace tohoto odvětví nevedla k nadměrné produkci. V opačném případě se může stát, že cíl Komise udržet regulaci na minimální úrovni v podobě bezpečnostní sítě, se může velmi rychle ukázat nespelnitelným“. EHSV je přesvědčen, že zásahy „bezpečnostní sítě“ a skladování vyžadují také různá opatření v oblasti nabídky a poptávky, která umožní stabilizaci trhu.

8.5 Podle názoru EHSV je klíčové vytvořit podmínky, jež zaručí budoucnost životaschopného celoevropského mlékárenského průmyslu.

8.6 Systém kombinující tržní opatření v oblasti nabídky a poptávky s vhodným systémem přímé podpory je nezbytný pro zajištění existence mlékárenského průmyslu EU, který bude naplňovat sociální, hospodářské a environmentální potřeby společnosti a stane se skutečným systémem multifunkčního zemědělství, jenž by měl venkovským oblastem EU dodat novou dynamiku. Takový rozvoj by byl sociálním a hospodářským přínosem pro celkový rozvoj EU.

9. Zvláštní připomínky

9.1 K využití „termínového trhu“ v odvětví mléka se musí přistupovat velmi obezřetně. Musíme si však vzít důkladné ponaučení z celosvětové finanční krize způsobené nepřiměřeným používáním finančních produktů. Výbor již dříve poznamenal: „Na potraviny je třeba nahlížet zcela jinak než např. na průmyslové zboží, u nějž cenové faktory do značné míry určují, kde se toto zboží produkuje.“

9.2 Většina producentů mléka je organizovaná v družstvech. To jim umožňuje do určité míry ovlivňovat uvádění jejich produktů na trh. Jsou-li producenti mléka členy družstva a své mléko prodávají tomuto družstvu, mají lepší záruky než producenti, kteří mléko prodávají mlékárně v soukromém vlastnictví. Ačkoli dobrovolné smlouvy mezi producenty a odběrateli již existují, producent mléka má při případném vyjednávání takové smlouvy s mlékárnou v soukromém vlastnictví velmi omezené možnosti. Tyto smlouvy vyjasňují dodací podmínky, nemohou ale ovlivnit všeobecný vývoj trhu v celé EU. Zkušenosti ukázaly, že je třeba zlepšit tržní postavení zemědělců a družstev, která je zastupují v potravinovém řetězci. Proto by měly být přezkoumány možnosti spolupráce v oblasti práva hospodářské soutěže.

9.3 V nových členských státech však mnoho producentů prodává své mléko přímo soukromým mlékárnám. Vzhledem ke zvyšující se koncentraci mlékárenského průmyslu jsou možnosti omezené nebo neexistují a výstupní ceny zemědělských produktů klesají. V zájmu zachování hospodářské soutěže o syrové mléko musí mít producenti možnost sdružovat se do družstev, která pak mohou mléko prodávat průmyslu.

9.4 Většina producentů mléka v nejnovějších členských státech (Bulharsku a Rumunsku) dostává velmi nízkou podporu z přímých plateb, které jsou zcela vázané na hektar plochy. Vzhledem k nízké úrovni podpory, nízké produktivitě, nedostatečným příjmům z trhu a obtížnému přístupu k úvěrům producenti nemohou uskutečnit investice potřebné k dodržování hygienických norem EU.

9.5 Veškerý dovoz mléka a mléčných výrobků do EU musí splňovat normy EU, zejména co se týče zpětné sledovatelnosti, dobrých životních podmínek zvířat, hygieny, veterinárního lékařství, ochrany životního prostředí a metod udržitelné produkce. Na významu nabývá otázka obsahu uhlíku.

9.6 Musíme zajistit, aby existující orgány jako poradní a řídicí výbory měly dostatečné prostředky a mohly analyzovat situaci nabídky a poptávky na trhu s mlékem. Musí být k dispozici nástroje umožňující zajistit, aby producenti dostávali za mléko přiměřenou cenu, jež pokryje jejich náklady a přinese jim zisk. EU si musí zachovat schopnost produkovat dostatečné dodávky mléka. Nemůžeme si dovolit stát se závislými na externích dodávkách mléka. Budeme-li provádět nesprávné politiky, mohlo by k tomu ve vzdálené budoucnosti dojít.

9.7 Zachování a další rozvoj pracovních míst na plný a částečný úvazek v odvětví mléka musí být prioritou, zejména ve venkovských oblastech.

9.8 Nemůžeme ignorovat problematiku hladu a nedostatku přiměřených zdrojů potravy ve třetím světě. Otázky jako celosvětová změna klimatu, celosvětové ceny potravin a celosvětové dodávky potravin jsou úzce provázány. Máme odpovědnost pomáhat nedostatečně rozvinutým zemím.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

PŘÍLOHA

Následující pozměňovací návrh byl zamítnut, přestože získal alespoň čtvrtinu odevzdaných hlasů:

Odstavec 7.7

Vyškrtnout odstavec

„Velkokapacitní výkrmny k produkci mléka, které nedodrží některé právní předpisy, jako např. předpisy o nakládání s dusíkem v půdě, mají značný dopad na životní prostředí.“

Hlasování

Pro: 56

Proti: 76

Zdrželo se: 25

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Zemědělství v partnerských zemích Středomoří (včetně významu práce žen v zemědělství a úlohy družstev)“

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2010/C 347/06)

Zpravodaj: **pan Pedro NARRO**

Dne 26. února 2009 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 svého Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Zemědělství v partnerských zemích Středomoří (včetně významu práce žen v zemědělství a úlohy družstev).

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. února 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 18. února), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 156 hlasy pro a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 Zemědělství Středomoří je velmi heterogenní. Kromě rozdílů ve výrobních systémech existují také rozdíly v úrovni rozvoje, ve veřejné podpoře zemědělství či v ekonomických strukturách. Ve všech zemích oblasti Středomoří však má zemědělství zásadní roli pro venkovské oblasti a je hnacím motorem ekonomik těchto zemí.

1.2 Nezadržitelný proces liberalizace obchodu v oblasti zemědělství ovlivní jeho udržitelnost zemědělství ve Středomoří. Liberalizace sama o sobě nemá být cílem evropsko-středomořského partnerství, nýbrž nástrojem pro dosažení prioritního cíle hospodářského, sociálního a regionálního rozvoje na obou stranách Středozemního moře.

1.3 EHSV se vyslovuje pro přechodnou fázi, která zemědělství dotčených zemí umožní připravit se na nutné změny, aby se mohlo s jistotou postavit výzvám, které globalizace znamená pro ekonomiku, obchod a znalosti v odvětví zemědělství.

1.4 Z posouzení dopadu, které vypracovala Evropská komise o důsledcích zóny volného obchodu pro zemědělství ve Středomoří, jasně vyplývá, komu tento proces přináší největší ztráty. Jižní regiony Evropy, které se specializují na pěstování ovoce a zeleniny, nebudou moci konkurovat sousedům ve Středomoří, a naopak v jižní části Středomoří bude postupně upouštěno od kontinentální výroby (obilí, mléko, maso atd.). Během stávajícího postupu liberalizace je třeba chránit citlivé produkty.

1.5 Tato fáze transformace zemědělství Středomoří, která se vyznačuje potravinovou krizí a liberalizací, vyžaduje, aby veřejné orgány disponovaly rozhodnou a dlouhodobou strategií, která umožní zachování a další existenci zemědělské činnosti. Uvedená

strategie se musí opírat o tři faktory: odbornou přípravu, technologii a výzkum, aby byl usnadněn přechod směrem k zemědělství, které klade důraz na kvalitu, přidanou hodnotu a lepší uvádění zboží na trh.

1.6 Veřejné politiky ve Středozemí se musí zaměřit na účinné zvládání následků liberalizace. Podle názoru EHSV jsou třeba krátkodobé a střednědobé politiky, jež by zavedly reálné kompenzace prostřednictvím dodatečné podpory pro výrobce EU z těch odvětví, která byla nejvíce postižena liberalizací obchodu. Je rovněž třeba zavést politiky pro diversifikaci aktivit ve venkovském prostředí a pro podporu zemědělců a jejich podniků, jež usnadní adaptaci na nový výrobní kontext.

1.7 Země Středomoří musí zavést do praxe vzdělávací politiky zaměřené na zemědělský sektor, aby podpořily kvalitní pracovní příležitosti, aby byla pracovní síla uzpůsobena potřebám nového výrobního modelu a v oblasti zaměstnanosti byly omezeny negativní účinky masivního opouštění venkova a migračních toků.

1.8 S cílem podpořit proces zemědělského rozvoje oblasti Středomoří považuje EHSV za prioritní posílit úlohu místních zemědělských organizací prostřednictvím rozvojových projektů zaměřených na posílení zastoupení zemědělců a jejich účasti v rozhodovacím procesu.

1.9 Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství ve Středomoří vyžaduje vytvoření dynamičtější strategie uvádění na trh. Pilířem nové strategie budou družstva a jiné formy organizace výrobců, které se budou muset stát nástrojem umožňujícím zemědělcům sjednotit nabídku a zlepšit jejich postavení na trzích. EHSV souhlasí s iniciativami usilujícími o zlepšení fungování potravinového řetězce a dělbu výnosů mezi všechny jeho články.

1.10 EHSV považuje za zásadní posílení úlohy žen a mládeže v zemědělských podnicích a ve venkovském prostředí. V zemích jižní části Středomoří se ženy významně podílí na činnosti v zemědělství, ačkoliv se ve většině případů jedná o neuznávanou a neplacenou práci, která je vykonávána za těžkých sociálních podmínek. Je zapotřebí nových strukturálních politik a pobídek, které by ohodnotily práci žen, umožnily jim vystoupit z neformální ekonomiky a podpořily sdružování jako nástroj rozvoje podnikatelského ducha, kterého je třeba také v odvětví zemědělství.

1.11 Jedním z rozhodujících faktorů rozvoje zemědělství ve Středomoří je řízení vodních zdrojů. Jedním z nejhorších dopadů změny klimatu v oblasti Středomoří bude úbytek vodních zdrojů s využitím v zemědělství. EHSV uznává, že je naléhavě nutné zavádět nové politiky kontroly a modernizace, které umožní nejen úsporu vody, ale také optimalizaci jejího využívání. Všechny tyto politiky se musí zakládat na používání nových technologií, s jejichž pomocí bude zavlažování sociálně, ekonomicky a environmentálně ušlechtlé.

1.12 Institucionální spolupráce má být doprovázena užší spoluprací mezi složkami občanské společnosti. Prioritně by měla EU podporovat regionální spolupráci a silnější zapojení zástupců občanské společnosti s cílem výměny zkušeností a vypracování konkrétních projektů, které zemědělským organizacím Středomoří pomohou šířit model multifunkčního zemědělství. V každém případě je třeba posílit zemědělskou kapitolu Unie pro Středomoří a pokročit na cestě směrem k založení Banky Středomoří.

2. Úvod

2.1 Zahájení barcelonského procesu v roce 1995 bylo podnětem pro vztahy Evropské unie s jejími sousedy v oblasti Středomoří⁽¹⁾ a určilo hlavní směry pro vytvoření oblasti míru a hospodářské prosperity v tomto regionu. Patnáct let po barcelonském prohlášení však bylo dosaženo pouze mírného pokroku a na straně partnerů na jižní straně Středomoří panuje jisté zklamání.

2.2 Nedávná politická iniciativa Unie pro Středomoří z roku 2008, jejímiž protagonisty byla Francie a Německo, je důkazem toho, že po několika letech nečinnosti se otázka Středomoří opět dostává mezi priority agendy Společenství, což vede k obnovení debaty o strategickém odvětví pro 21. století, kterým je zemědělství.

(1) V současné době je členy Unie pro Středomoří 27 členských států EU a následující země oblasti Středomoří: Alžírsko, Maroko, Tunisko, Turecko, Egypt, Izrael, Palestina, Sýrie, Libanon, Jordánsko, Chorvatsko, Albánie, Černá Hora, Bosna a Hercegovina, Monako, Mauritánie a Libye jako pozorovatel).

2.3 EHSV se rozhodl vypracovat toto stanovisko z vlastní iniciativy s cílem přispět k nutné debatě o roli, jakou má zemědělství v oblasti Středomoří mít. Nacházíme se v klíčové době pro jeho rozvoj, která je charakterizována velkými celosvětovými výzvami.

2.4 Zemědělství v oblasti Středomoří je velmi rozsáhlé a není možné podrobně se zabývat každodenními problémy tohoto odvětví. Výbor chce provést strategickou reflexi o budoucnosti zemědělství v oblasti Středomoří, přičemž chce vycházet z dopadů, které by pro obě strany Středomoří mohla mít zóna volného obchodu se zemědělskými výrobky. Následky liberalizace nejsou zřetelné pouze v oblasti obchodu, ale také významně ovlivňují hospodářský, sociální a environmentální rozvoj země.

2.5 Země jižní strany Středomoří již tradičně důrazně kritizují EU za její nadměrný protekcionismus v oblasti zemědělství; ze strany EU bylo upozorněno na negativní dopad, který má pro mnoho evropských regionů dovoz určitých výrobků, zejména ovoce a zeleniny z Maroka, které je z důvodu svého zemědělského potenciálu a geografické a kulturní blízkosti Evropě jedním z tahounů zemědělství v oblasti Středomoří. Dalším silným zástupcem zemědělství ve Středomoří je Turecko, které je kandidátskou zemí EU a jehož odvětví zemědělství je nejdůležitější složkou ekonomiky a představuje enormní zemědělský potenciál jako zelená zásobárna Evropy. Rovněž Egypt se v posledních letech proměnil v zemi se zemědělským potenciálem, který je jedním z největších ve Středomoří.

2.6 Kromě této tradiční vize o zemědělských vztazích ve Středomoří je nutné prohloubit dlouhodobou strategickou vizi pro zemědělství v oblasti Středomoří, která by umožnila hledat synergie a usnadnila hospodářskou a sociální funkčnost odvětví zemědělství na obou stranách Středomoří.

2.7 Zkušenosti Evropské unie, která vsadila na kvalitní produkci, označování původu výrobku, modernizaci infrastruktury a odbornou přípravu, mají být příkladem a poukázat na některé užitečné směry v rámci řešení změn, jimiž prochází oblast jižního Středomoří. Nejen pozitivní zkušenosti jsou pro nás poučením. Nedostatečná soudržnost politik podpory zemědělství, chybějící dlouhodobé plánování a nevyváženost potravinového řetězce, která se vyznačuje roztržitostí nabídky, z níž profitují velcí dodavatelé, poukazují v Evropě bohužel na rizika, která je třeba zohlednit v rámci toho, co bychom mohli považovat za „velkou fázi transformace zemědělství v oblasti Středomoří“.

2.8 Zemědělství jižních států se vyznačuje silnou dualitou: na jedné straně nacházíme dynamické odvětví zaměřené na vývoz v rukou velkých obchodních subjektů, na druhé straně zemědělství zaměřené na místní trhy sestávající z drobných zemědělců a vyznačující se nedostatečnou ekonomickou organizací.

3. Proces liberalizace obchodu

3.1 V souladu s plánem stanoveným při zahájení barcelonského procesu v roce 1995 je na zemědělské výrobky uplatňován preferenční režim. Postupná liberalizace obchodu se zemědělskými výrobky prostřednictvím vzájemného preferenčního režimu mezi smluvními stranami zohledňuje tradiční obchodní toky a příslušné zemědělské politiky⁽²⁾. Od roku 1995 bylo hlavním cílem vytvoření zóny volného obchodu do roku 2010. Toto datum je nutno považovat za orientační a v žádném případě definitivní, země postupují směrem k zóně volného obchodu v podstatě rozdílně rychle.

3.2 Evropská unie uzavřela v posledních letech nové a ambiciózní zemědělské dohody s Izraelem, Jordánskem a Egyptem. Složitá a zdlouhavá vyjednávání s Marokem pokračují a navzdory nedostatku informací poskytovaných evropskými vyjednávající po nedávném ukončení jednání nasvědčuje vše tomu, že v průběhu roku 2010 bude dohoda podepsána. Z ostatních zemí byla zahájena další kola jednání pouze s Tuniskem a nedávno také s Alžírem.

Vyjednávání v oblasti zemědělství mezi EU a zeměmi Středomoří

3.3 Ochrana v Evropské unii je zajištěna prostřednictvím nejrozličnějších nástrojů, které bývají kombinovány: kvóty, cla, časové plány, povolení k dovozu, dovozní ceny atd. Z toho lze vyvodit, že EU tradičně poskytuje svým zemědělcům podporu prostřednictvím celních opatření, neboť tradiční podpora vycházející ze SZP má v případě výroby v oblasti Středomoří pouze okrajový význam⁽³⁾. Na okraji této celní ochrany, která je stále zanedbatelnější, jsou u zemědělských potravinových výrobků klíčovými faktory vzdálenost, náklady na výrobu a infrastruktury.

3.4 Evropská organizace COPA-COGECA, která sdružuje hlavní zemědělské organizace a družstva v EU, zdůraznila ve svém vyjádření týkajícím se dohod v oblasti Středomoří, že je nutné, aby EU dodržovala některé hlavní zásady vyjednávání. K těmto hlavním zásadám patří zachování pojmu citlivého výrobku a dovozní ceny u ovoce a zeleniny, posílení hraničních kontrol s cílem zabránit podvodům, spuštění účinného systému rostlinolékařské kontroly a dodržování sezónního charakteru výroby, za podpory společného řízení výrobních kalendářů a uvádění na trh⁽⁴⁾.

(2) Pravidelné konference ministrů obchodu z oblasti Středomoří mají za úkol poskytovat politické podněty týkající se obchodních aspektů procesu liberalizace. Poslední ministerská konference se konala v listopadu 2009 v budově EHSV v Bruselu.

(3) Odvětví ovoce a zeleniny tvoří 16 % konečné zemědělské výroby v EU, výše podpor však nepřekračuje 4,5 % výdajů Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu.

(4) Stanovisko EHSV Zdravotní bezpečnost dovážených zemědělských a potravinářských výrobků (Úř. věst. C 100, 30.4.2009, s. 60).

3.5 Producenti z jižní části Středomoří se potýkají s obtížemi při uplatňování evropských hygienických pravidel. Požadavky uplatňované na zemědělské výrobky dovážené z této oblasti jsou nižší než požadavky kladené na produkty Společenství v oblasti dobrých životních podmínek zvířat, sledovatelnosti a environmentálních předpisů. EHSV vyzývá EU, aby našim partnerům v oblasti Středomoří poskytla potřebnou technickou pomoc v obchodu, při přesunu technologií a podporu při vytváření systému sledovatelnosti a včasného varování.

3.6 EHSV poukázal opakovaně na význam sledovatelnosti a certifikátů kvality jako zásadního pilíře zemědělského modelu Společenství. Tento konsolidovaný systém EU umožňuje disponovat informacemi o určité potravíně „od zemědělce až na stůl“ a zahrnuje možnost najít a sledovat stopu všemi fázemi výroby, zpracování a distribuce určité potraviny. Sledovatelnost by měla být prioritně projednána v rámci jednání v oblasti zemědělství se zeměmi Středomoří.

3.7 V současné době byla již zemědělská liberalizace dosažena v 90 % obchodních výměn, ačkoli ještě není úplná. EU je velkým dovozcem potravin na světové úrovni a nachází se v procesu otevření trhu, které v minulosti nemá obdoby. I přes značné otevření existuje i nadále řada citlivých výrobků, pro něž byly stanoveny zvláštní předpisy s cílem ochránit výrobce, kteří by mohli být velmi negativně zasaženi v důsledku výrazného nárůstu dovozu zemědělských výrobků, zejména ovoce a zeleniny.

3.8 Odvětví ovoce a zeleniny má v procesu liberalizace zásadní úlohu, neboť téměř polovina zemědělsko-potravinářského dovozu z třetích zemí z oblasti Středomoří do EU se týká tohoto odvětví. Mnoho regionů jižní Evropy se specializuje na pěstování ovoce a zeleniny a jejich regionální ekonomika závisí z velké části na této výrobě. Ve 20 regionech EU je více než polovina konečné zemědělské produkce zaměřena na ovoce a zeleninu. EU by měla dbát na uzavírání zemědělských dohod se zeměmi jižního Středomoří a chránit takové typy výroby, které se považují za „citlivé“ a na které by měly zmíněné dohody negativní dopad.

3.9 Posouzení dopadu liberalizace obchodu ve Středomoří, které nechala vypracovat Evropská komise⁽⁵⁾, jasně ukazuje, jak by EU za částečné či úplné liberalizace znásobila svůj vývoz určitých evropských výrobků – obilí, mléčných výrobků a masa. Tato výroba by naopak silně poklesla v zemích, jako je Maroko, kde by se výroba mléka za období 14 let snížila o 55 %, masa o 22 % a obilí o 20 %⁽⁶⁾. Nebezpečí monokulturního hospodářství by se mohlo projevit nedostatečným zásobováním a závislostí na dovozu.

(5) Sustainability impact assessment, Eu-Med Ag Pol.

(6) Tyto údaje jsou uvedeny ve studii *Defining a trade strategy for Southern Mediterranean Countries*. Antoine Bouet, Internacional food policy research institute, 2006.

3.10 EHSV se domnívá, že by měla být v rámci příslušných dohod o přidružení zavedena kritéria a doložky, jež by umožnily zjistit, jaký dopad má uvolnění obchodu na obě strany, a to zejména s cílem ověřit, zda je plněn konečný cíl zahraniční politiky Společenství: dosahování pokroku v oblastech respektování životního prostředí, pracovních práv a zejména hospodářského a sociálního vývoje místního obyvatelstva, a tedy nikoliv pouze velkých místních či zahraničních korporací. V tomto smyslu se jeví jako nezbytné podmínit otevření evropských trhů plněním minimálních standardů v pracovně právní a environmentální oblasti a v oblasti zdravotnictví, a to v zájmu bezpečnosti potravin a v zájmu evropských spotřebitelů, ale také za účelem zlepšení životních a pracovních podmínek v zemích jižního Středomoří.

3.11 EHSV má za to, že je zapotřebí zavést příslušné mechanismy a zlepšit ty stávající, aby tak bylo zajištěno plnění doložek akceptovaných oběma stranami v otázkách týkajících se liberalizace obchodu v rámci dohod o přidružení, a to z hlediska respektování stanovených objemů k proclení a plnění kvót.

Úloha veřejných orgánů v souvislosti s liberalizací

3.12 Jih Středomoří se v současné době potýká s několika významnými problémy, které se také vyskytly v EU. Jakou úlohu mají mít veřejné orgány v procesu liberalizace a deregulace trhů? V této oblasti nabídla EU a zejména rozvoj SZP překvapivé změny hlavních směrů, které by měly být příkladem pro jižní země Středomoří, aby se učily z chyb a dobrých výsledků svého evropského souseda, uplatňovaly střednědobé a dlouhodobé účinné a soudržné politiky veřejné správy, které by umožnily bezpečně bojovat s globalizací, která v některých případech vyvolává negativní narušení v odvětví zemědělství, se kterým v žádném případě nesmí být v rámci mezinárodních jednání nakládáno jako s jakýmkoliv ekonomickým odvětvím v závislosti na jeho příspěvku k HDP daného státu.

3.13 Až donedávna nebylo zemědělství prioritou politik třetích zemí v oblasti Středomoří, fondy spolupráce EU a mezinárodních subjektů byly zaměřeny na jiná odvětví⁽⁷⁾, což vyústilo v krátkodobou vizi, která omezila zemědělský rozvoj těchto zemí. V posledních letech se mentalita politiků mění.

3.14 Potravinová krize roku 2008, nárůst cen základních surovin a strach spojený s procesem liberalizace vyburcoval z nečinnosti některé národní a regionální orgány, které začínají měnit své tradiční směřování, jež bylo založeno na multiplikaci výroby a na zemědělském vývozu.

3.15 Zemědělská strategie vlád oblasti Středomoří musí upřednostňovat zemědělství, které vyniká kvalitou, přidanou hodnotou a lepším procesem obchodování. Filozofie je jasná, dokonce ji sdílejí všichni aktéři v oblasti Středomoří, tvrdá realita je však důkazem toho, že chybějící finanční prostředky jsou obtížně překonatelnou překážkou.

3.16 Odborná příprava, technologická podpora a výzkum jsou základní složky, které musí obsahovat budoucí zemědělská politika prováděná v zemích v oblasti Středomoří. Sloučení těchto faktorů by mělo přispět ke zlepšení pozice zemědělství ve Středomoří a jeho životaschopnost s cílem garantovat zajištění potravin, bojovat proti chudobě a vylidňování venkova.

3.17 I přes zásadní prohlášení ve prospěch zemědělského výzkumu neprojevila řada zemí Středomoří potřebnou politickou vůli vytvořit vhodný legislativní rámec. Úsilí ve výzkumu musí být posíleno, aby byly zlepšeny pěstební metody a vytvořeny nové prostory na trhu prostřednictvím posunu v kvalitě. Dnes musí z důvodu demografického růstu jeden hektar uživit třikrát více osob než před 40 lety. Je třeba technologického pokroku pro zvýšení produktivity, biotechnologie může přispět zásadním způsobem ke zvýšení produktivity zemědělství a jeho větší šetrnosti vůči životnímu prostředí⁽⁸⁾. V budoucnu musí výzkum posílit spolupráci mezi veřejnou a soukromou iniciativou a zlepšit koordinaci mezi subjekty, tak bude možné výzkum využít pro základní a skutečné potřeby zemědělství a zemědělců.

Nástroj pro řešení zemědělských výzev: zelený plán Maroka

3.18 Příkladnou změnu v mentalitě lze jasně konstatovat u zeleného plánu, který předložilo Maroko v dubnu 2008 a který předkládá zajímavou a novou zemědělskou strategii v Maghrebu. Cílem tohoto plánu je učinit v následujících 10 až 15 letech ze zemědělství prostřednictvím značných investic z veřejných prostředků⁽⁹⁾ hlavní motor národního hospodářství a dosáhnout dvou cílů, jednak moderního zemědělství s vysokou přidanou hodnotou, jednak zvýšit příjem drobných zemědělců.

3.19 Marocká vláda navrhla za účelem dosažení těchto ambiciózních cílů vypracování plánů na regionální úrovni, které se budou týkat třech druhů projektů. První bude zaměřen na usnadnění přechodu obilného zemědělství směrem k pěstování plodin s vyšší přidanou hodnotou a menší závislostí na vodě. Na druhém místě má být zlepšen proces intenzifikace, který by zemědělcům umožnil využívání nových výrobních technik. Regionální plány přispějí také ke zpeřtření produkce a ohodnocení regionálních a místních výrobků.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV Evropská unie a řešení globální výzvy v otázce výživy (Úř. věst. C 100, 30.4.2009, s. 44).

⁽⁹⁾ V příštích deseti letech vynaloží Maroko prostřednictvím Agentury pro zemědělský rozvoj zhruba 150 milionů dirhamů na provádění opatření obsažených v zeleném plánu.

⁽⁷⁾ Ze souboru fondů MEDA zaměřeného na partnerské země Středomoří bylo pouze 5 % určeno zemědělství a rozvoji venkova.

Ztráty z důvodu liberalizace na obou stranách Středozemního moře

3.20 Negativní dopady liberalizace na regionální úrovni budou obzvláště tvrdé pro evropské regiony, které se specializují na pěstování ovoce a zeleniny. Ve všech případech se jedná o evropské regiony, které patří v EU k nejvíce zaostalým a znevýhodněným. Patří k nim například následující oblasti: Andalusie (Španělsko), Thesálie (Řecko), Kalábrie (Itálie) a severní Douro (Portugalsko). Posouzení dopadu, které si Evropská komise vyžádala v roce 2007 a které vypracovala firma CIHEAM ⁽¹⁰⁾, jasně uvádí, že „negativní dopady procesu nebudou rozděleny na celou Evropu, nýbrž se budou soustředit na specifické regiony, pro něž bude liberalizace skutečnou porážkou“.

3.21 Drobní zemědělci v zemích jižní části Středozemního moře budou přímo postiženi procesem otevírání hranic a budou muset upustit od výroby z důvodu neschopnosti konkurovat kontinentální výrobě na severní straně Středozemního moře. V tomto kontextu liberalizace je třeba vytvořit nástroje nutné k tomu, aby drobní zemědělci, kteří patří k nejzranitelnějším, mohli využívat nových dohod. Politiky zaměřené na podporu příjmů, organizace a modernizace zemědělství musí být prioritní.

3.22 Veřejné orgány se musí zasadit o zvrácení současného nebezpečného trendu, v němž se zatím jeví jako vítězové tohoto procesu velké podniky, nadnárodní podniky a investoři zahraničního kapitálu. Pozitivní dopady otevření trhu mají být rovnou a spravedlivou měrou rozloženy na celý výrobní řetězec.

Organizace výrobního odvětví s ohledem na nové obchodní struktury

3.23 Nerovnováha mezi různými operátory potravinového řetězce v EU způsobuje velké škody výrobnímu odvětví, jež nemůže odolávat dominantnímu postavení, kterého dosáhly velké dodavatelské sítě v Evropské unii. Riziko této potenciální koncentrace velkých podniků také může nastat během rozvoje zemědělství na druhém břehu Středozemního moře. Zemědělci mohou přijít o svou provázanost s vnitrostátním trhem a být vystaveni silným požadavkům velkých dodavatelských sítí.

3.24 Konkurenceschopnost zemědělského odvětví se nezakládá pouze na lepší výrobě s ohledem na ceny a kvalitu. Má-li mít koncepce konkurenceschopnosti skutečný obsah, je velmi důležitá marketingová strategie a uvádění na trh. Vzhledem k velké roztržitosti výrobního odvětví se musí posílení a rozvoj způsobů soustředění nabídky, k nimž patří sdružení výrobců, družstva atd., nutně stát pilířem nové strategie.

3.25 Sdružovat výrobce do družstevních hnutí není snadné. Na jižní straně Středozemního moře existuje i nadále řada překážek pro rozvoj zemědělských družstev, a to i přes to, že začínají vznikat právní předpisy zaměřené na vytvoření vhodných podmínek pro jejich rozvoj. K zásadním problémům, s nimiž se potýkají družstva v oblasti Středozemního moře, patří nedostatek personálu, který je schopen podnikového řízení družstva, nedostatek finančních zdrojů, nadměrná závislost na státní podpoře, strnulost právních předpisů a obtížná přístupnost na trhy. Úspěch družstevního hnutí je podmíněn překonáním uvedených problémů a přijetím nové filozofie založené na družstvech. Celá oblast Středozemního moře však musí mít jeden hlavní cíl, kterým je, aby zemědělci mohli pokračovat ve své zemědělské činnosti a nebyli nuceni opustit odvětví.

3.26 Prostřednictvím spolupráce a organizace si mohou zemědělci posílit svoji pozici a překonat obrovské znevýhodnění, kterým je jejich roztržitost. Úspěch marockého družstva na výrobu mléka COPAG, které vyrábí ročně 170 milionů litrů a soustřeďuje 11 % vnitrostátní produkce, je vzorem, jenž by měl být příkladem pro další odvětví. Toto družstvo vytváří přidanou hodnotu, rozděluje podporu a zaručuje minimální cenu svým členům. V zemích jako je Libanon však jsou zakládána četná družstva pouze proto, že je to nezbytnou podmínkou pro přístup k rozvojovým programům spravovaným nevládními organizacemi, po ukončení finanční podpory se bohužel tato družstva rozpustí a zruší.

3.27 Na jižní straně Středozemního moře potřebuje rozvoj družstevních struktur a podpora sdružování rozhodnou podporu veřejné správy. Účast v družstvech musí být podporována, aby se stala užitečným a výnosným nástrojem pro zemědělce. Pouhé zakládání družstev není znamením úspěchu, musí být doprovázeno dynamikou a podnikatelským duchem za účelem konkurovat na globalizovaném trhu, upevňovat příjmy svých členů a zlepšovat kapacitu a umožňovat přístup k podnětům, službám a trhům.

4. Sociální změny v zemědělství v oblasti Středozemního moře

4.1 Volný obchod v zemědělství musí růst a být v souladu se sociálním rozvojem a regionálními specifiky. Výbor se domnívá, že sociální náklady na integraci v rámci globálních obchodních toků by měly být podrobněji prozkoumány s cílem kvantifikovat dopad tohoto nezastavitelného procesu a připravit nejzranitelnější části společnosti na přizpůsobení se tomuto procesu. Ačkoli holé makroekonomické údaje poukazují na malý význam zemědělství v rámci obchodní výměny v zemích v oblasti Středozemního moře (7 % celkového vývozu a 9 % celkového dovozu), ve skutečnosti však je politická a sociální váha těchto výrobků daleko větší.

⁽¹⁰⁾ Posouzení dopadu liberalizace obchodu mezi EU a zeměmi Středomoří, EU-MED AGPOL, které vypracovala CIHEAM-IAM Montpellier.

4.2 Sociální zranitelnost venkovských oblastí Středomoří je viditelná na chudobě, nezaměstnanosti, nedostatku infrastruktury, znehodnocení území a pokračujícím vyliďňování venkova. Stejně jako ve státech EU způsobí přizpůsobení se globalizaci v zemích v oblasti Středozemního moře úbytek zemědělské produkce, vyliďnění nejvíce znevýhodněných oblastí a silnější tlak na migrační toky.

4.3 Vnitrostátní a regionální orgány musí s cílem zmírnit negativní dopady liberalizace na venkov zavádět politiky pro rozvoj venkova, které zlepší konkurenceschopnost malých podniků a vytvoří skutečné alternativy pro zemědělce, kteří jsou nuceni opouštět svou profesi, a umožní zemědělským oblastem, aby mohly čelit přeměně odvětví zásadního pro jejich sociálně ekonomickou síť s jistými zárukami. Tento nebezpečný trend může být zvrácen pouze v případě, že se do zemědělství úspěšně zapojí ženy a mladí lidé.

Ženy a mladí lidé, faktory změny

4.4 Ženy a mladí lidé budou za několik let skutečnými tvůrci změny v zemědělství ve Středomoří. Středomořská strategie udržitelného rozvoje má za cíl rozvoj programů, které napomohou posílit roli žen v rozhodovacích procesech a přípravě nových vedoucích pracovníků v oblasti zemědělství a venkova, kteří mohou být na základě jejich schopností pro inovaci a přípravu faktorem změny.

4.5 Ženy jsou stále více zapojeny do zemědělství v oblasti Středozemního moře. Jejich role v zemědělství postupně roste a jejich potenciál je velký z důvodu značného růstu počtu obyvatel, environmentálních změn a migračních toků lidí v regionu směrem do městských center či do jiných blahobytnějších oblastí ⁽¹¹⁾. Oficiální statistiky jsou nedostatečné a zachycují skutečný přínos žen pro zemědělství pouze okrajově.

4.6 Ve středomořské oblasti vznikly zajímavé iniciativy usilující o zlepšení situace žen ve venkovských oblastech. Prostředky programu MEDA umožnily v Maroku financovat družstva vyrábějící organový olej zcela tvořená ženami, kterýžto vzor se rozšířil do ostatních oblastí Středomoří. V Libanonu přispělo založení národního střediska pro sledování venkovských žen NOWARA ⁽¹²⁾ v roce 2008 k rozvoji celé řady iniciativ na podporu rovnosti žen a mužů v zemědělském odvětví tím, že byly nalezeny programy a aktivity ke zlepšení přístupu žen k výrobním zdrojům.

⁽¹¹⁾ Příspěvek žen k zemědělské výrobě je obzvláště důležitý v oblastech, které se vyznačují silnou migrací osob do městských oblastí.

⁽¹²⁾ Více na www.nowaralebanon.org.

4.7 Způsob zacházení s ženami pracujícími v zemědělství je v každé zemi velmi rozdílný. V Libanonu pracuje v zemědělství pouze 3,4 % žen, v Alžíru je situace podobná, zapojení žen do hospodářské činnosti je velmi omezené. V Egyptě naopak 50 % pracovní síly v zemědělství představují ženy, i když nesmí spravovat zemědělské statky, které zdědily, v Sýrii je situace ještě horší, tam jsou v praxi nuceny vzdát se z důvodu sociálních zvyklostí svých práv na půdu. Maroko se vyznačuje silným zapojením žen do prací v zemědělství, zhruba 60 %, a v Turecku dokonce 70 %. V těchto zemích ženy vykonávají především náročnou nemechanizovanou práci. Ženy jsou zodpovědné za sklizeň a skladování potravinových výrobků a významně se zapojují do setí, zavlažování, kontroly škůdců a hnojení.

4.8 Ženy, které pracují v jižním Středomoří v zemědělství, jsou vystaveny řadě znevýhodnění, které ovlivňují výkon jejich práce; patří k nim vysoká míra analfabetismu a nedostatek vzdělání, nplacená práce, omezený přístup k vlastnictví, nulová účast na rozhodovacím procesu, horší pracovní podmínky než muži, špatný přístup k úvěrům a samozřejmě náboženské a sociální faktory, které znemožňují ženám právo rozhodování. Dosud bohužel zbývá ujit dlouhou cestu, než bude dosaženo rovných příležitostí pro muže a ženy v zemědělství na venkově. K tomu je třeba, aby si vlády Středomoří stanovily tento úkol jako prioritu ⁽¹³⁾.

5. Středomořské zemědělství a změna klimatu

5.1 Všechny vědecké studie, které byly vypracovány do dnešní doby, poukazují na to, že oblast Středozemního moře bude změnou klimatu nejvíce zasažena. Geografické a klimatické podmínky pro zemědělství provozované na tomto území činí zemědělství obzvláště zranitelnou činností vůči negativním dopadům změny klimatu, zejména pokud zohledníme demografický růst ve Středomoří a potřebu navýšit naši výrobu potravin, na kterou s důrazem poukázala FAO. Některé z dopadů mohou být:

- vymizení pěstovaných druhů a ztráta biologické rozmanitosti
- postup rozšiřování pouští a rozšiřování oblastí trpících suchem
- výskyt nových chorob a nemocí
- pokles výnosů a velké výkyvy v produkci
- pokles vodních zdrojů.

⁽¹³⁾ Viz stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru na téma Podpora podnikání žen v evropsko-středomořském regionu, CESE 1004/2007 z 12. června 2007. O tématu se hovořilo také na druhé ministerské konferenci o posílení úlohy žen ve společnosti, která se konala ve dnech 11. a 12. listopadu 2009 v Maroku.

5.2 Přizpůsobení se změně klimatu vyžaduje naléhavá opatření a užitečné nástroje, které umožní zlepšit řízení rizik v zemědělství, vývoj nových odolnějších odrůd, technické poradenství v každodenní práci zemědělce a v první řadě zpřístupnění výzkumu a nových technologií pro odvětví zemědělství.

Vztah mezi zemědělstvím a vodou

5.3 Nejvíce zasaženým prvkem bude při změně klimatu bezpochyby voda, která je zároveň rozhodujícím faktorem zemědělství v oblasti Středozevního moře. EHSV se již vyjádřil u jiných příležitostí na téma dopadu snížení vodních zdrojů v zemědělství⁽¹⁴⁾ a pokračuje dále v upozorňování na nutnost, aby se veřejná politika věnovala udržitelnějšímu využití tohoto zdroje. Výzva spočívá v dalším vytváření bohatství formou zemědělské výroby, přidané hodnoty, zaměstnanosti atd., a to vše s menším množstvím vody k dispozici.

5.4 Plan BLEU⁽¹⁵⁾ již oznámil nárůst poptávky po vodě na jihu a východě Středomoří o 25 % v roce 2025. Tento nárůst poptávky bude muset být řízen v souladu s nedostatkem vody a omezené dostupnosti tímto hodnotným zdrojem. EHSV se domnívá, že udržitelné řízení vodních zdrojů nemůže spočívat pouze ve snížení míry zavlažování, ale také v lepších politikách kontroly a modernizace.

5.5 V zemědělství Středomoří má zavlažování strategickou úlohu. Zemědělská plocha Egypta je zavlažována v celém svém rozsahu, Maroko chce rozšířit zavlažovanou plochu o 450 000 hektarů v roce 2025, Izrael má celosvětově největší technologickou kapacitu v řízení vodních zdrojů pro zemědělství a Tunisko bylo schopno zavést úspěšně program řízení vodních zdrojů pro zavlažování, který byl pozitivně hodnocen FAO a Světovou bankou.

5.6 Tuniská vláda se rozhodla upřednostnit spolupráci veřejného a soukromého sektoru pro provádění jejího strategického plánu. V rámci této strategie byly uzavřeny smlouvy o využívání vodních zdrojů s pobídkami pro zemědělce, programy na zlepšení zavlažované plochy s usnadněním přechodu na plodiny s vysokou přidanou hodnotou a nižší spotřebou vody, rozdělováním přidělených kvót na povodí či systémem zpoplatnění, což umožnilo návratnost nákladů. Španělský region Andalusie je příkladem modernizace zavlažování; jen za 30 let dosáhl snížení spotřeby vody o 50 % na hektar.

5.7 EHSV uznává naléhavost uplatňovat nové technologie, které umožní nejen úsporu vody, ale také optimalizaci jejího využívání. Při řízení vodních zdrojů je třeba využívat různé nástroje, k nimž patří systémy lokalizovaného zavlažování, čištění a odsolování vody, nové infrastruktury, odrůdy lépe geneticky uzpůsobené odolávat nedostatku vody, využívání nekonvenčních zdrojů vody atd.

V Bruselu dne 18. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽¹⁴⁾ Viz stanoviska EHSV Změna klimatu a zemědělství v Evropě (Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 59), Problém nedostatku vody a sucha v Evropské unii (Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 67).

⁽¹⁵⁾ Plan BLEU je střediskem pro spolupráci v oblasti životního prostředí a rozvoje ve Středomoří, které funguje v rámci programu OSN pro Středomoří (UNEP/MAP).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Podpora socioekonomických otázek ve vztazích mezi EU a Latinskou Amerikou“

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2010/C 347/07)

Zpravodaj: **pan José María ZUFIAUR NARVAIZA**

Na plenárním zasedání, které se konalo dne 26. února 2009, se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Podpora socioekonomických otázek ve vztazích mezi EU a Latinskou Amerikou.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 3. února 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 110 hlasy pro, žádný hlas nebyl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Doporučení

1.1 Učinit kvalitativní skok ve strategickém partnerství mezi oběma regiony. V nových světových souvislostech je podle názoru EHSV třeba posílit politický dialog a sestavit silnější agendu, jež by byla zaměřena jak na společné typy vzájemné závislosti, tak na otázky, v nichž se vyžaduje lepší mezinárodní regulace, jako jsou životní prostředí, snížení nerovností, migrace či mír a bezpečnost. V oblasti spolupráce mezi oběma regiony by bylo třeba úspěšněji zavádět do praxe závěry setkání na nejvyšší úrovni.

1.2 Vdechnout tradičním politikám novou energii. To znamená zařadit otázku migrací mezi ústřední témata biregionální agendy; věnovat se sociální soudržnosti z globálního pohledu, který by se zabýval posílením spolupráce za tímto účelem, vytvořením nástrojů strukturální konvergence, nastartováním odvětvových politik a rozvojem podmínek, jež by podpořily důstojnou práci. V dohodách o partnerství by bylo třeba náležitě řešit stávající asymetrie a použít k tomu nástroje, jako jsou hodnocení udržitelnosti, faktické uznání zásady zvláštního a diferencovaného zacházení s méně rozvinutými zeměmi, stanovení výjimek a přechodných období v odvětvích, kde to bude třeba, diferencovaný přístup k rozvojové spolupráci. Spolupráce s latinskoamerickými zeměmi s průměrnými příjmy by měla být zaměřena na tyto cíle: makroekonomickou stabilitu, posílení institucí, zvýšení konkurenceschopnosti a posílení obchodních kapacit, daňové reformy, inovace a spolupráci na poli vzdělávání, vědy a technologií.

1.3 Sestavit plán inovací jako faktoru rozvoje a transformace výroby, která se bude zabývat sociálními stránkami inovací. EHSV žádá, aby se zohlednil sociální rozměr inovací v jeho

nejrůznějších podobách: význam sociálních a kulturních souvislostí při procesech technologických inovací; sociální překážky jako chudoba, které inovace ztěžují; sociální dopady inovačních politik; schopnost inovací vytvářet sociální síť; potřeba vzít v potaz a proměnit ve veřejné politiky sociální inovace, které uskutečňuje sama společnost a které mají původ v pradávných poznatcích předků, skupin či pocházejí z praxe a jež se projevují mimo jiné v sociální oblasti a v oblasti životního prostředí; význam účasti občanské společnosti pro přijetí a uplatnění inovačních aktivit a politik.

1.4 Zařadit účast organizované občanské společnosti mezi ústřední témata strategického partnerství mezi EU a Latinskou Amerikou. Za tím účelem EHSV žádá, aby politika spolupráce EU a nový eurosociální program (*Programa EurosociAL*) zařadily mezi své priority: posílení organizací občanské společnosti a jejich zastupitelských orgánů či organizací, pokud jde o regionální otázky v Latinské Americe; vytvoření nástroje pro biregionální koordinaci zastupitelských orgánů organizované občanské společnosti obou regionů; účast EHSV v řídicím orgánu budoucí nadace EU-Latinská Amerika; účast organizované občanské společnosti v dohodách o partnerství EU-Latinská Amerika prostřednictvím vytvoření smíšených poradních výborů a aby do zmíněných dohod byly zařazeny zvláštní kapitoly věnované sociálním otázkám a otázkám práce a životního prostředí; institucionalizovat účast občanské společnosti ve strategickém partnerství EU-Mexiko; účast organizací organizované občanské společnosti při definování a vypracování programu *EurosociAL* a též na fórech sociální soudržnosti Latinská Amerika-EU.

1.5 Pokud jde o dohody o partnerství a volném obchodu, které EU vyjednává se zeměmi a regiony Latinské Ameriky, EHSV zdůrazňuje, že evropské instituce musí jako nezbytnou podmínku k jejich podpisu požadovat dodržování lidských práv a základních sociálních a pracovních práv. Výbor považuje za nutné, aby

došlo k uznání mechanismů pro sledování, hodnocení a konzultace k těmto dohodám za účasti organizované občanské společnosti. EHSV žádá Evropskou komisi, aby zajistila začlenění těchto zásad do jednání o dohodách o volném obchodu, která probíhají s Kolumbií a s Peru. Výbor trvá na tom, aby v institucích probíhaly důkladné politické diskuze ještě před zahájením, natožpak před ratifikací dohody, jak přislíbil kandidát na evropského komisaře pan GUCHT, a požaduje účast EHSV a organizací zastupujících organizovanou občanskou společnost v těchto diskuzích.

2. Pozitivní bilance vztahů EU-Latinská Amerika

2.1 Šesté vrcholné setkání nejvyšších představitelů států a vlád EU, Latinské Ameriky a karibské oblasti se uskutečnil ve zcela odlišném světovém, evropském a latinskoamerickém kontextu než před deseti lety, kdy došlo k zakládajícím krokům strategického evropsko-latinskoamerického spojení na summitu v Riu roku 1999 ⁽¹⁾.

2.2 Vztahy mezi EU a Latinskou Amerikou mají ve skutečnosti dlouhou, více než 30letou historii: od zahájení parlamentního dialogu EP-Parlatino v 70. letech přes proces ze San José či dialog ES-skupina z Ria. Navzdory tomu, že bychom si jakožto organizace občanské společnosti přály, aby tyto vztahy byly pokročily více, aby některé dohody o partnerství byly podepsány už před několika lety a aby se závěry summitů mnohem lépe převáděly do praxe, bilance dosud uskutečněných kroků je velmi pozitivní. V osmdesátých letech byl tento vztah odpovědí na mírové a demokratizační snahy a proměnil se ve významný přínos Evropského společenství k mírovým procesům ve střední Americe. Později EU podpořila regionalismus a strategické partnerství mezi oběma regiony s diferencovaným zaměřením na každý subregion, dále řešení společných úkolů, jež přinesla globalizace – jako jsou ohrožení životního prostředí, energetika, potravinová bezpečnost, migrace –, či reakce na finanční a ekonomickou krizi. Do biregionální agendy byl zaveden cíl sociální soudržnosti a poskytování globálních a regionálních veřejných statků. Biregionální vztahy měly rovněž vliv na globální řízení prostřednictvím účinné spolupráce všech zúčastněných stran. Jak uvádí poslední sdělení Evropské komise ⁽²⁾, byly spuštěny konkrétní nástroje, počínaje konáním summitů a postupem usilujícím o vytvoření sítě dohod o partnerství, které již byly podepsány s Chile a Mexikem. Taktéž byly podepsány listiny o strategickém partnerství s Brazílií a Mexikem. Na podporu odvětvových politik byly vytvořeny nástroje jako *Programa EurosociAL*, *EuroCLima* a další nástroje týkající se vzdělávání. Taktéž bylo vytvořeno parlamentní shromáždění

Evropy a Latinské Ameriky (EuroLat). Unie je i nadále nejvýznamnějším investorem v regionu, druhým nejvýznamnějším obchodním partnerem a nejvýraznějším dárce rozvojové pomoci.

2.3 V oblasti občanské společnosti byla navázána síť vztahů s institucemi zastupujícími organizovanou občanskou společnost v subregionech Latinské Ameriky, došlo k účinnému přispění k vyšší koordinaci mezi různými odvětvími – podnikatelským, odborovým a třetí sférou – obou kontinentů; byla zlepšena spolupráce s regionálními parlamenty, EHSV má status pozorovatele EuroLat, s nímž podepsal protokol o spolupráci, který je otevřen rovněž našim institucionálním protějškům v Latinské Americe. V rámci strategického partnerství EU-Brazílie vznikl kulatý stůl EU-Brazílie za účasti EHSV a brazilské Rady pro hospodářský a sociální rozvoj. EHSV přispěl k posílení forem účasti občanské společnosti na subregionálních integračních procesech v Latinské Americe a byly podniknuty – zatím neuspokojivé – kroky usilující o účast organizované občanské společnosti při vyjednávacích postupech, o uznání zásady institucionalizace nástrojů pro monitorování a konzultace v rámci dohod o partnerství a kroky usilující též o to, aby tyto dohody obsahovaly sociální, pracovní a environmentální rozměr.

3. Na cestě ke kvalitativnímu posunu ve strategickém partnerství mezi oběma regiony

3.1 Nové politické souvislosti se nyní vyznačují celkovou hospodářskou krizí, úkoly souvisejícími s životním prostředím, hospodářským růstem Asie a zastavením jednání WTO, nárůstem migračních toků, celkovým zintenzivněním vztahů mezi jižními zeměmi a vznikem nových řídicích fór na světové úrovni – G-20, BRIC. V tomto kontextu, kdy se rozvojové země dostávají do popředí a kdy bude třeba jejich úlohu posílit i v mezinárodních finančních institucích ⁽³⁾ či organizacích OSN, nabývá na naléhavosti aktualizace agendy vztahů EU-Latinská Amerika a nastolení konkrétnějších a operativnějších mechanismů k rozpracování závěrů summitů a všech oblastí dvoustranných vztahů.

3.2 Současné se v Latinské Americe objevují nové integrační projekty jako například UNASUR (Unie jihoamerických národů), které více zdůrazňují politický rozměr, otázky bezpečnosti a obrany, infrastrukturu nebo koordinování energetické či finanční politiky. Současné s tím rostoucí potřeba politiky založené na spolupráci na mezinárodním poli, na niž krize obzvláště poukázala, klade důraz na význam otázek nesouvisejících s obchodem – nebezpečí pro životní prostředí, na energetiku, zajišťování a bezpečnost potravin, migraci, chudobu a nerovnost, mezinárodní finanční stabilitu – v biregionální agendě.

(1) Dosud se uskutečnily následující summity: Rio de Janeiro 1999; Madrid 2002; Mexiko 2004; Vídeň 2006; Lima 2008.

(2) Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Evropská unie a Latinská Amerika: globální hráči v partnerství, KOM(2009) 495 v konečném znění.

(3) K tomu viz doporučení EHSV obsažené v Programu pro Evropu: „EU by měla ... jednat ve prospěch zvýšení pravomocí rozvojových zemí v mezinárodních institucích, zejména v MMF a Světové bance.“ (čl. 18 odst. 3).

3.3 EHSV se domnívá, že nová etapa vyžaduje posílení politického dialogu a obnovenou agendu, jež by byla zaměřena jak na společné typy vzájemné závislosti, tak na otázky, v nichž se vyžaduje silnější a kvalitnější mezinárodní regulace, jako jsou životní prostředí, migrace, nárůst nerovností či mír a bezpečnost. Mělo by to vést ke stanovení společných plánů, jak čelit sociálním důsledkům hospodářské a finanční krize a posílit spolupráci v oblasti změny klimatu a jejích negativních dopadů, změny energetického modelu, výzkumu a vývoje a globálního řízení. Současně je důležité zachovat tradiční cíle biregionální spolupráce – podporu sociální soudržnosti, regionální integraci, zintenzivnění a náležité nastavení programů spolupráce – a přijít s novým impulsem pro naplnění platných dohod o partnerství, k čemuž je třeba použít způsoby, jež by více zohledňovaly asymetrie a lépe zaručovaly sociální soudržnost. V tomto směru považuje EHSV za pozitivní – i když i zde je možné další zlepšení – oznámení Komise o vytvoření investičního nástroje pro Latinskou Ameriku (MIAL), jenž podpoří integraci a vzájemnou propojenost regionů a rozvoj odvětvových politik; posílí kapitulu dohod věnovanou sociální soudržnosti – vedle dalších opatření hospodářského a sociálního charakteru – a podpoří iniciativy usilující o vytvoření fondů soudržnosti jako již fungující Fond strukturální konvergence Mercosuru (FOCEM) nebo ohlášený fond soudržnosti v rámci Úmluvy o celní unii přijatý střední Amerikou v roce 2007.

4. Pro silnější zapojení organizované občanské společnosti do cílů a programů strategického partnerství

4.1 EHSV se v souladu s vlastní zkušeností s evropskou integrací domnívá, že k posílení strategického biregionálního partnerství a jeho politických, hospodářských a sociálních cílů je třeba mnohem rozhodněji, konkrétněji a účinněji integrovat účast organizované občanské společnosti do všech fází procesu. Sociální účast je klíčová k tomu, aby byly vztahy otevřenější, známější a transparentnější, aby byl silněji podpořen smysl pro zapojení dotyčných společností do těchto vztahů a aby byla společně dohodnutá opatření účinná. Vztahy EU-LAK se rozvinuly více než před třemi desetiletími z vazeb mezi politickými uskupeními a sociálními organizacemi. Právě proto oživení biregionálního dialogu nevede jen cestou zahrnutí nových témat do agendy či snahy, aby tato agenda byla agilnější a účinnější, ale prostřednictvím toho, že se různým aktérům a odvětvím umožní, aby se do něj zapojili.

4.2 K povzbuzení a legitimizaci regionálních integračních procesů je zásadní impuls odspodu nahoru od organizací organizované občanské společnosti. Stejně tak realizace veřejných politik sociální soudržnosti vyžaduje vytvoření participativních sociálních institucí a jejich posílení. V tomto směru EHSV žádá Komisi, aby se při obnově eurosociálního programu (*Programa EurosociAL*) zamyslela nad programem posílení organizací organizované občanské společnosti a jejich zastupitelských orgánů či organizací v regionálních oblastech.

4.3 EHSV plně sdílí úmysl, aby strategické biregionální partnerství mělo přesnější a operativnější akční plán, který by bylo možné monitorovat a vyhodnocovat. Pro vyšší účinnost by k tomu bylo mimo jiné třeba konkrétně vymezit účast různých organizací zastupujících organizovanou občanskou společnost Latinské Ameriky a EU: Hospodářského a sociálního poradního fóra Mercosuru, Poradního výboru Středoamerického integračního systému, poradních rad zaměstnavatelů a pracujících Andského společenství národů, Andské poradní rady domorodého obyvatelstva a Andského sdružení spotřebitelů, dalších organizací, které by mohly vzniknout v Chile a v Mexiku, a EHSV samého. Všechny tyto organizace by mohly pozitivně přispět k vypracování politik, jako jsou politika sociální soudržnosti, změna klimatu, inovace, migrace, důstojná práce, jež by schválil summit a byly by součástí biregionální agendy. Proto se EHSV nabízí, že bude prosazovat vytvoření nástroje pro biregionální koordinaci zastupitelských orgánů organizované občanské společnosti obou regionů, jenž by sloužil k shromažďování podobných příspěvků v období mezi vrcholnými setkáními EU-Latinská Amerika.

4.4 EHSV těší ohlášený vznik nadace EU-LAK jakožto přípravného a monitorovacího orgánu a případně výkonného orgánu pro výkon mandátu vzešlého ze summitů a domnívá se, že konkrétní a participační funkce různých subjektů, jakou by uvedená nadace mohla zastávat, může být v tomto smyslu velmi pozitivní. EHSV jako nejrepresntativnější organizace evropské organizované občanské společnosti žádá o účast v řídicím orgánu budoucí nadace EU-LAK.

4.5 Jak bylo žádáno vzhledem ke všem předchozím summitům, tato účast organizované občanské společnosti by se měla odrazit v dohodách o partnerství tím, že v jejich rámci vzniknou smíšené poradní výbory, že do uvedených dohod budou zahrnuty sociální rozměr, otázky práce a životního prostředí a že občanská společnost bude zapojena do analýzy dopadů těchto dohod a bude konzultována.

4.6 EHSV též požaduje – obdobně k účasti občanské společnosti obou stran na strategickém partnerství EU-Brazílie formou vytvoření kulatého stolu zastupitelských institucí – zavedení podobné formy účasti ve strategickém partnerství mezi Mexikem a EU.

4.7 EHSV se domnívá, že efektivní zapojení organizované občanské společnosti do biregionálních strategických partnerství si žádá prohloubení jejich spolupráce s parlamentním shromážděním EU-Latinská Amerika. Za tím účelem vytvoří účinný systém pro komunikaci s tímto shromážděním a z pozice pozorovatelské instituce u EuroLat vyjádří příspěvky organizací občanské společnosti k tématům, o nichž se v dané instituci jedná a nad nimiž vládne shoda. Vytvoření nástroje pro biregionální koordinaci zmíněné v bodě 4.3 by k tomu velmi silně přispělo.

4.8 EHSV žádá výraznější přítomnost socioprofesionálních organizací při definování a vypracování druhé fáze programu Eurosocial. Je toho názoru, že by mohl Fóru sociální soudržnosti přispívat účinněji, pokud by byl více zapojen do jeho přípravy a realizace.

5. Socioekonomické stránky vztahů EU-Latinská Amerika

5.1 Přistěhovalecká politika Latinské Ameriky a EU

5.1.1 Rostoucí migrační toky směřující z Latinské Ameriky do Evropy vyžadují, aby rozhovory Evropy s Latinskou Amerikou o migraci byly zařazeny mezi ústřední témata biregionální agendy. Měly by vést ke konsensům, jež by dominovaly rozvoji preventivních migračních politik, které by nabízely legální cesty pro migraci a podporovaly náležité integrační politiky. Za tím účelem by bylo třeba zabezpečit základní práva migrantům, zejména pracovní a sociální; uzavřít dohody o uznávání odborné kvalifikace přistěhovalců; usnadnit postupy pro dočasnou migraci a pro slučování rodin přistěhovalých pracovníků usazených v Unii a uzavřít dohody, jež by podpořily právo přistěhovalců na politickou účast. Současně by bylo třeba zajistit reciprocitu v zacházení s migranty, kteří se přemísť z EU do LAK.

5.1.2 V otázce migračních toků, ať už dočasných (vyslaní pracovníci) či trvalých (klasická emigrace), by bylo třeba najít řešení, jež by zamezila tomu, aby v oblasti poskytování služeb či v otázce podnikových investic byli dočasně vyslaní pracovníci EU do Lat. Ameriky a naopak vystaveni dvojímu placení sociálních příspěvků – jak v zemi původu, tak v zemi, kde pracují. Tomuto dvojímu přispívání na sociální zabezpečení by bylo možné zabránit pomocí bilaterálních nástrojů, které by regulovaly to, aby byly použitelné jen jedny právní předpisy.

5.1.3 Ve vztahu ke klasičtější emigraci se ukazuje jako nezbytné regulovat převoditelnost dávek, zejména důchodů, do jiného státu. Přijetí či spuštění zmíněných nástrojů ekvivalentních k těm, které již existují pro jiné oblasti jak na straně EU, tak na straně Latinské Ameriky, by obohatilo institucionální vztahy a podpořilo situaci emigrujících pracovníků, kteří by se po skončení své pracovní dráhy mohli navrátit do svých zemí s nabytými důchody, plody své práce a příspěvků.

5.1.4 Aby migrující pracovníci nebyli nuceni ke slučování rodin na krátkou dobu – jehož důsledkem bývá vykořenění ze země původu –, bylo by možné zajistit uznání rodinných přídatků za předpokladu, že pracovník provádí svou pracovní činnost v jednom státě a jeho rodinní příslušníci sídlí v jiném. Umožnilo by to přesunout práva na místo rodin, z čehož by následně měly prospěch všechny zúčastněné strany. V tomto ohledu a jakožto nejdůležitější krok by bylo možné zdůraznit, aby dohody o partnerství EU-LAK, které již byly uzavřeny nebo na jejichž uzavření se pracuje, obsahovaly klauzuli o sociálním zabezpečení

podobnou těm, které se uvádějí v dohodách mezi EU a oblastí Středozeří⁽⁴⁾. Vzhledem k existenci Mnohostranné iberoamerické dohody o sociálním zabezpečení⁽⁵⁾ a nařízení EU č. 883/2004 by bylo možné zabývat se možnostmi koordinace těchto dvou nástrojů, což by posloužilo pracovníkům i podnikům. Napomohlo by to zlepšení ekonomických a sociálních vztahů mezi EU a Latinskou Amerikou.

5.1.5 EHSV považuje za zásadní, aby součástí prioritních činností nadcházejícího programu EurosociAL II bylo téma migrace mezi EU a Latinskou Amerikou. Taktéž vyzývá k realizaci návrhu Evropského parlamentu vytvořit Biregionální středisko pro sledování migrací.

5.2 Sociální soudržnost

5.2.1 Podle evropské zkušenosti vyžaduje politika soudržnosti vedle existence strukturálních fondů i globální a koherentní cíl, který by obsáhl několik politik – počínaje makroekonomickou stabilitou a konče bojem proti diskriminaci. Soudržnost v zásadě záleží na národních politikách a zdrojích, a proto by Latinská Amerika měla silněji zdůrazňovat vnitřní politiky: daňovou politiku, sociální ochranu, aktivní politiku na podporu konkurenceschopnosti a zaměstnanosti.

5.2.2 Podpora sociální soudržnosti při postupech regionální integrace současně znamená zabývat se řadou opatření. Od uznání asymetrie mezi zeměmi a regiony po další činnost, která se týká infrastruktury, fondů soudržnosti, harmonizace právních předpisů, regulační politiky, účinných nástrojů k řešení sporů, politiky harmonizace právních předpisů v oblasti práce, společného řízení migrace, průmyslových politik a vytvoření rámce pro výrobní odvětví. Kromě výlučně institucionálních cílů by podle názoru EHSV mělo biregionální partnerství pokročit v odvětvových dialogích až po vypracování biregionálního akčního plánu, který by spustil integrační dynamiku a přispěl k hospodářské a sociální konvergenci regionu díky řešení vnitřních asymetrií mezi zeměmi a regiony.

5.2.3 EHSV chápe, že rozhodné povzbuzení demokratického rámce pracovních vztahů, rozšíření důstojné práce, transformace šedé ekonomiky v legální činnost, sociální ochrana, kolektivní vyjednávání a sociální dialog jsou zásadními faktory sociální soudržnosti. Žádá, aby za tímto účelem EuroSociAL II přizval sociální partnery k hodnocení toho, jaké zkušenosti v této oblasti přinesl EuroSociAL, a k návrhu a řízení nadcházejícího programu.

⁽⁴⁾ ROZHODNUTÍ RADY A KOMISE 2000/204/ES, ESUO ze dne 24. ledna 2000 o uzavření Evropsko-středomořské dohody zakládající partnerství mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Marockým královstvím na straně druhé – Úř. věst. L 70, 18. 3. 2000, s. 1 [české znění není k dispozici] – viz zejména články 64 a 68.

⁽⁵⁾ http://www.oiss.org/IMG/pdf/Convenio_2007_esp.pdf [není k dispozici české znění].

5.2.4 EHSV je toho názoru, že pro sociální soudržnost je zásadní uznání práv domorodých obyvatel, jak stanovuje úmluva ILO č. 169 z roku 1989 o domorodém a kmenovém obyvatelstvu v nezávislých zemích.

5.3 Dohody o partnerství

5.3.1 Z pohledu EHSV je v těchto dohodách, které představují zevrubné kroky vedoucí k ekonomické liberalizaci, třeba – jednak k usnadnění probíhajících vyjednávání dohod o partnerství, jednak jakožto příspěvi k biregionálním cílům sociální soudržnosti –, aby byly náležitě zohledněny stávající asymetrie mezi dotyčnými subregiony Latinské Ameriky a EU. K tomu bude nutné použít nástrojů, jako je hodnocení udržitelnosti (zapojením stále účasti organizované občanské společnosti do studií dopadu), uznání zásady zvláštního a diferencovaného jednání s méně rozvinutými zeměmi, stanovení výjimek a přechodných období v oblastech, kde to bude třeba, diferencovaný přístup rozvojové spolupráce a podpora konvergenčních fondů.

5.3.2 Na druhé straně považuje EHSV za zásadní, aby EU nadále zachovala svou podpůrnou politiku zaměřenou na postupy regionální integrace v Latinské Americe. Je také toho názoru, že vícestranná jednání zahájená s některými zeměmi, jakož i strategická partnerství uzavřená s dalšími zeměmi musejí přispět k dosažení regionálních dohod a posílení integračních procesů. Bylo by k tomu vhodné využít strategii a opatření podobné těm, jež se uvádějí v odstavci 5.2.2. Pro EHSV to je nejpotřebnější základ biregionálního strategického partnerství a podmínka k tomu, aby se Evropa a Latinská Amerika staly globálními partnery v rámci mnohostranného řízení.

5.3.3 EHSV žádá rozpracování a naplnění ustanovení dohody o partnerství mezi EU a Chile, která se týká účasti občanské společnosti. Trvá na tom, aby byl konzultován EHSV a zastupitelské orgány chilské organizované občanské společnosti. Stejně tak EHSV žádá Radu partnerství EU-Mexiko o ustavení smíšeného poradního výboru jakožto orgánu pro monitorování a konzultování organizované občanské společnosti v rámci partnerství.

5.4 Spolupráce

5.4.1 V posledních letech bylo v rámci rozvojové spolupráce EU vyvinuto značné úsilí zaměřené na přizpůsobení změnám, jež byly zaznamenány v rozvojové agendě včetně otázky rozvoje zemí s průměrným národním důchodem. Aniž by byla dotčena prioritou EU, jež spočívá ve směřování zdrojů do zemí regionu s nižším národním důchodem, EHSV se domnívá, že musí pokračovat ve spolupráci se zeměmi s průměrným národním důchodem a zaměřit ji na strategické cíle, jako jsou makroekonomická stabilita a stabilita finančního systému, posílení institucionálních kapacit, účelnost a účinnost veřejných politik, daňové reformy,

produkční kapacita a investice do lidského kapitálu, inovace a podpora sociálních partnerů jakožto propagátorů institucionálních změn a změn předpisů.

5.4.2 Naplnění dohod o partnerství by vyžadovalo vyšší nasazení v oblasti přizpůsobení programů spolupráce, aby byly podpořeny politiky usilující o transformaci výroby a zlepšení konkurenceschopnosti, se zvláštním důrazem na kapacitu MSP, usnadnění obchodu a fyzického propojení trhů.

5.4.3 Stejně tak by bylo třeba posílit obchodní kapacity a podpořit přijetí společných politik v rámci procesů regionální integrace usilujících o sociální a územní soudržnost a snížení vnitřních asymetrií. Spolupráce v oblasti školství, na poli vědy a technologií může podpořit transformaci výroby a posílit podporu národním politikám výzkumu, vývoje a inovací jak prostřednictvím veřejných institucí, tak cestou programů pobídek určených soukromému sektoru.

6. Inovace, transformace výroby a vývoj

Na šestém vrcholném setkání EU-LAK se vlády rozhodly zaměřit svá jednání na inovace.

6.1 Inovace jsou jednou z hlavních hnacích sil rozvoje – ne-li hlavní silou – a jsou zásadní pro umožnění dlouhodobého a stabilního růstu a blahobytu. Ačkoli průmysl je nadále ústředním tématem budování technického pokroku, inovace jsou v současné době obecně rozšířeny i v dalších výrobních odvětvích: ve službách, zemědělství, energetice, a jsou tedy zásadní pro posílení produktivity v mnoha dalších oblastech.

6.2 Inovace jsou rovněž určujícím faktorem dvou silných trendů, jimiž se vyznačuje globalizace ekonomiky: rozvoj znalostní ekonomiky a přechod na udržitelné hospodářství. V těchto oblastech je rozdělení na globální a místní rozměr inovací nezbytnou podmínkou.

6.3 EHSV navrhne svým protějškům v Latinské Americe, aby se šesté setkání organizované občanské společnosti EU a Latinské Ameriky vyslovalo k otázce významu inovací pro transformaci výroby, vývoje a sociální soudržnosti a též k sociálnímu rozměru, který s sebou inovace přináší v jeho nejrůznějších podobách. To se týká zejména vztahů mezi oběma regiony v okamžiku, kdy je jejich cílem vybudování sítě partnerských dohod, jež by zahrnovaly též oblasti volného obchodu. Ambiciózní cíle dosáhnout ekonomické liberalizace, jež si kladou tato partnerství – která se považují za typ „WTO plus“, neboť jdou nad rámec toho, co bylo ujednáno v této organizaci –, mohou vyžadovat výrazné náklady na přizpůsobení, jež se musí vyrovnat s aktivními politikami transformace výroby a zlepšení konkurenceschopnosti, ve kterých musí zastávat velmi výraznou roli zavedení vnitrostátních systémů zaměřených na výzkum, inovace a vývoj.

6.4 Obzvláště významnou je vzhledem ke své klíčové roli v inovačních procesech otázka přenosu technologií. Vysoké požadavky partnerských dohod v oblasti ochrany duševních práv mohou představovat pobídku či záruku pro přenos technologií ze strany evropských investorů, avšak současně mohou být silnou překážkou pro vytváření či přenos technologií a inovací, jak konstatovaly některé vlády v regionu. Proto je obzvláště důležité, aby se tyto dohody vyznačovaly větší flexibilitou a takovými modely, které uznají silné asymetrie existující mezi oběma regiony na tomto poli, a to včetně rozvojové spolupráce EU, jak již bylo řečeno.

6.5 EU již čítá velký počet nástrojů pro spolupráci v oblasti V+V+I s Latinskou Amerikou. Zejména je třeba zmínit nástroje odvozené od VII. rámcového programu a dohody o technologické spolupráci podepsané s relativně rozvinutějšími zeměmi regionu, stipendijní programy či programy biregionální akademické spolupráce (Albán, ALFA) a programy, které spravuje generální ředitelství Komise pro vzdělávání. Nicméně dosud neexistuje integrovaná strategie, která by spojovala všechny tyto nástroje a uvedla je do vztahu s cíli biregionálního partnerství. Je nanejvýš třeba dostat se ze stavu současného roztržitého nástrojů, zejména uvnitř Komise, a zabezpečit, aby tyto nástroje přispívaly k posílení vnitrostátních kapacit V+V+I. V tomto rámci je třeba připomenout význam budování společného prostoru vyššího vzdělávání a výzkumu EU-LAK jakožto součásti „strategického partnerství“ obou regionů a budování plánu inovací a vývoje mezi oběma regiony. Spolupráce v oblasti školství, na poli vědy a technologií může podpořit transformaci výroby a posílit podporu vnitrostátních politik výzkumu, vývoje a inovací.

6.6 Inovace zahrnují též celou řadu dalších významných oblastí biregionální spolupráce, jako je zvýšení úrovně a kvality života obyvatelstva, například prostřednictvím dopadu na zvýšení produktivity při výrobě potravin, čímž se přispěje k zabezpečení zásobování potravinami. Taktéž používáním inovačních metodologií, technik, výrobků a služeb v oblastech, jako jsou zdravotnictví, školství či sociální zabezpečení. Tímto způsobem se usnadňuje určitým částem obyvatelstva přístup k takovým službám a odstraňuje se diskriminace, k jaké dochází například v používání informačních a komunikačních technologií. Dále v oblasti nových technologií výroby energie z obnovitelných zdrojů a zlepšení energetické účinnosti či snížení znečišťujícího efektu energie z fosilních zdrojů; další důležité příklady inovací vedoucích ke zlepšení kvality života občanů souvisejí s řešením problému přístupu k pitné vodě a dezertifikací půdy.

6.7 Vládne shoda nad tím, že třemi pilíři, na kterých stojí inovace, jsou znalosti, instituce a podniky. Z toho plyne, že významnými protagonisty postupu inovací jsou v zásadě univerzity, veřejné instituce a výrobní střediska. Nicméně inovace mohou pocházet z různých druhů poznatků: vědeckých, technologických, pradávných či nashromážděných (například místními obyvateli,

kteří znají vlastnosti rostlin, či kvalifikovanými pracovníky nějakého podniku). Když se mluví o institucích (odlišných od institucí trhu), odkazuje se podobně na agentury či další veřejné instituce, avšak k podpoře inovací je důležitý také další typ institucí, jakým mohou být instituce pro regulaci pracovních vztahů. Inovace nesouvisejí pouze s výrobním sektorem či podniky, ale též se sociální oblastí (zdravotnictví, školství, bydlení, obrana, spravedlnost, bezpečnost) či životním prostředím (voda, půda, biologická rozmanitost, odlesňování atd.).

6.8 V oblasti teoretické analýzy se uznává, že inovace je třeba ukázat z celkové sociální perspektivy a považovat je za souhrnný systém, který se dotýká celé společnosti a jde jí napříč, přičemž zahrnuje celou řadu otázek – od čistě vědeckých či technologických až po sociální a institucionální. Proto se od 90. let začaly řešit sociálně kulturní a organizační otázky týkající se fenoménu inovací, o nichž se zprvu uvažovalo jen málo. Z historického pohledu jsou technologické inovace spjaty s inovacemi sociálními či se sociálním rozměrem inovací a naopak. Vztah mezi sociálními inovacemi a hospodářským rozvojem je jasný, tudíž sociálnímu rozměru inovací by bylo možné přisuzovat klíčový význam, zejména v případech rodícího se strukturálního rozvoje.

6.9 Dalším zásadním rysem inovací je jejich schopnost utvářet sociální síť tím, že na základních sdílených hodnotách (společný majetek, společný zájem, sdílený osud atd.) budují sociální vazby mezi jedinci, skupinami, kolektivy a institucemi; tato pouta mohou vést k vytvoření sociálních podmínek příznivých k zavádění, používání a šíření inovací.

6.10 Na druhé straně se nesmí zapomínat na to, že existence sociálních překážek, jako je chudoba, bezpochyby brzdí inovační procesy. Jednak proto, že omezují využití nárůstu produkce, jenž je důsledkem inovací, protože chybí solventní poptávající strana. Jednak proto, že se nedostává lidského kapitálu, který by byl schopen podporovat a rozvíjet inovační procesy.

6.11 Kromě toho jsou inovace výsledkem komplexní řady vztahů mezi činiteli, kteří vytvářejí, šíří a používají různé druhy poznatků. Inovace vyžadují v řadě případů – jako jsou například průmyslová a rozvojová střediska a klastry – silnou regionální a místní dynamiku, které nelze dosáhnout bez účasti organizací občanské společnosti. Inovace s sebou přinášejí hlubokou kulturní změnu, proto je třeba je zařadit do samého středu hospodářských a sociálních strategií. V plánu podniků inovace vyžadují nákladné a dlouhodobé investice. To si žádá sociální přijatelnost změn a systémy pracovních vztahů založené na vyjednávání a konsensu. Rovněž je třeba politika vzdělávání lidského kapitálu v jeho různých vývojových fázích a na různých úrovních, tedy odborné vzdělávání i celoživotní učení.

6.12 Ze všeho výše uvedeného vyplývá pro účely tohoto stanoviska jeden závěr: sociální rozměr inovací je velmi důležitý. Abychom zamezili riziku, které by znamenalo technokratické zaměření inovací, je třeba zdůraznit význam sociální účasti a institucionálních rámců, jež ji podporují a umožňují, v těchto

procesech. To je obzvláště důležité pro EHSV, jenž žádá skutečný podíl sociálních činitelů a jejich zastupitelských organizací na návrzích týkajících se lidského kapitálu a obecně zapracování sociální tematiky do akčního plánu inovací, který bude třeba vypracovat na summitu.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Vztahy mezi Evropskou unií a Marokem“

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2010/C 347/08)

Zpravodajka: **paní Margarita LÓPEZ ALMENDÁRIZ**

Dne 16. července 2009 se Evropský hospodářský a sociální výbor v souladu s čl. 29 odst. 2 ... svého Jednacího řádu rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy ve věci

Vztahů mezi Evropskou unií a Marokem.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 7. ledna 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února 2010), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 187 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV si velice cení závazku Maroka ke zřízení hospodářské a sociální rady, přičemž doufá, že se tuto iniciativu podaří uskutečnit ve stanovených lhůtách vzhledem k tomu, že realizace je již v pokročilém stadiu a že Rada ministrů v minulém měsíci října přijala návrh zákona o této nové organizaci, který bude předložen marockému parlamentu ke schválení. Očekává se, že tato hospodářská a sociální rada začne fungovat v příštích měsících a budou ji tvořit zástupci funkčních a produktivních subjektů země, zejména sociálně hospodářských a podnikatelských organizací a příslušných sdružení. EHSV dává k dispozici své znalosti a poradenské služby, s cílem napomoci dosažení tohoto cíle.

1.2 EHSV doporučuje, aby nejvyšší představitelé států a vlád, kteří se sejdou na prvním summitu EU-Maroko konaném za španělského předsednictví v prvním pololetí roku 2010, udělili EHSV a budoucí HSR Maroka mandát k vytvoření strukturované spolupráce, která bude zajišťovat aktivní účast organizované občanské společnosti.

1.3 EHSV vyjadřuje uznání nad závazkem marocké vlády začlenit *acquis communautaire* do své legislativy i přesto, že se nejedná o členský stát EU. Tato okolnost v budoucnu usnadní větší účast Maroka na jednotném evropském trhu v jeho celistvosti. Začlenění *acquis* by mělo posílit efektivitu institutů dohody a vyjednávání, které vycházejí ze zásad reprezentativnosti a nezávislosti. Bude nutné jim poskytnout adekvátní a dostatečné prostředky pro

výkon jejich činnosti s uznáním práva na přístup k informacím a správním dokumentům k tomu potřebným.

1.4 Na tomto procesu, jehož cílem bylo na straně Marockého království dosažení rozšířeného statusu, který získalo rozhodnutím Rady přidružení na jejím zasedání v Lucemburku dne 13. října 2008, EHSV pozitivně hodnotí úsilí, jež tato země vyvíjí pro to, aby i nadále zůstala jedním z nejdůležitějších partnerů EU v tomto regionu. Stejně jako je tomu i v jiných zemích, např. u členských států Evropského hospodářského prostoru, by pro marocké orgány mohlo být povzbuzením, když jejich země získá rozšířený status, pokud prohloubí svůj závazek k EU a své uznání *acquis communautaire* ve všech oblastech včetně oblasti sociální a lidských práv.

1.5 Přestože jsou změny, ke kterým v Maroku dochází, příznivě přijímány, je nepochybné, že zbývá ještě provést mnoho reforem, aby Maroko mohlo být považováno za rozvinutou zemi se všemi zárukami.

1.6 EHSV je toho názoru, že se ještě dostatečně nerozvinul veškerý potenciál vztahu s Marokem ve všech jeho podobách. V rámci tohoto rozvoje potenciálu musí být brán zřetel především k tomu, jaký prospěch to přinese marocké společnosti. Proto se domnívá, že je nutné nastartovat reformy, aby bylo možné zpřístupnit nová odvětví obchodu se službami a investicím. Je nutné podporovat zakládání podniků na obou stranách, zprostředkovávat institucionální vztahy, vytvářet příznivé prostředí pro podnikání a podporovat platformy k setkávání. Musí dojít ke stimulaci dvoustranné spolupráce na vnějších iniciativách společného zájmu, hlavně s ostatními zeměmi v oblasti Středozemního moře, a to za účelem lepší regionální integrace hospodářské, sociální i environmentální.

1.7 Stejně tak je zcela zásadní do těchto úkolů zapojit i občanskou společnost. V tomto kontextu, jak jsme již uvedli, je ESHV neochvějný zastánce vytvoření poradní hospodářské a sociální rady v Maroku a v tomto smyslu vyzývá marocké orgány k provedení veřejných konzultací v tomto směru. Rada by musela splňovat kritéria reprezentativnosti, nezávislosti a legitimacy. Dle naší zkušenosti je pro vytvoření instituce s takovými charakteristikami nutná snaha o konsenzus mezi různými zainteresovanými složkami občanské společnosti a veřejnou správou v Maroku, ale i rovnost kritérií při stanovení míry reprezentativnosti organizací, které mají být zastoupeny. Tyto organizace by měly svobodně jmenovat své zástupce. Vytvoření hospodářské a sociální rady v Maroku by nemělo v žádném případě znamenat upozadění ostatních stávajících poradních institucí, které se již podílejí na konzultacích občanské společnosti a přispívají k její zralosti. Z pravomocí této rady by se v zásadě neměla vylučovat žádná oblast, k níž se bude vláda vyjadřovat, včetně finančních záležitostí.

1.8 Konečným cílem EU musí být, aby Maroko představovalo základní strategickou referenci ve všech současných a budoucích aspektech ve vztazích se zeměmi evropsko-středomořského partnerství.

1.9 V tomto smyslu EHSV doporučuje zřízení střediska pro sledování trhu práce, soustavy odborné přípravy, systému sociálního zabezpečení, který by vykazoval nediskriminaci žen a posiloval boj proti dětské práci. Podobně Výbor doporučuje, aby Komise podpořila aktéry sociálního dialogu, tj. sociální partnery, aby došlo k posílení tohoto sociálního dialogu a zvýšení jeho produktivity.

1.10 Výbor lituje, že se dohoda o přidružení mezi Marokem a EU uzavřela bez předchozí konzultace sociálních partnerů obou stran, pokud jde o spolupráci v oblasti zaměstnanosti a sociálního rozvoje.

1.11 V tomto celkovém kontextu vypracovává EHSV své specifické stanovisko k tematice Maroka tak, aby bylo v rámci dvoustranných vztahů přihlédnuto k organizované občanské společnosti, a navrhuje novou strukturu dialogu mezi občanskými společnostmi na obou stranách.

2. Odůvodnění

2.1 Maroko je privilegovaným partnerem Evropské unie, který sdílí cíle evropské zahraniční politiky usilující o podporu demokracie a hospodářský a sociální rozvoj. Jako příspěvek k dosažení těchto cílů se vláda Marockého království snaží o prohloubení demokratizačního procesu a konsolidaci právního státu a Maroko je v tomto směru nejrozvinutější zemí regionu.

2.2 Strategie EU v Maroku spočívá v řešení dvou hlavních problémů této země, které dominují její politické, hospodářské i

sociální agendě. Zprv jde o pokračování hospodářského růstu a překonání nezaměstnanosti, chudoby a vystěhovalectví. Ve vnější sféře jde zase o dosažení úplné realizace dohody o přidružení a provedení evropské politiky sousedství a akčních plánů.

2.3 Pracovní skupina ad hoc EU-Maroko doporučila prohloubení vztahů mezi hlavními aktéry přidružení Maroka k EU, zejména Evropským parlamentem a marockým parlamentem ⁽¹⁾ a mezi Evropským hospodářským a sociálním výborem a Hospodářskou a sociální radou Maroka, která bude vbrzku ustavena.

3. Politická situace

3.1 Maroko je konstituční monarchií, jejíž koruna zastává ve vládě velmi významné pravomoci. Platná ústava z roku 1970, která prošla reformou v letech 1991 a 1996, stanovuje dvoukomorový parlamentní systém, v němž je výslovně zakázána existence jediné strany a který zaručuje svobodu sdružování.

3.2 V posledních letech se v Marockém království uskutečňuje proces modernizace a demokratizace politického systému. Byl zaveden nový zákon o rodině, zákon o politických stranách, došlo k posílení místní demokracie, byla provedena reforma justice a vězeňského systému a podán návrh nového volebního zákona. I přes dosažené úspěchy je EHSV nicméně toho názoru, že sociální výzvy jsou i nadále obrovské a budou vyžadovat kontinuální a souvislé dlouhodobé sociální přerozdělování, čímž dojde k úpravě z hlediska ukazatelů lidského rozvoje.

4. Hospodářská situace

4.1 Makroekonomický rámec Maroka se postupně konsolidoval v nepříliš příznivých podmínkách. V posledních letech je nicméně plně rozvíjeno odvětví cestovního ruchu, a to pomocí značných investic, především avšak nejenom v severní části země. Byla provedena důležitá zemědělská reforma, jejímž cílem bylo zlepšit produktivitu a posílit úlohu, již toto odvětví hraje v boji proti chudobě.

4.2 Navzdory tomu, že na oblasti konkurenceschopnosti a lákání investic je stále ještě co zlepšovat, přímé zahraniční investice značně vzrostly a v roce 2006 dosáhly úrovně 29 250 milionů amerických dolarů ⁽²⁾, zejména v důsledku privatizačních operací. Od roku 2006 se toky zahraničních investic postupně oddělovaly od privatizačního procesu a dochází k významné obchodní výměně v odvětvích, jako je cestovní ruch, trh s nemovitostmi, telekomunikace, pojišťovnictví, bankovní trh, průmysl a doprava.

⁽¹⁾ K posílení parlamentní spolupráce dojde mimo jiné jmenováním smíšené parlamentní komise Evropského a marockého parlamentu, za účasti obou komor tohoto parlamentu, ne jen Poslanecké sněmovny.

⁽²⁾ Zdroj: databáze UNCTAD – FDI/IN.

4.3 Marocké hospodářství je relativně diverzifikované s významným a nadále rostoucím podílem služeb na HDP ⁽³⁾. Výrobní sektor je co do podílu na HDP na druhém místě, následuje zemědělství ⁽⁴⁾, jehož podíl zaznamenává tendenci k poklesu. Podíl báňského průmyslu a energetiky na HDP zůstává spíše skromný.

4.4 Na druhou stranu je hlavní devizovým zdrojem v Maroku cestovní ruch; následují peněžní převody marockých občanů žijících v zahraničí a vývoz fosfátů. Příjmy plynoucí z vývozu služeb ⁽⁵⁾ se rovnají více než 80 % příjmů z vývozu zboží. Počet Evropanů, kteří si Maroko zvolí za svoji prázdninovou destinaci či své bydliště, neustále roste.

4.5 Makroekonomické a strukturální reformy provedené v posledních letech přispěly k rostoucí diverzifikaci hospodářství této země a její dobré globální výkonnosti. Ke středně a dlouhodobé konsolidaci těchto reforem dojde cestou lepší správy, uplatňováním transparentních předpisů v oblasti hospodářské soutěže a zavedením efektivní politiky na ochranu spotřebitelů a uživatelů. Průměrný roční ukazatel růstu reálného HDP Maroka v období 2002–2007 byl 4,5 % ⁽⁶⁾ a udržovala jej dynamická vnitřní poptávka a výrazné zvýšení míry investic. V roce 2008 dosáhl růst marockého hospodářství 5,8 % i přes jisté zpomalení způsobené menší vnější poptávkou kvůli mezinárodní hospodářské a finanční krizi, ale i kvůli růstu cen, zejména ropy.

4.6 Zemědělské odvětví má zásadní roli v hospodářském a sociálním vývoji Maroka, která převyšuje jeho skutečný podíl na HDP ⁽⁷⁾. V zemědělství pracuje 44 % ⁽⁸⁾ aktivního obyvatelstva a tento podíl může z důvodu nedostatečné hospodářské rozmanitosti na venkově narůst až na 80 % u pracujících ve venkovských oblastech.

Zemědělství je i nadále velmi závislé na povětrnostních podmínkách, což souvisí s nedostatečně rozvinutou zavlažovací infrastrukturou a s tím, že odvětví téměř neprošlo modernizací, byla zachována původní struktura složená zejména z drobných podniků (75 % patří drobným zemědělcům), podniky jsou špatně vybaveny, používají zastaralé výrobní techniky a zaměstnávají pracovníky s nízkou kvalitací. Navzdory tomu lze v posledních letech pozorovat určitou změnu, což lze zčásti připsat úsilí vlády a také vstupu zahraničních investorů. V současné době sestává zbývajících 25 % z velkých moderních zemědělských podniků

s umělým zavlažováním, které jsou zaměřeny pouze na vývoz a které pěstují 80 % citrusových plodů, 35 % zeleniny a 15 % obilí. V zásadě se jedná o 400 až 500 významných producentů: velcí producenti – exportéři, marocká vláda a několik družstev.

Odborná příprava, technologická podpora a výzkum jsou základní složky, které musí obsahovat budoucí zemědělská politika Maroka. Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělského odvětví v Maroku vyžaduje zavedení dynamičtější strategie uvádění na trh. Je rovněž zapotřebí nových strukturálních politik a pobídek, které by ohodnotily práci žen a podpořily sdružování jako nástroj rozvoje podnikatelského ducha, kterého je třeba také v odvětví zemědělství.

4.7 Jedním z aspektů nové strategie mohou být družstva a jiné formy organizace výrobců, které by se staly nástroji umožňujícími výrobcům sjednotit nabídku a zlepšit jejich postavení na trzích. Marocké mlékárenské výrobní družstvo COPAG je příkladem toho, jak může sdružení výrobců do družstev vytvářet přidanou hodnotu a podporovat podnikatelského ducha v rámci výrobního sektoru, který je nejslabším článkem řetězce.

4.8 Zelený plán, který předložilo Maroko v dubnu 2008, má za cíl rozvoj zemědělství země za podpory soukromých zahraničních investic a předkládá tak zajímavou a novou zemědělskou strategii v Maghrebu, jež je příkladem změny mentality. Cílem tohoto plánu je učinit ze zemědělství v horizontu následujících 10 až 15 let hlavní hnací sílu národního hospodářství, a to prostřednictvím značných investic z veřejných prostředků a za účelem dosažení dvou cílů: moderního zemědělství s vysokou přidanou hodnotou a zvýšení příjmů drobných zemědělců. Plán stanoví privatizaci 700 000 hektarů půdy, na které se v současné době pěstuje obilí, s cílem přeměnit ji na plochy pro intenzivní pěstování ovoce a zeleniny, přičemž má být podporováno zavlažování. V příštích deseti letech vynaloží Maroko prostřednictvím Agentury pro zemědělský rozvoj zhruba 150 milionů dirhamů na provádění opatření obsažených v zeleném plánu. Za tímto účelem bude navrženo 700 až 900 projektů s náklady 10 až 15 milionů dirhamů ročně.

4.9 Maroko je zemí s průměrnými příjmy, v níž v roce 2008 čínila výše HDP na obyvatele 2 580 amerických dolarů ⁽⁹⁾, což je oproti roku 2002 téměř zdvojnásobení.

4.10 V listopadu 2009 dosahoval počet obyvatel Maroka více než 31 650 000 – jedná se o průměrný meziroční demografický nárůst o 1,2 % ⁽⁹⁾. Obyvatelstvo měst nestále roste a představuje 56,4 % z celkového počtu obyvatel. V roce 2008 dosáhl počet aktivní populace 11,5 milionů ⁽¹⁰⁾, o 0,7 % více než v předchozím roce, zatímco míra zapojení pracovních sil na trhu práce se lehce snížila na 36,8 % oproti 36,9 % v roce 2007.

⁽³⁾ Jsou to přibližně dvě třetiny.

⁽⁴⁾ Patří sem i chov hospodářských zvířat, lesnictví a rybářství.

⁽⁵⁾ Mezi lety 2002 a 2006 se více než zdvojnásobily.

⁽⁶⁾ Zdroj: Mezinárodní měnový fond (MMF).

⁽⁷⁾ V roce 2008 byl podíl zemědělství na HDP 13 %. Zdroj: FAO.

⁽⁸⁾ 13 734 506 osob (včetně zemědělství, lesnictví a rybolovu). Zdroj: FAO.

⁽⁹⁾ Zdroj: Světová banka – ukazatele světového rozvoje.

⁽¹⁰⁾ Zdroj: MOP-LABORSTA (databáze pracovních statistik) dle průzkumu týkajícího se pracovních sil.

4.11 Nezaměstnanost je i nadále jednou z hlavních starostí této země. V městském prostředí dosahuje míra nezaměstnanosti 14,1 %, zatímco ve venkovských oblastech je na úrovni 4,7 %. V roce 2008 činila míra nezaměstnanosti celkem 9,4 % ⁽¹¹⁾, což představovalo 1 077 800 pracovníků, pokud vezmeme v úvahu osoby starší 15 let. Průměrná hodinová mzda na venkově v Maroku se pohybuje mezi 0,55 a 0,65 eur s devítihodinovou pracovní dobou ⁽¹²⁾, sezónní pracovníci nemají žádná pracovní práva a ve sklenících v Maroku je běžně rozšířená dětská práce.

4.12 Do této chvíle se mezinárodní finanční krize nijak výrazně na marockém hospodářství nepodepsala, a to zejména díky tomu, že jeho finanční sektor není takovou měrou integrován do mezinárodního finančního sektoru. Je však jisté, že mezinárodní finanční krize již ovlivňuje některá klíčová hospodářská odvětví země, jako jsou trh s nemovitostmi, cestovní ruch, textilní průmysl, automobilový průmysl a export. Podobně byly zasaženy toky zahraničních investic a finanční transfery pocházející ze zahraničí, kterých nyní do Maroka proudí méně, z čehož může vyplývat, že krize tuto zemi zasáhne v delším časovém úseku.

4.13 Maroko bylo označeno za třetí nejlepší cíl přímých zahraničních investic v Africe v období 2009–2010, po Jihoafrické republice a Egyptu ⁽¹³⁾. Studie upozorňuje na to, že Maroko dosáhlo dobrých výsledků v různých kategoriích, např. infrastruktura, strategii v oblasti přímých zahraničních investic a hospodářském potenciálu. Přestože je však tendence investičních toků pozitivní, je podnikatelské klima i nadále předmětem kritického hodnocení. Nicméně je pravda, že v průběhu minulého roku došlo k přijetí obecných pravidel řízení podniku a konkrétních pravidel pro MSP, jakož i k přijetí prováděcích předpisů k různým novelám zákona o akciových společnostech. V říjnu 2008 byl schválen návrh zákona o zřízení marocké agentury pro investiční rozvoj.

4.14 Marocké orgány se zasloužily o realizaci Evropsko-středomořské charty pro podniky, která obhájí konzultace, konsenzus a kvalitu. Existují různé instituce na podporu investic soukromých podniků, zejména MSP, a dochází k podpoře přístupu k úvěrům prostřednictvím ústředního záručního fondu.

4.15 Vyhledky ⁽¹⁴⁾ marockého hospodářství jsou navzdory tomu všemu nadále povzbudivé. Maroko je v současnosti jistým způsobem před světovými finančními turbulencemi chráněno, a to díky svému relativně nízkému a dlouhodobému vnějšímu zadlužení i díky posílení svých makroekonomických politik. Hospodářský růst by měl i nadále být ze střednědobého pohledu relativně silný a saldo vnějšího běžného účtu kladné, ačkoli bychom ve střednědobém výhledu mohli zaznamenat drobný

schodek. Marocká vláda ⁽¹⁵⁾ odhaduje reálný růst HDP na 5,8 % v roce 2009 s tím, že růst v zemědělském sektoru ⁽¹⁶⁾ dosáhne 15 % a v nezemědělském sektoru 4,1 %. Marocké hospodářské orgány jsou rozhodnuty pokračovat ve snahách o konsolidaci rozpočtu probíhající již několik let a dosáhnout cíle udržení primárního rozpočtového deficitu pod 3 % HDP ve střednědobém výhledu.

5. Sociální situace

5.1 V roce 2008 činila míra nezaměstnanosti 9,4 % ⁽¹¹⁾, přestože v předchozím roce bylo vytvořeno 310 000 pracovních míst především ve stavebnictví a službách. Za první tři měsíce roku 2009 došlo ve výsledku k vytvoření 40 000 pracovních míst, což bylo důsledkem vytvoření 76 000 nových pracovních míst v městských oblastech v součtu se ztrátou 36 000 pracovních míst na venkově. V jednotlivých odvětvích byla nová pracovní místa vytvořena v sektorech služeb a veřejných prací, které zaznamenaly nárůst o 5,9 %, zatímco v ostatních sektorech došlo ke ztrátám čítajícím od 4,5 % v odvětví průmyslu po 1,4 % v zemědělství a rybolovu.

5.2 V této sféře je největším problémem nezaměstnanost mládeže ⁽¹⁷⁾, včetně mladých absolventů, což má za následek odliv mozků. Dále je nutné zdůraznit převahu zemědělství na trhu práce s tím, že zde také existuje významný podíl neformálního zaměstnání. Zároveň zde existuje i část šedé ekonomiky spočívající v nehlášené práci. Navíc se Maroko potýká se značnými obtížemi s prostupností pracovní síly na svém trhu práce v důsledku předchozí populační exploze.

5.3 Tyto údaje o nezaměstnanosti se přímo odrážejí v hospodaření domácností kvůli dosud přetrvávajícím nedostatkům systémů sociální ochrany (pojištění v nezaměstnanosti, zdravotní pojištění, důchod atd.).

5.4 Migrační toky ze kvůli hospodářské krizi zmenšují; EU je hlavním cílem marockých migrujících pracovníků. Je nutné zdůraznit stávající rozdíly mezi legálním a nelegálním přistěhovalectvím. U nelegálního přistěhovalectví jsou podmínky přijetí těchto osob mnohem těžší. Dále mezi oběma zeměpisnými oblastmi dochází k trvalému růstu počtu pracovních výměn mezi odborníky.

5.5 Míra účasti žen v pracovním procesu se drží na nízké úrovni. Zatímco ukazatele zaměstnanosti mužů se pohybují kolem 80 %, činí míra zaměstnanosti žen 21 % v městském a 33 % ve venkovském prostředí ⁽¹⁸⁾. Kromě naděje dožití jsou ukazatele sociálního rozvoje u žen v ostatních oblastech, jako je druh činnosti, profesní postavení, úroveň odpovědnosti, výše mzdy v soukromém sektoru, míra nezaměstnanosti a úroveň sociální ochrany, na nižší úrovni.

⁽¹¹⁾ Zdroj: MOP-LABORSTA (databáze pracovních statistik).

⁽¹²⁾ Zdroj: Národní federace zemědělského odvětví Maroka (UMT).

⁽¹³⁾ Dle studie zveřejněné FDI Intelligence patří do britské tiskové skupiny The Financial Times.

⁽¹⁴⁾ Dle údajů Mezinárodního měnového fondu (MMF).

⁽¹⁵⁾ Prognózy marockého ministerstva hospodářství a financí.

⁽¹⁶⁾ Včetně rybářství a lesnictví.

⁽¹⁷⁾ Dle údajů Mezinárodní organizace práce (MOP) je míra nezaměstnanosti mládeže o sedm bodů vyšší, než činí průměrná nezaměstnanost aktivní populace. 39 % z celkového počtu nezaměstnaných tvoří mladí lidé.

⁽¹⁸⁾ Zdroj: Rapport de Suivi Maroc (Zpráva o pokroku – Maroko) – dokument SEK(2009) 520/2 ze 23. dubna 2009.

5.6 Je nutné hlouběji prozkoumat oblast zaměstnanosti a sociálních věcí s cílem prosadit institucionální rámec, který by umožňoval rozvíjet aktivní opatření a veřejné služby v oblasti zaměstnanosti, kontrolu trhu práce v boji proti šedé ekonomice, neformální a nehlášené práci, zvyšoval investice do lidského kapitálu a zaměstnatelnosti, zvyšoval sociální ochranu a začlenění a aplikoval mechanismy bránící diskriminaci při přijímání do práce.

5.7 Pokrytí sítě sociálního zabezpečení je pro většinu marockých zaměstnanců nedostatečné. Tato situace je pro mnoho marockých rodin opravdovým dramatem, které si marocká vláda plně uvědomuje a k jehož řešení nalézá politickou vůli. Marocké úřady se zavázaly ke zvyšování kontrol, aby došlo k upravení situace všech zaměstnanců v systému sociálního zabezpečení. V tomto smyslu vyvíjí inspekce práce a státní správa sociálního zabezpečení značné úsilí za zvýšení ochrany zaměstnanců. Marocká vláda však bude muset posílit investice do zdravotnictví a do systému zdravotního pojištění, tak aby byl marockým občanům zpřístupněn systém veřejného zdravotnictví.

5.8 Je připravován plán *Mise en Conformité Sociale* (sociálního souladu), který bude mít tripartitní charakter a pomocí něhož se bude určovat stupeň přizpůsobenosti a plnění pracovněprávních předpisů této země na straně podniků. Podobně se v rámci nových právních předpisů Maroka v sociální oblasti činí pokroky u certifikace samotných podniků, které fakticky plní pracovní normy.

5.9 Již před nějakou dobou byly položeny základy centralizovaného fóra občanské společnosti, přestože nevykazovalo skutečnou reprezentativnost. Nyní se marocká vláda do konce roku 2009 zavázala ke zřízení hospodářské a sociální rady, avšak dosud nedošlo k jejímu oficiálnímu založení, přestože je v marocké ústavě uvedena již od roku 1997. EHSV očekává, že rozmanitost sdružení občanské společnosti se odrazí ve složení HSR Maroka, jelikož reprezentativnost hospodářských a sociálních rad podle jasných a spravedlivých kritérií je nezbytnou podmínkou pro jejich efektivnost, stejně jako nezávislost jejich fungování a přidělení prostředků nezbytných k výkonu jejich funkce. Existence hospodářské a sociální rady není potlačením, nýbrž doplněním role ostatních poradních struktur, které v současnosti v Maroku fungují.

5.10 V oblasti podnikání je nejreprezentativnější podnikatelskou organizací Generální konfederace podniků Maroka (CGEM). Důležitou roli v podpoře podniků, vzdělání, odborné přípravě, podnikatelských službách a internacionalizaci hraje také obchodní a průmyslová komora. Sdružení podnikatelek Maroka (AFEM), které na národní úrovni sdružuje více než 350 členek, usiluje o posílení role žen mezi podnikatelskými kruhy a má také pobočky v regionech. Sdružení *Maroc Entrepreneurs* se věnuje podpoře učení a zakládání firem mezi mladými lidmi.

5.11 Hlavní odborové organizace jsou Unie marockých pracujících (UMT), Demokratická konfederace práce (CDT), Generální svaz marockých pracujících (UGTM), Demokratická federace práce (FDT) a Národní svaz marockých pracujících (UNTM). Významný je také Národní svaz marockých zemědělských družstev (UNCAM).

5.12 I když marocká vláda provedla reformu v oblasti pracovního práva, je dále nutné výrazněji zlepšit dodržování pracovních práv a přistoupit k ratifikaci příslušných úmluv MOP, zejména úmluvy 87 o svobodě sdružování.

5.13 Zlepšování vzdělávacího systému a zvyšování gramotnosti jsou i nadále jedny z nejvýznamnějších výzev rozvoje této země. V září 2008 představilo marocké ministerstvo školství pohotovostní plán, jehož cílem bylo poskytnout školní výuku dívkám ve venkovském prostředí a spravedlivé a efektivní zpřístupnění povinné školní docházky pro všechny děti. Nedostatek kvalifikované pracovní síly je jedním z kritických míst při zakládání podniku v Maroku s tím, že nejhůře obsaditelné jsou střední technické pozice.

5.14 Dochází ke snahám o dosažení většího sblížení systémů vysokoškolského vzdělání, výzkumu a odborné přípravy Maroka a Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, vědeckého výzkumu a odborné přípravy. Tento cíl usnadní zvyšování kvalifikace marockých studentů a jejich odborných schopností ke vstupu do světa práce. Je nutné lépe sladit profesní kvalifikace a náborové potřeby podniků. Bylo by užitečné usnadnit provádění praxí v podnicích prostřednictvím dohod mezi vysokými školami a podnikatelskými sdruženími, jako jsou např. CGEM a obchodní komory.

5.15 EHSV hájí nutnost uplatňovat systémy vzájemného uznávání akademických titulů mezi EU a Marokem s přihlédnutím k jeho rozšířenému statusu. Jeden z hlavních problémů, jemuž tato země čelí, se týká zvýšeného počtu nezaměstnaných vysokoškolských absolventů.

5.16 Ve spolupráci s EU bylo naplánováno zřízení pracovní skupiny ⁽¹⁹⁾ tvořené zástupci organizací zaměstnavatelů a evropskými a marockými podnikateli s cílem pravidelně informovat Radu přidružení o překážkách pro obchod a investice. Této skupině se mohou účastnit také zástupci odborů.

⁽¹⁹⁾ Uvedeno v dokumentu „Document conjoint UE-Maroc sur le renforcement des relations bilatérales/Statut Avancé“ - DG E V Doc. 13653/08 s. 6. - DG E V Doc. 13653/08 s. 6.

5.17 Pokud jde o prohloubení demokracie, dosáhly provedené reformy úspěchu v podobě přijetí nového volebního zákona, který posiluje účast žen, opatření v boji s korupcí a přijetí strategického akčního plánu na institucionalizaci rovnosti pohlaví. Přestože marocká vláda oznámila, že se vzdala svých výhrad k Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen, dosud v tomto smyslu nepředložila na půdě OSN ⁽²⁰⁾ příslušné nástroje.

5.18 V listopadu 2008 spustilo ministerstvo pro sociální rozvoj, rodinu a solidaritu svoji šestou kampaň v boji proti genderovému násilí, díky které se začaly více hlásit násilné činy proti ženám pomocí telefonní horké linky, nicméně stále chybí větší počet center péče o oběti. Podobně dosud nebyl přijat návrh zákona, který postihuje genderové násilí ⁽²¹⁾, a problémy při uplatňování zákona o rodině přetrvávají.

5.19 Míra chudoby se snížila na 9 % ⁽²²⁾, což znamená populaci přesahující dva miliony chudých a nadále představuje znepokojivou sociální situaci. Boj proti chudobě je z tohoto důvodu zřejmě tou největší výzvou, které tato země momentálně čelí. Uvedený nárůst HDP na obyvatele je v boji proti chudobě stále nedostatečný, jelikož kvůli nerovnoměrnému rozdělení nezpůsobuje očekávané zvýšení životní úrovně. Hlavním nástrojem úspěšného boje s chudobou by měl být hospodářský růst a zvyšování produktivity souběžně s bojem za neoddělitelná lidská, ekonomická, sociální, kulturní a environmentální práva, bez nichž nebude možné zaručit spravedlivější rozdělení bohatství. Je nutná lepší koordinace různých programů na snižování chudoby, které v Maroku realizují mezinárodní instituce jako OSN a Světová banka.

5.20 Nelegální emigrace do EU je další z předmětů vážných obav. Vedle dvou milionů Maročanů, kteří mají legální trvalý pobyt ve státech EU, je počet osob zde žijících nelegálně odhadován na více než jeden milion. V tomto smyslu je Maroko jednou z tranzitních zemí pro nelegální emigraci ze zemí subsaharské Afriky na území Unie. Dohoda o zpětném přebírání osob mezi EU a Marokem je v projednávání.

6. Vztahy mezi Evropskou unií a Marokem

6.1 První dohody mezi Evropskou unií a Marokem byly podepsány v letech 1969 a 1976. Později byla již v rámci barcelonského procesu po roce 1995 podepsána dohoda o přidružení mezi EU a Marokem, která vstoupila v platnost v roce 2000. V posledním období byl v červenci 2005 přijat akční plán EU-Maroko – v rámci evropské politiky sousedství (EPS) – na

období pěti let ⁽²³⁾. Aktuální vztahy s Marokem se vyvíjejí v rámci Unie pro Středomoří.

6.2 Dohoda o přidružení stanovuje právní rámec vztahů Evropské unie a Maroka, v němž jde vedle nastavení výsadní spolupráce v ostatních oblastech, jako je např. oblast politická, hospodářská, sociální, vědecká a kulturní, o vytvoření zóny volného obchodu.

6.3 Strategický dokument pro zemi (CSP) zavádí strategický rámec pomoci EU Maroku v období 2007–2013, v němž se stanovují prioritní oblasti spolupráce, které se týkají těchto témat:

- rozvoj sociálních politik;
- hospodářská modernizace;
- institucionální pomoc;
- řádná správa a prosazování lidských práv a základních svobod;
- ochrana životního prostředí.

6.4 V rámci strategické spolupráce mezi Afrikou a EU hraje Maroko aktivní úlohu při politickém dialogu mezi stranami, jelikož nese hlavní odpovědnost za realizaci spolupráce v souvislosti se změnou klimatu.

6.5 V říjnu 2008 došlo v rámci dohody o přidružení mezi EU a Marokem k podpisu dokumentu, jehož cílem je posílení bilaterálních vztahů vedoucích k dosažení rozšířeného statusu směrem k prohloubení politických vztahů, integrace vnitřního trhu, odvětvové spolupráce a lidského rozměru.

6.6 EU je i nadále hlavním obchodním partnerem Maroka vzhledem k tomu, že více než polovina nákupu ⁽²⁴⁾ v zahraničí pochází z evropských zemí a téměř tři čtvrtiny odbytu ⁽²⁵⁾ jsou směřovány do EU. V rozpisu dle jednotlivých zemí je největším dodavatelem Francie, následuje Španělsko, Spojené království, Itálie a Německo. Pokud jde o odběratele, jsou údaje podobné.

6.7 Pokud jde o strukturu obchodní výměny mezi Marokem a EU podle jednotlivých výrobků, dochází k postupné diverzifikaci dovozu marockého zboží. V průběhu tohoto desetiletí se značně zvýšil počet různých evropských výrobků nakupovaných Marokem. Hlavními produkty dovozu Maroka z EU jsou textilie, ropný plyn a další uhlovodíky, strojní vybavení a chemické produkty.

⁽²⁰⁾ Zdroj: Rapport de Suivi Maroc (Zpráva o pokroku – Maroko) – dokument SEK(2009) 520/2 z 23. dubna 2009.

⁽²¹⁾ Je v rozpracování od roku 2006.

⁽²²⁾ Zdroj: Mezinárodní měnový fond (MMF).

⁽²³⁾ Dosud byly vypracovány tři monitorovací zprávy: v prosinci 2006, v dubnu 2008 a v dubnu 2009.

⁽²⁴⁾ 51,4 % marockého dovozu pochází z EU.

⁽²⁵⁾ 71,9 % marockého vývozu směřuje do EU.

6.8 Na druhou stranu marocký vývoz do EU je koncentrovanější, neboť více než polovinu tvoří oděvní výrobky a pletené zboží (více než třetina celkového objemu), elektronické součástky, korýši, měkkýši a mořské plody a elektrické vodiče a kabely.

6.9 V současných jednáních se zohledňuje situace v některých citlivých odvětvích s přihlédnutím k asymetrii závazků a postupnosti při jejich uplatňování. Jedná se především o liberalizaci obchodu se službami a právo usazování, jakož i o liberalizaci obchodu se zemědělskými výrobky, zpracovanými zemědělskými produkty a produkty rybolovu.

6.10 Současná hospodářská krize má vážný dopad na evropské zemědělství a příjmy zemědělců poklesly (o 12,2 % v roce 2009, zdroj: Eurostat). Nové obchodní koncese udělené Maroku pro tak citlivé produkty jako ovoce a zelenina, které prakticky nejsou chráněné podporami Společenství, tedy ještě zhoršují již tak vážnou ekonomickou situaci mnoha evropských zemědělských podniků. Obětování ovoce a zeleniny v rámci uvolnění obchodu mezi

EU a Marokem ve prospěch jiných ekonomických činností má negativní důsledky a ohrožuje budoucnost producentů a rozvoj rozsáhlých evropských oblastí, a proto by měly být prostřednictvím dodatečné podpory zavedeny reálné kompenzace, které by umožnily zvýšit konkurenceschopnost těchto oblastí.

EHSV je znepokojen tím, že Evropská unie a Maroko nedávno přijaly revizi obchodních vztahů v zemědělství v rámci dohody o přidružení, a to vzhledem k tomu, že platná dohoda je neustále porušována (neodvádění stanovených celních sazeb a neplnění kvót) a že nebyly stanoveny nové mechanismy ani podstatně zlepšeny ty stávající, aby tím bylo zajištěno, že budou dodržovány doložky přijaté oběma stranami.

6.11 Pokud jde o přímé investice pocházející z EU ⁽²⁶⁾, je nutné podtrhnout, že hlavním investorem v Maroku je Francie ⁽²⁷⁾, následuje ji Španělsko, Spojené království a Německo ⁽²⁸⁾. Hlavními odvětvími, do nichž se tyto investice soustřeďují, jsou cestovní ruch, trh s nemovitostmi, telekomunikace, pojišťovnictví, bankovní trhy, průmysl a doprava.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽²⁶⁾ Zdroj: Office des Changes – finanční toky – marocká vláda.

⁽²⁷⁾ V letech 2002–2008 překročily francouzské investice v Maroku částku 53 mld. dirhamů.

⁽²⁸⁾ Ve stejném období dosáhl objem španělských investic výše 35 mld. dirhamů a investice Spojeného království i Německa přesáhly 6 mld. dirhamů.

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

460. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ, KTERÉ SE KONALO VE DNECH 17. A 18. ÚNORA 2010

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru „K návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o uvádění biocidních přípravků na trh a jejich používání“

KOM(2009) 267 v konečném znění – 2009/0076 (COD)

(2010/C 347/09)

Zpravodaj: **pan BIOT**

Dne 17. července 2009 se Rada, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o uvádění biocidních přípravků na trh a jejich používání

KOM(2009) 267 v konečném znění – 2009/0076 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. února 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února 2010), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 180 hlasy pro, 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV souhlasí s nahrazením stávající směrnice nařízením, jež umožňuje harmonizovat uvádění biocidních přípravků na trh a které by bylo přímo použitelné v legislativě členských států.

1.2 EHSV konstatuje, že Komise vyvinula úsilí, jehož cílem je přizpůsobit evropskou legislativu pro biocidní přípravky nařízení o chemických látkách (REACH) a je toho názoru, že je třeba do nového nařízení zapracovat požadavek na sjednocení údajů, jež je třeba poskytnout, a to v souladu se směrnicí 88/379/EHS a čl. 14 odst. 2 nařízení REACH.

1.3 EHSV vítá změny, pokud jde o rámcová složení, jež by měly umožnit vývoj obdobných složení uvnitř jedné skupiny biocidních přípravků a jejich snazší uvádění na trh. Nicméně je třeba vyjasnit míru flexibility složení, jak v souvislosti s biocidními látkami, tak pokud jde o inertní látky, jež jsou jejich součástí.

1.4 EHSV konstatuje, že Komise přiznala Evropské agentuře pro chemické látky (ECHA) pouze koordinační úlohu. Přitom by mohla hrát výraznější roli, aby přispěla k účinnému postupu povolování biocidních přípravků jak na úrovni Společenství, tak na úrovni členských států. Nicméně vzhledem k rozšíření příslušnosti agentury o biocidní přípravky má EHSV obavy, zda bude mít agentura ke zdárnému plnění úkolů dostatek prostředků.

1.5 EHSV navrhuje zachovat zásadu kontroly rizik případ od případu, pokud se týká rozhodnutí o přijetí účinných látek klasifikovaných jako v příloze I návrhu, který přejímá „seznam účinných látek s požadavky pro začlenění do biocidních přípravků“. Nicméně Výbor se domnívá, že v souvislosti s některými přípravky dezinfekce potravin a dobytka, pro něž neplatí podmínky uvedené pod písm. c) v čl. 5, dochází ke svévolné diskriminaci.

1.6 EHSV těší, že návrh předpokládá povinné sdílení údajů, zejména údajů vyplývajících z výzkumu zaměřeného na zvířata.

1.6.1 EHSV schvaluje návrh Komise, který uvádí, že všechny materiály a předměty byly ošetřeny schválenými biocidními přípravky. Jde o spravedlivé a povinné opatření uvnitř Unie.

1.7 EHSV schvaluje rozšíření tohoto opatření na materiály a předměty pocházející ze třetích zemí, aby byla zaručena rovnost podmínek na trhu.

1.7.1 EHSV zdůrazňuje, že je zapotřebí označovat ošetřené materiály a přípravky, aby se uživatelům zajistily dostatečné a účelné informace. Nicméně EHSV vyzývá Komisi, aby se tomuto tématu věnovala zevrubněji a omezila tak obsáhlé označování jen na případy, kdy se to pro spotřebitele ukáže jako vhodné. EHSV navrhuje dvě úrovně informování. První úroveň by měla poskytovat základní informace související s použitím přípravku a ochranou spotřebitele. Druhá úroveň by měla uvádět všechny známé informace a měla by být spotřebitelům dostupná v případech, kdy se obrací na odborné subjekty (toxikologické středisko, lékaře atd.). Tyto informace by mohly být poskytnuty v podobě databáze a na internetových stránkách.

1.8 EHSV podporuje harmonizaci struktury poplatků určených jak členským státům, tak agentuře. Nicméně EHSV je proti neodůvodněným ročním poplatkům.

1.9 Podobně jako v případě nového nařízení o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh je EHSV toho názoru, že v rámci volného pohybu zboží by měly být postupy paralelního obchodování omezeny na shodné přípravky, které jsou založeny na stejných zdrojích účinných látek a přísad.

1.9.1 EHSV oceňuje, že Komise uznává existenci fenoménu „černého pasažéra“. EHSV si přeje, aby byl článek 83 podrobnější.

1.10 EHSV žádá Komisi, aby vymezila, jak zajistí svou podporu členským státům při účinném provádění kontrol biocidních přípravků na trhu.

1.11 Stejně, jako je tomu v rámcové směrnici o udržitelném používání pesticidů ⁽¹⁾, a v rámci udržitelného používání biocidních přípravků EHSV navrhuje Komisi, aby v budoucnu navrhla racionálnější používání těchto přípravků.

2. Úvod

2.1 Pod označení biocidní přípravky jsou zahrnuty účinné látky nebo směsi obsahující jednu nebo více účinných látek, ve formě, v níž jsou dodávány uživateli, určené k ničení, odpuzování a zneškodňování jakéhokoli škodlivého organismu, k zabránění působení tohoto organismu nebo dosažení jiného regulačního účinku na tento organismus chemickým anebo biologickým způsobem. Za biocidní přípravky se pokládají také všechny látky, směsi a prostředky uvedené na trh s úmyslem vyrábět účinné látky ⁽²⁾.

2.2 V rozumné míře využívané biocidní přípravky jsou součástí každodenního života civilizované společnosti. Brání šíření nemocí a podporují vysokou hygienickou úroveň v hustě zalidněném prostředí. Používání biocidních přípravků se týká všech oblastí každodenního života. Některé z těchto přípravků mohou být nebezpečné, a přitom udržitelným způsobem chránit zdraví, hygienické podmínky lidí i zvířat a životní prostředí.

2.3 V současnosti platná směrnice 98/8/ES ⁽³⁾ stanoví harmonizovaný legislativní rámec pro povolování biocidních přípravků s nízkým rizikem a základních látek a jejich uvádění na trh.

2.4 Za tímto účelem vydal EHSV stanovisko ⁽⁴⁾ schvalující návrh směrnice, jejímž cílem bylo ochraňovat zdraví lidí a zvířat i životní prostředí.

2.5 Směrnice 98/8/ES stanovuje, že Komise musí po uplynutí sedmi let od jejího vstupu v platnost vypracovat zprávu, kterou předloží Radě. Zpráva se zaměří na dosavadní provádění směrnice a fungování zjednodušených postupů (rámcová složení, biocidní přípravky s nízkým rizikem a komoditní látky).

2.6 Posouzení dopadu předcházely konzultace zúčastněných stran a všeobecná konzultace vedená po internetu.

2.7 Návrh podpořilo i několik studií, zejména studie o posouzení dopadů revize směrnice 98/8/ES, jež se pokusila zhodnotit hospodářské a sociální dopady různých možností politik a rovněž jejich dopady na životní prostředí. Závěry této studie se přímo odrážejí v posouzení dopadů.

2.8 Smyslem nařízení navrženého Komisí je nahradit výše uvedenou směrnici.

⁽¹⁾ Směrnice 2009/128/ES (Úř. věst. L 309, 24.11.2009, s. 71).

⁽²⁾ Směrnice 98/8/ES.

⁽³⁾ Úř. věst. L 123, 24.4.1998, s. 1.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 195, 18.7.1994, s. 70.

3. Shrnutí návrhu

3.1 Cílem tohoto návrhu nahrazujícího směrnici 98/8/ES je **zvýšit volný pohyb biocidních přípravků ve Společenství**. Jeho cílem je odstranit slabá místa legislativního rámce zjištěná během prvních osmi let jeho provádění, zlepšit a aktualizovat některé prvky systému a vyhnout se v budoucnosti očekávaným problémům. Zachovává strukturu směrnice 98/8/ES.

3.2 **Zjednodušení postupů týkajících se povolování** biocidních přípravků v členských státech může být přínosné tím, že se hospodářským subjektům sníží náklady a administrativní zátěž, aniž by poklesla úroveň bezpečnosti.

3.3 Návrh by měl být v **souladu** s ostatními politikami a cíli Unie. Bere v úvahu:

- nedávné právní předpisy Společenství pro chemické látky ⁽⁵⁾;
- nařízení č. 1272/2008 ⁽⁶⁾;
- horizontální evropskou legislativu týkající se této problematiky;
- obecná pravidla a povinnosti členských států;
- přechodné období.

3.4 Cílem návrhu je:

- **zjednodušit** pravidla pro **ochranu údajů**;
- zabránit **duplikování studií o obratlovcích** ⁽⁷⁾ prostřednictvím **povinného sdílení údajů**;
- posílit harmonizaci systémů poplatků v členských státech a na úrovni Společenství;
- stanovit pravidla pro **paralelní obchodování**;
- zahrnout do své oblasti působnosti **předměty** a materiály ošetřené biocidními přípravky.

3.5 Návrh v několika článcích vybízí k výzkumu a inovacím.

4. Obecné připomínky

4.1 Návrh nového právního předpisu

4.1.1 Směrnici o biocidních přípravcích 98/8/ES nahradí nařízení.

⁽⁵⁾ Nařízení (ES) č. 1907/2006 (Úř. věst. L 396, 30.12.2006, s. 1).

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 353, 31.12.2008, s. 1.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 94, 18.4.2002, s. 5 a Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 51.

4.1.2 Návrh nařízení je v souladu se směrem vytyčeným směrnicí o biocidních přípravcích. Předcházelo mu **posouzení dopadů**, které se zaměřilo na oblast působnosti, povolování přípravků, sdílení údajů a požadavky v oblasti údajů a poplatků vybíraných členskými státy.

4.1.3 Komise vyvinula úsilí, jehož cílem bylo **přízpůsobit** evropskou legislativu pro biocidní přípravky **nařízením o chemických látkách (REACH)**.

4.2 Pravidla pro povolování

4.2.1 Zavedení koncepce **povolování na úrovni EU** s regulačním střediskem ECHA je krokem, který upřednostňuje princip harmonizovaného provádění ve všech zemích Unie. Komise tvrdí, že tento systém je nejúčinnější, nejvhodnější k tomu, aby se zvýšila dostupnost přípravků, a k vytvoření pobídek k inovování, a tedy k dalšímu přispění k ochraně zdraví osob a k ochraně životního prostředí. Fragmentace trhu s biocidními přípravky na úrovni výrobců (málo globalizovaných podniků, mnoho MSP) i výrobků a žádostí však vede k tomu, aby se tento pohled relativizoval. Ostatně protože mnoho podniků v tomto sektoru je aktivních pouze v omezeném počtu zemí, žádají o **místní povolení**. V případě posílení aktivit v dalších členských státech se tedy žádá o **vzájemné uznání**.

4.2.2 Pokud jde o nový přístup Komise v otázce **povolování biocidních přípravků s nízkým rizikem a nových látek na úrovni EU**, hrozí, že jeho dosah bude slabý, neboť by se týkal pouze menšiny látek biocidních přípravků, a znamenalo by to tedy pouze nízkou míru administrativního zjednodušení pro podniky a úřady. Nevybízelo by tedy podniky k výraznějším inovacím.

4.2.3 Sama koncepce biocidních přípravků s nízkým rizikem je roztříštěna napříč textem návrhu nařízení. Koncepci biocidních přípravků s nízkým rizikem by bylo třeba definovat lépe.

4.3 Požadavky na údaje

4.3.1 Některá **kritéria** pro definování přípravků s nízkým rizikem by se mohla ukázat jako příliš restriktivní. Předtím, než budou zahrnuta do konečného znění nařízení, by tato kritéria měla být vyhodnocena v závislosti na jejich dopadu. Rizika je tedy třeba posoudit s přihlédnutím k expozici, nejen na základě přímého nebezpečí. Toto opatření by bylo povzbuzením pro inovaci bezpečnějších přípravků za použití existujících látek. Přípravky splňující tato kritéria by tedy mohly mít statut přípravků „s nízkým rizikem“. Zákaz propagace těchto přípravků jakožto přípravků s nízkým rizikem by byl kontraproduktivní.

4.3.2 Návrh Komise neuvádět přípravky s nízkým rizikem v příloze I je povzbuzením pro vývoj a marketing. Avšak bylo by třeba vyjasnit a analyzovat více bodů, zejména jasný návod, pokud jde o údaje ohledně účinných látek a podobu, v níž by měly být poskytovány.

4.3.3 Obecná pravidla pro úpravu **požadavků na údaje** uvedená v **příloze IV** lze celkově považovat za pozitivní. Jde o návod k rozlišení plánovaných zkoušek.

4.3.4 **Požadavky na údaje o účinných látkách** jsou obsaženy v **příloze II** návrhu strukturovaného do dvou stupňů, přičemž první z nich je definován jako standardní. V závislosti na vlastnostech a určeném použití aktivní látky, zejména je-li zjištěno nebezpečí pro zdraví nebo životní prostředí, mohou být požadovány údaje stupně II.

4.3.5 Na prvním stupni již nejsou třeba jisté toxikologické studie, které však mohou být třeba na stupni druhém. Avšak protože právě členské státy určují spektrum požadovaných údajů na základě svého vyhodnocení, existuje zde nebezpečí, že budou požadovány údaje přesahující to, co je vědecky nezbytné.

4.3.6 Z konkurenčních důvodů nelze omezit požadované údaje pro alternativní zdroje účinných látek, dokud se tyto látky nacházejí v příloze I a dokud nevypřehla lhůta pro jejich ochranu.

4.3.7 Míra obsáhlosti **údajů požadovaných pro biocidní přípravky** uvedených v **článku 18 zaměřeného na požadavky na údaje žádosti o povolení** a v **příloze III** návrhu zůstává oproti stávající směrnici nezměněna. Nepožadují se zkoušky několika stupňů a požadavky nejsou omezeny na nezbytné minimum. Pro výrobce je tedy obtížné vyvíjet inovující přípravky určené ke zvláštnímu užití.

4.4 Sdílení údajů

4.4.1 Je zde povinnost **sdílet údaje** týkající se testování na zvířatech a spravedlivě se dělit o náklady související s vypracováním a používáním údajů k prokázání bezpečnosti přípravků v rámci stávající směrnice.

4.4.2 Ačkoli je tato koncepce sdílení údajů v souladu s REACH, návrh s ním v souladu není, pokud jde o ochranu údajů a dobu ochrany.

4.5 Zjednodušovací opatření

4.5.1 Byly oznámeny pozitivní změny v rámcových složeních, jež by měly umožnit vývoj obdobných složení uvnitř jedné skupiny biocidních přípravků. Nicméně je třeba vyjasnit míru flexibility složení, jak v souvislosti s biocidními látkami, tak pokud jde o inertní látky, které jsou jejich součástí.

4.6 Úloha ECHA

4.6.1 ECHA bude mít pouze koordinační a schvalovací úlohu na úrovni Unie u biocidních přípravků s nízkým rizikem a u nových látek.

4.6.2 EHSV má za to, že ECHA by mohla převzít úlohu „třídiče“, jenž by seskupoval podobné žádosti. Jejich vyhodnocení by mohl následně provádět jediný orgán, a to včetně případů, kdy by byl spis předložen několika členským státům.

4.7 Paralelní obchodování – ochrana údajů

4.7.1 Podobně jako v případě nového nařízení o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh je EHSV toho názoru, že v rámci volného pohybu zboží by měly být postupy paralelního obchodování omezeny na shodné přípravky, které jsou založeny na stejných zdrojích účinných látek a přísad.

4.7.2 V rámci paralelního obchodu je třeba posílit ochranu požadovaných údajů přinejmenším pro biocidní látky, jež budou zařazeny do přílohy I.

4.7.3 Aby bylo zabráněno fenoménu „černého pasažéra“, průmysl požádal o zařazení vztahu aktivních látek zapsaných do přílohy I k podniku jako podmínky pro vlastnictví a ochranu údajů. Průmyslové odvětví biocidních přípravků oceňuje, že Komise uznává existenci tohoto fenoménu. Článek 83 by si zasloužil podrobnější rozpracování, aby se tomuto fenoménu čelilo účinněji.

4.8 Ošetřené materiály a předměty

4.8.1 Návrh uvádí, že všechny **ošetřované materiály a předměty** musí být ošetřeny výlučně takovými biocidními přípravky, které byly k tomuto účelu schváleny nejméně v jednom členském státě. Rovněž hájí rozšíření tohoto opatření na materiály a předměty pocházející ze třetích zemí, aby byl zaručen rovný a spravedlivý trh pro všechny.

4.8.2 EHSV zdůrazňuje, že je zapotřebí označovat ošetřené materiály a přípravky, aby se uživatelům zajistily dostatečné a účelné informace. EHSV vyzývá Komisi, aby se tomuto tématu věnovala zevrubněji a omezila tak obsáhlé označování jen na případy, kdy se to pro spotřebitele ukáže jako vhodné. EHSV navrhuje dvě úrovně informování. První úroveň by měla poskytovat základní informace související s použitím přípravku a ochranou spotřebitele. Druhá úroveň by měla uvádět všechny známé informace a měla by být spotřebitelům dostupná v případech, kdy se obrací na odborné subjekty. Tyto informace by mohly být poskytnuty v podobě databáze a na internetových stránkách.

4.9 Lhůty a provádění

4.9.1 Nedodržení lhůt pro posouzení popsané ve směrnici je velkým zdrojem obav. V minirevizi směrnice byly tyto lhůty prodlouženy, ale ukazuje se, že pro stažení látek, které nebyly revidovány a mohly by být potenciálně škodlivé, z trhu bylo učiněno málo. Jednotné používání definic a lhůt musí umožnit lepší fungování postupu mezi členskými státy.

4.9.2 Nejednotné a neefektivní provádění právních předpisů Unie na úrovni členských států má negativní dopad na unijní legislativu.

4.10 Postupy zpoplatnění

4.10.1 Komise navrhuje harmonizaci struktury **poplatků** určených jak členskými státy, tak ECHA. Uživatelé čelí obrovským rozdílům mezi jednotlivými členskými státy v otázce poplatků za vyhodnocení. Často neexistuje žádný vzájemný vztah mezi požadovanými či efektivně využitými zdroji.

4.10.2 Poplatky by měly být transparentnější a měly by udávat jednotlivé fáze a postupy, jež jsou součástí vyhodnocení. Musí se rozumně odvíjet od objemu práce a nelze je požadovat jindy než v případě potřeby.

4.10.3 V žádném případě nelze bez odůvodnění vybírat roční poplatek.

5. Konkrétní připomínky

5.1 Vyčlenění biocidních látek z přílohy I

5.1.1 Článek 5 odst. 2 návrhu vylučuje z přílohy I účinné látky klasifikované jako karcinogeny, mutageny, látky toxické pro reprodukci a látky s vlastnostmi vyvolávajícími narušení endokrinní činnosti.

5.1.2 Článek 5 odst. 1 návrhu nicméně uvádí tři případy odchylek, které umožňují zařadit tyto látky do přílohy I:

- v případě, že expozice uživatelů látky je zanedbatelná;
- u látek, jež jsou nezbytné z důvodů veřejného zdraví;
- u látek, u nichž pozitiva převažují nad riziky.

— Podle posledního bodu tohoto článku se však tato odchylka nevztahuje na účinné látky přípravků typu 4 a 14 až 19 ⁽⁸⁾.

5.1.3 Jisté biocidní látky mohou být nebezpečné ze své povahy, což je důsledkem jejich účelu, který se odráží v definici účinné látky uvádějící, že jde o „látku nebo mikroorganismus, které působí proti škodlivým organismům“. Prospěch z jejich používání a opatření usilující o minimalizaci expozice člověka a životního prostředí jim mohou umožnit, aby byly používány jako biocidní.

5.1.4 Třebaže příležitostná expozice látky nevyvolává větší obavy, vyzývá EHSV k opatrnosti v případě dlouhodobé expozice biocidním přípravkům bez přiměřené ochrany.

5.1.5 EHSV se přesto domnívá, že v otázce výše uvedených přípravků (typu 4 a 14 až 19), pro něž neplatí podmínky uvedené v čl. 5 odst. 1 písm. c), existuje nesystémová diskriminace. Toto opatření je kontraproduktivní vzhledem k inovacím a látky, jež by mohly být v budoucnosti potenciálně užitečné jako případné biocidní přípravky, připravuje o financování.

5.2 Rozšíření úlohy ECHA

5.2.1 EHSV kladně hodnotí rozšíření pole působnosti ECHA. Měla by mít možnost aktivně řídit všechny postupy směřující k povolování biocidních přípravků jak na úrovni Unie, tak na úrovni vnitrostátní.

5.2.2 Výhody centralizovaného vyhodnocování jsou následující:

— ECHA by měla k dispozici všechny postupy požadované pro schválení žádosti v případě povolení na úrovni Unie;

— schvalování dokumentace jediným orgánem by umožnilo konzistentnější, harmoničtější a snazší legislativu v otázce biocidních přípravků;

— členské státy by mohly soustředit své zdroje na probíhající vyhodnocování žádostí;

⁽⁸⁾ Typ přípravku 4: Dezinfekční přípravky pro oblast potravin a krmiv.
Typ přípravku 14: Rodenticidy.
Typ přípravku 15: Avicidy.
Typ přípravku 16: Moluskocidy.
Typ přípravku 17: Piscicidy.
Typ přípravku 18: Insekticidy, akaricidy a přípravky k regulaci jiných členovců.
Typ přípravku 19: Repelenty a atraktanty.
Typy přípravků 14–19 představují HLAVNÍ SKUPINU 3: Přípravky pro regulaci živočišných škůdců.

- schvalování ECHA by však nevyloučilo možnost zpracovat nové údaje zjištěné během procesu vyhodnocování. Ten by zůstal v kompetenci členských států.
- 5.2.3 Navíc při výkonu úlohy „třídíče“ a orgánu spravujícího složky biocidních přípravků:
 - by byl Rejstřík biocidních přípravků Unie, spravovaný ECHA, vynikajícím nástrojem pro řízení seskupování biocidních přípravků;
 - by biocidní přípravky založené na stejné účinné látce či používané ve stejných druzích přípravků měly stejnou lhůtu pro předložení jejich žádostí;
 - by vyhodnocení základních prvků složek s těmito přípravky jediným příslušným orgánem posílilo konzistenci a harmonizaci právních předpisů pro biocidní přípravky;
 - by řízení účinného vyhodnocovacího postupu ještě více povzbudilo uživatele k proaktivní přípravě podkladů a snížilo náročnost pro průmysl.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru „K návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o přepravitelném tlakovém zařízení“

KOM(2009) 482 v konečném znění – 2009/0131 (COD)

(2010/C 347/10)

Zpravodaj: **pan PEZZINI**

Dne 29. září 2009 se Rada, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o přepravitelném tlakovém zařízení

KOM(2009) 482 v konečném znění – 2009/0131 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. února 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února 2010), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 190 hlasy pro, žádný hlas nebyl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor oceňuje úsilí, které vyvinula Komise na přizpůsobení evropských právních předpisů týkajících se přepravitelného tlakového zařízení mezinárodnímu vývoji a nedávno přijatým opatřením, na posílení vnitřního trhu a na zjednodušení postupů.

1.2 Návrh Komise je nesmírně důležitý, neboť umožní rozšířit použití mezinárodních dohod ADR, RID a ADN již přejatých ve směrnici 2008/68/ES na vnitrostátní dopravu.

1.3 Schválení směrnice podle EHSV mimo jiné umožní změnit hodnotu doporučení, které daly Evropská hospodářská komise Organizace spojených národů (UNECE) a Mezivládní organizace pro mezinárodní železniční dopravu (OTIF), na právní akt pro členské státy. To bude bezpochyby výhodné pro vnitřní trh.

1.4 EHSV důrazně doporučuje, aby všechny stanovené postupy měly vždy jako hlavní cíl bezpečnost provozovatelů a občanů, a to ve fázi výroby, dopravy, prodeje a recyklace zařízení.

1.5 Výbor zdůrazňuje, že faktor bezpečnosti je klíčovým prvkem dvou právních předpisů: stávajícího a provádění směrnice 2008/68/ES.

1.6 EHSV zdůrazňuje, že je třeba školit personál, aby získal dovednosti a osvědčení v oblasti řízení rizik. Navrhuje, aby byly jasně přiděleny odpovědnosti různým subjektům a zavedeny sankce v případě porušení bezpečnosti dodávek a případně náhrady škod, a to prostřednictvím možného pojištění rizik ze strany provozovatelů.

1.7 Výbor zdůrazňuje, že Komise učinila dobrá rozhodnutí, jejichž účelem je dát návrhu koherentní legislativní strukturu. Návrh obsahuje:

- přenesení technických norem do jednoho dokumentu,
- přejmutí legislativních opatření určených k posílení vnitřního trhu prostřednictvím lépe definované úlohy oznámených subjektů,
- rozšíření legislativy EU na další, nečlenské státy,
- posílení dozoru nad trhem.

1.8 Některé články návrhu by podle názoru Výboru mohly být podrobnější, aby se zlepšilo jejich přejímání v členských státech a předešlo se případným odlišným výkladům.

1.9 Výbor se domnívá, že by měly být prohloubeny vztahy s třetími zeměmi, především se sousedními zeměmi, a s enklávami Společenství, a to za účelem uzavření dohod s těmi zeměmi, jejichž přepravitelná tlaková zařízení procházejí přes území EU. Tyto dohody mají zajistit, aby tyto země dodržovaly požadavky směrnice.

1.10 EHSV je přesvědčen, že vydání přesných pravidel pro vysoce sledovatelnost fází montáže, údržby a kontroly, které jsou pro přepravitelná tlaková zařízení stanoveny, by umožnilo dosáhnout lepšího vědomí odpovědnosti při provádění daných úkonů a vnést jasnější světlo do případných sporů, které mohou vzniknout následkem poškození provozovatelů, osob či statků. Oznámené subjekty by i v případě nehod měly být zodpovědné za šetření a analýzu toho, co se provozovatelům a třetím stranám přihodilo.

1.11 Výbor doporučuje vypracovat pro dva nové předpisy nové pokyny, kterými se obnoví pokyny stanovené ve směrnici 1999/36/ES, jež bude zrušena.

2. Souvislosti

2.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) je hluboce přesvědčen, že zvýšení bezpečnosti přepravitelných tlakových zařízení během vnitrozemské přepravy nebezpečných věcí a zajištění jejich volného pohybu uvnitř Společenství je zásadní pro dokončení jednotného evropského trhu a pro ochranu průmyslu, mezinárodního obchodu, spotřebitele, životního prostředí a občanů obecně.

2.2 Výbor naprosto souhlasí s tím, že je třeba:

- přistoupit k osvědčování a posuzování shody nově vyrobených přepravitelných tlakových zařízení;
- pravidelně kontrolovat shodu;
- podrobit stávající přepravitelná tlaková zařízení pravidelným kontrolám;
- aby oznámené subjekty připojily na tato zařízení označení shody jako označení certifikace;
- posílit systémy dohledu nad trhem, jak již EHSV připomněl ve stanovisku ⁽¹⁾ k novému právnímu rámci definovanému nařízením (ES) č. 765/2008 a rozhodnutím č. 768/2008/ES.

2.3 OSN pravidelně vypracovává přesná (i když ne právně závazná) doporučení k novým normám ISO, která jsou začleňována do tzv. oranžové knihy, která zajišťuje mezinárodní uznání dobrovolných norem ISO v této oblasti. Cílem doporučení je zohlednit technický pokrok, nové materiály a nároky dopravy, a zajistit tak ochranu osob, zboží a životního prostředí.

2.4 Expertní výbor OSN se nedávno rozhodl zavést ve zvláštní kapitole odkaz na četné normy ISO, čímž učinil označení OSN právně závaznými.

2.5 Evropská hospodářská komise (EHK) OSN vyjádřila svůj postoj v:

- Evropské dohodě o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR) ⁽²⁾,
- Řádu pro mezinárodní železniční přepravu nebezpečných věcí (RID) ⁽³⁾, který byl přijat ve směrnicích 94/55/ES a 96/49/ES,
- Evropské dohody o mezinárodní přepravě nebezpečných věcí po vnitrozemských vodních cestách (ADN) ⁽⁴⁾.

2.6 V souvislosti s těmito dohodami zveřejnila EHK OSN dne 18. srpna 2009 XVI. revizi doporučení k přepravě nebezpečných věcí.

2.7 Revize obsahuje:

- klasifikaci a definici jednotlivých tříd,
- seznam hlavních nebezpečných věcí,
- obecné požadavky na balení,
- zkušební postupy,
- označení nápisy, štítky, zkoušky a schválení obalů a cisternových vozů,
- postupy zasílání.

2.8 Od této revize se očekává zjednodušení přepravních operací, manipulace a kontroly, snížení formalit a obecně omezení překážek, které brání mezinárodní přepravě věcí klasifikovaných jako „nebezpečné“. Je však třeba mít neustále na paměti normy a systémy týkající se bezpečnosti provozovatelů a občanů.

2.9 Dne 24. září 2008 přijal Evropský parlament a Rada směrnici 2008/68/ES o pozemní přepravě nebezpečných věcí, ke které se EHSV vyjádřil příznivě ⁽⁵⁾. Touto směrnicí se zrušily směrnice 94/55/ES, 96/49/ES, 96/35/ES a 2000/18/ES ⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Uzavřena 30. září 1957 v Ženevě. Ke 31. březnu 2009 ji ratifikovalo 45 států: Albánie, Andorra, Ázerbájdžán, Belgie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Černá Hora, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kazachstán, Kypr, Lichtenštejnsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Makedonie, Malta, Maroko, Moldavsko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Srbsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Tunisko a Ukrajina.

⁽³⁾ Řád RID je obsažen v příloze c úmluvy o mezinárodní železniční přepravě (COTIF). Příloha byla přijata v červnu 1999 ve Vilniusu.

⁽⁴⁾ Evropská dohoda přijatá 26. května 2000 v Ženevě a následně pozměněná.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 256, 27.10.2007, s. 44.

⁽⁶⁾ Směrnice 2000/18/EHS (Úř. věst. L 118, 19.5.2000, s. 41–43).

⁽¹⁾ Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 1.

2.10 Ve směrnici 2008/68/ES byl zvolen postup zjednodušení právního rámce prostřednictvím „zahrnutí všech tří druhů pozemní přepravy do jednoho právního aktu a vytvoření možnosti pouhého odkazování na mezinárodní smlouvy a dohody týkající se přepravy nebezpečných věcí v přílohách směrnice“⁽⁷⁾.

2.11 V současnosti je kromě směrnice 2008/68/ES (jež převzala ADR, RID a ADN⁽⁸⁾) daná záležitost na evropské úrovni upravena směrnicí 1999/36/ES o přepravitelném tlakovém zařízení, ke které se Výbor vyjádřil⁽⁹⁾, a předpisem spadajícím do rámce „nového přístupu“ a několikrát pozměněným⁽¹⁰⁾, aby se jeho přílohy přizpůsobily technickému vývoji.

2.12 Požadavky na normalizaci přepravitelných tlakových zařízení jsou dosti zásadní, a proto se normalizace, která podporuje a propojuje právní předpisy, stala nezbytnou pro zajištění politiky kvality a bezpečnosti. V úvahu je třeba vzít rovněž příslušnost, jak stanoví dohody ADR, RID a ADN.

2.13 Komise zveřejnila dne 9. září 2005 zprávu o používání směrnice Rady 99/36/ES ze strany členských států⁽¹¹⁾, ve které se uvádí, že „většina členských států nepovoluje schváleným subjektům, aby prováděly posuzování shody pro uvádění nových přepravitelných tlakových zařízení na vnitrostátní trh“ (nepoužívání možnosti uvedené v článku 4). Je vhodné zdůraznit, že používání schválených subjektů je volitelné, zatímco používání oznámených subjektů je povinné.

2.14 V souladu se stanoviskem Výboru pro přepravu nebezpečných věcí však Komise na druhé straně odložila pro tlakové bubny, svazky tlakových lahví a cisterny datum provedení směrnice 1999/36/ES na 1. července 2005 vzhledem k tomu, že „neexistují žádné podrobné technické specifikace a k přílohám směrnice Rady 94/55/ES (silniční přeprava nebezpečných věcí) a směrnice Rady 96/49/ES (sbližování právních předpisů členských států týkajících se železniční přepravy nebezpečných věcí) nebyly doplněny vhodné odkazy na odpovídající evropské normy“⁽¹²⁾.

2.15 Provedení směrnice 1999/36/ES vyvolalo řadu rozpaků mezi průmyslníky, subjekty pověřenými kontrolou shody výrobků, uživateli, profesními organizacemi a úřady pro normalizaci pověřenými stanovením základních požadavků.

2.16 Výbor připomíná to, co již k tomuto tématu uvedl, a tedy, že „bez jednotných právních předpisů Společenství pro všechny druhy přepravy (silniční, železniční a vnitrozemské vodní) lze těžko hovořit o vytvoření co nejlepších bezpečnostních podmínek pro přepravu nebezpečných věcí“⁽¹³⁾ v souladu s mezinárodními předpisy.

3. Návrh Komise

3.1 Návrh směrnice, která by měla být rozšířena na Evropský hospodářský prostor (EHS), má sledovat tyto čtyři základní cíle:

— zrušit směrnici 1999/36/ES a směrnice 76/767/EHS, 84/525/EHS, 84/526/EHS, 84/527/EHS o tlakových lahvích;

— co nejvíce zjednodušit normy, racionalizovat je a harmonizovat je s platnými mezinárodními normami;

— aktualizovat předpisy s cílem zajistit volný pohyb přepravitelných tlakových zařízení a jejich volné používání, co se týče uvádění výrobků na vnitřní trh, a zohlednit nařízení (ES) č. 765/2008 a rozhodnutí č. 768/2008/ES;

— odstranit prvky předpisů o přepravitelném tlakovém zařízení (směrnice 1999/36/ES) a mezinárodních předpisů týkajících se přepravy nebezpečných věcí, jež jsou v rozporu, a zjednodušit stávající opatření týkající se především postupů posuzování shody.

3.2 V zájmu bezpečnosti přepravy a volného pohybu přepravitelných tlakových zařízení se návrh Komise snaží přesně vymezit povinnosti různých hospodářských subjektů zodpovědných za každodenní údržbu, včetně vlastníků a provozovatelů přepravitelných tlakových zařízení, a transparentním způsobem stanovuje jejich odpovědnosti.

3.3 Návrh stanovuje požadavky a odpovědnosti pro orgány pověřené posuzováním, oznamováním a kontrolou oznámených subjektů a kontrolních subjektů a rovněž stanoví vzájemné uznávání oznámených subjektů.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 256, 27.10.2007, s. 44.

⁽⁸⁾ Viz pozn. pod čarou č. 2, 3 a 4.

⁽⁹⁾ EHSV předložil stanovisko v této věci dne 10. července 1997 (Úř. věst. C 296, 29.9.1997, s. 6).

⁽¹⁰⁾ Směrnicí Komise 2001/2/ES ze dne 4. ledna 2001 (Úř. věst. L 5, 10.1.2001, s. 4) a směrnicí Komise 2002/50/ES ze dne 6. června 2002 (Úř. věst. L 149, 7.6.2002, s. 28).

⁽¹¹⁾ KOM(2005) 415 v konečném znění ze dne 9. září 2005.

⁽¹²⁾ Rozhodnutí Komise 2003/525/ES (Úř. věst. L 183, 22.7.2003, s. 45).

⁽¹³⁾ Viz poznámku pod čarou č. 7.

3.4 Komise si vyhrazuje právo přizpůsobit přílohy vědeckému a technickému pokroku podle regulativního postupu s kontrolou, jenž je součástí systému projednávání ve výborech ⁽¹⁴⁾.

4. Obecné připomínky

4.1 Výbor souhlasí s cíli návrhu co se týče bezpečnosti, povinností a odpovědností provozovatelů a orgánů veřejné správy, jasně stanovených postupů a kontrol, podmínek pro uvádění na trh, dodávání a používání přepravitelných tlakových zařízení jako součást společného rámce uvádění výrobků trh, který byl definován rozhodnutím č. 768/2008/ES a systémem dohledu nad trhem definovaným nařízením (ES) č. 765/2008.

4.1.1 Výbor se domnívá, že provozovatelé hrají zásadní úlohu ve všech postupech souvisejících s přepravitelnými tlakovými zařízeními (tj. v žádostech o nové posouzení shody, ve výrobě, přepravě, technické údržbě a recyklaci), a očekává tedy, že prováděcí opatření směrnice všechny tyto významné funkce náležitě zohlední. Měla by být stanovena pravidelná vhodná opatření na odbornou přípravu personálu, která budou zaměřena na obezřetné řízení rizik. Vhodné by mohlo být pojištění rizik pro zainteresované provozovatele.

4.2 EHSV již zdůraznil, že „volný pohyb zboží představuje základní hybnou sílu konkurenceschopnosti a hospodářského a sociálního rozvoje jednotného evropského trhu a že posílení a modernizace podmínek pro uvádění bezpečných a kvalitních výrobků na trh představuje pro spotřebitele, podniky a evropské občany důležitý základní prvek“ ⁽¹⁵⁾.

4.3 Výbor považuje za vhodné, aby se nový předpis slučoval s mezinárodními předpisy tak, že umožní začlenit odkazy na patřičné mezinárodní úmluvy a dohody, a to za účelem splnění vyhlášeného závazku zjednodušit normy a technická ustanovení ⁽¹⁶⁾.

4.4 Výbor bere na vědomí „intenzivní konzultace s členskými státy a dalšími zúčastněnými stranami“, které Komise provedla. Vzhledem ke složitosti opatření a technických specifikací, které je třeba dodržovat, by však podle něj bývalo lepší, aby bylo provedeno posouzení dopadu nové směrnice.

4.5 Rozpaky vzbuzuje možnost nepoužít požadavky směrnice na zařízení používaná výlučně pro přepravu nebezpečných věcí mezi územím EHS a třetími zeměmi. Výbor se dále domnívá, že by měly být prohloubeny vztahy s třetími zeměmi, především se sousedními zeměmi, a s enklávami Společenství.

4.6 EHSV považuje za nezbytné, aby byla vydána přesná opatření týkající se výsledovatelnosti přepravitelných tlakových zařízení, neboť jsou vhodná pro snadnější zjištění odpovědností. Nedávná tragická událost, při níž vybuchla cisterna na nádraží ve Viareggiu, ukázala, že možnosti zjistit, komu přísluší odpovědnost, mají jasné meze.

4.7 EHSV si taktéž klade otázku, proč neexistují sankční opatření pro případy nedodržení povinností stanovených směrnicí, především v oblasti bezpečnosti. Zde je třeba vzít v úvahu zejména potřebu chránit bezpečnost provozovatelů a občanů.

4.8 Ohledně použití regulativního postupu s kontrolou při projednávání ve výborech EHSV zdůraznil, že „postupy ve výborech musí být co nejtransparentnější a srozumitelnější pro osoby žijící v EU, především pro osoby přímo dotčené těmito akty“ a připomenul, že „má-li být občanům a občanské společnosti zaručen úplný přístup k informacím, bude třeba řídit se plně článkem 8a Lisabonské smlouvy, který stanoví, aby rozhodnutí byla přijímána co nejbližší občanům“ ⁽¹⁷⁾.

5. Konkrétní připomínky

5.1 EHSV navrhuje, aby v čl. 2 odst. 14 návrhu byl lépe ujasněn rozdíl „ať za úplatu nebo bezúplatně“. Jedná se o zvláštní případy, které nespadají do pravomocí oznámených subjektů.

5.2 V čl. 6 odst. 6 by bylo podle názoru EHSV vhodné stanovit, komu má být dokumentace svěřena na roky zbývající do konce stanoveného období dvaceti let v případě ukončení činnosti dopravce. Vzhledem k tomu, že se s touto možností počítá v bodě 1.8.7.1.6 přílohy směrnice 2008/68/ES, bylo by vhodné na ni konkrétně poukázat v návrhu.

5.3 Co se týče čl. 18 odst. 5, EHSV se domnívá, že kromě nutné důvěrnosti citlivých informací je třeba zveřejnit opatření, aby se předešlo chybám a opomenutím.

5.4 V článku 29 by podle Výboru bylo vhodné lépe upřesnit povinnosti, závazky a odpovědnosti, které budou muset oznámené subjekty přijmout, aby byla zaručena jednotnost a přísnost postupů v tak choulostivém oboru, jakým jsou přepravitelná tlaková zařízení.

5.5 Podle názoru EHSV by bylo vhodné ve směrnici jasněji stanovit, kdo má v členských státech odpovědnost za posuzování účinnosti a zastaralosti zařízení a strojů, aby se především předešlo případným zraněním osob. Směrnice 2008/68/ES již toto stanovuje, ale bylo by vhodné se o tom konkrétně zmínit i v tomto návrhu.

⁽¹⁴⁾ Rozhodnutí 1999/468/ES (Úř. věst. L 184, 17.7.1999, s. 23–26).

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 1.

⁽¹⁶⁾ Je vhodné upozornit na to, že USA neakceptují tlakové láhve označené UN, ale pouze ty, které schválí jejich orgán DOT.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 35.

5.6 EHSV zdůrazňuje, že kromě tlakových zařízení existují zařízení, která se „tlakovými“ stávají následkem činnosti. Bylo by vhodné vyslovit pár připomínek k těmto zařízením. Rovněž by bylo vhodné stanovit bezpečnostní normy pro střednědobé nebo dlouhodobé skladování (viz směrnice 2008/68/ES).

5.7 Podle Výboru by se mohlo stanovit, jak urovnat případné spory (soudní cestou, rozhodčím řízením atp.), které by

mohly vzniknout mezi vlastníky, dovozci, zástupci a provozovateli

5.8 EHSV nakonec doporučuje vypracovat vyjasňující pokyny společně k nově navržené směrnici a ke směrnici 2008/68/ES tak, jak bylo učiněno u zrušené směrnice 1999/36/ES.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru „K návrhu nařízení Rady o správní spolupráci a boji proti daňovým únikům v oblasti daně z přidané hodnoty (přepřpracované znění)“

KOM(2009) 427 v konečném znění – 2009/0118 (CNS)

(2010/C 347/11)

Zpravodaj: **pan BURANI**

Dne 23. září 2009 se Rada, v souladu s článkem 93 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Rady o správní spolupráci a boji proti daňovým únikům v oblasti daně z přidané hodnoty (přepřpracované znění)

KOM(2009) 427 v konečném znění – 2009/0118 (CNS).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. února 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 203 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Nařízení Rady č. 1798/2003 o správní spolupráci v oblasti daně z přidané hodnoty vstoupilo v platnost 1. ledna 2004. Komise je povinna předložit každé tři roky zprávu o jeho fungování. Komise současně s tímto závazkem, který splnila vydáním zprávy v srpnu 2009, předložila **nový návrh nařízení** (přepřpracované znění). V tomto návrhu Komise předkládá různé drobné úpravy právního rámce platného nařízení, k čemuž využívá zkušenosti získané v prvních letech jeho účinnosti. **Hlavním** deklarovaným **účelem** je poskytnout členským státům díky lepší správní spolupráci účinnější **nástroj k boji s daňovými podvody**.

1.2 Zmíněná zpráva Komise obsahuje cenné vodítko k interpretaci návrhu: **provádění nařízení je z mnoha důvodů neuspokojivé**. Stručně řečeno „**není správní spolupráce** mezi členskými státy, pokud jde o DPH, **zatím natolik intenzivní, aby mohla čelit daňovým únikům a podvodům uvnitř Společenství**“. To je vyjádření Evropského účetního dvora, které Komise doslovně převzala do své zprávy.

1.3 EHSV konstatuje, že **bránění se změnám** má neblahé důsledky pro finance členských států a EU. Je pravda, že pro to existují určité praktické důvody, avšak zásadní důvod je třeba hledat v **nepřiznané ochotě ochraňovat partikularistické zájmy**, které převládají nad společným prospěchem.

1.4 Z praktického hlediska objektivně existují rozdílné pohledy na způsob, jak zajistit „řádný průběh“ přeshraničního plnění: na jedné straně je tendence **upřednostňovat** skutečnou **správní spolupráci**, na druhé straně snaha považovat za **hlavní boj proti daňovým únikům**. Komise má pro každé z těchto dvou hledisek k dispozici poradní orgán – skupinu ATFS ⁽¹⁾ a výbor SCAC ⁽²⁾ (viz dále odstavce 2.3). Jejich sloučení, nebo společná a koordinovaná struktura, by možná mohlo přispět k oslabení skrytého rozporu mezi těmito dvěma oblastmi.

1.5 Hlavním problémem nicméně zůstává **nesouhlas na politické úrovni**, jenž se konkrétně projevil napadnutím příslušnosti Účetního dvora kontrolovat správné provádění tohoto nařízení: jeden členský stát tuto otázku předložil jurisdikci Soudního dvora.

1.6 Nový návrh zavádí mnoho novinek, kterých je příliš mnoho, aby je bylo možné vyjmenovat v souhrnném dokumentu. Budou zde tedy uvedeny pouze ty nejdůležitější. Mezi ně patří **povinnost členských států uplatnit nařízení v celém rozsahu a ve stanovených lhůtách**. Bude-li schválen, dá tento dokument Komisi více než kdy jindy potřebnou pravomoc stanovit sankce.

⁽¹⁾ Anti Tax Fraud Strategy Expert Group (skupina odborníků pro strategii boje proti daňovým podvodům).

⁽²⁾ Standing Committee on Administrative Cooperation (Stálý výbor pro správní spolupráci).

1.7 Vytvoření **ústředního kontaktního orgánu** v každém členském státu by mělo zrychlit a zracionalizovat systém spolupráce. Je potvrzena **povinnost sdělovat informace** o osobě povinné k dani usazené na jejich území a až na několik málo vybraných případů je omezeno právo **odmítnout provést šetření** jménem jiného správce daně. Tato pravidla jsou zvláště důležitá pro šetření týkající se **prodejů na dálku**. EHSV se přesto domnívá, že jejich účinnost bude záviset na rozšířeném zavedení informačních systémů. Bylo by tedy rozumné stanovit jejich závaznost od roku 2015, ke konci přechodného období.

1.8 Různé články stanovují celou řadu **automatických postupů**: poskytnutí užitečných informací jiným správním orgánům automaticky a z vlastního podnětu, povinnost zpětné vazby po obdržení informací, automatizovaný přístup do databází. To vše předpokládá zavedení **společných postupů**, což je úkol, jemuž se Komise bude muset co nejdříve věnovat.

1.9 Jisté rozpaky vyvolává pravidlo, které stanoví **účast úředníků jiných zúčastněných členských států na šetřeních**, a to i mimo prostory úřadů hostitelského státu. EHSV toto pravidlo nepovažuje ze zjevného důvodu ochrany vyhrazených a citlivých informací za vhodné.

1.10 **Vytvoření společné struktury pro boj proti daňovým únikům v oblasti DPH** (Eurofisc) je zřejmě nejvýznamnější novinkou. Tato struktura by měla organizovat **rychlé a mnohostranné výměny informací**. EHSV tuto iniciativu bezvýhradně podporuje, avšak současně upozorňuje na aspekt, o němž se již dlouho zasazuje, totiž na nutnost vytvořit propojení a zavést **spolupráci s ostatními orgány, jež se zabývají bojem proti organizovanému zločinu a praní špinavých peněz**.

2. Úvod

2.1 1. ledna 2004 vstoupilo v platnost nařízení Rady (ES) č. 1798/2003 o správní spolupráci v oblasti daně z přidané hodnoty (DPH). Většina členských států nařízení uvítala a souhlasila se záměrem Komise **zdokonalit právní rámec pro správní spolupráci a poskytnout nástroj pro boj proti podvodům** ⁽³⁾. Podle článku 45 musí Komise každé tři roky předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu o používání uvedeného nařízení. Komise tuto povinnost naposledy splnila předložením **zprávy dne 18. srpna 2009** ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Tímto nařízením se zabývalo stanovisko EHSV, Úř. věst. C 267, 27.10.2005, s. 45.

⁽⁴⁾ KOM(2009) 428 v konečném znění. EHSV nebude zprávu v tomto dokumentu přímo připomínkovat, nicméně informace a názory předložené Komisí jsou cennou pomůckou pro pochopení významu opatření navržených v novém nařízení.

2.2 Mezitím se však již zvýšila citlivost na problémy daňových úniků. V oblasti DPH upozorňovalo sdělení Komise ze dne 31. května 2006 o **nezbytnosti rozvíjet koordinovanou strategii s cílem zlepšit boj proti daňovým únikům** ⁽⁵⁾ na nezbytnost rozvíjet **koordinovanou strategii boje**, zejména proti podvodům typu „kolo-toč“ ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾. Následující sdělení ⁽⁸⁾ obsahovalo krátkodobý akční program.

2.3 Komise nyní předložila návrh **nařízení, jež se zaměřuje** ⁽⁹⁾ na přepracování předchozího nařízení. Jde o výsledek úvah Komise, které jsou zčásti nezávislé, zčásti vyplývají z řady externích vstupů: zpráv členských států o fungování nařízení z roku 2004, jejich odpovědí na konkrétní dotazníky, zvláštní zprávy Evropského účetního dvora č. 8/2007, usnesení EP 2008/2033 (INI) ze dne 2. září 2008. K nim se přidává příspěvek skupiny odborníků pro strategii boje proti daňovým podvodům (ATFS) a Stálého výboru pro správní spolupráci (SCAC).

3. Obecné připomínky

3.1 Zpráva KOM(2009) 428 v konečném znění, která byla zmíněna výše, poskytuje cenné vodítko k interpretaci nového nařízení. Komise v ní vyjadřuje svoji **nespokojenost** s prováděním platného nařízení, kterou lze shrnout do vyjádření Evropského účetního dvora, jež citovala i Komise, a podle něhož „navzdory novým mechanismům ... není správní spolupráce mezi členskými státy, pokud jde o DPH, zatím natolik intenzivní, aby mohla čelit daňovým únikům a podvodům v oblasti DPH uvnitř Společenství“. Komise učinila vše, co bylo v jejích silách, pro zlepšení pravidel a jejich snadnější provádění, avšak **zásadním důvodem neúspěchu je bránění se změnám** na straně některých, nebo možná mnohých, vnitrostátních správních orgánů. Je zbytečné skrývat, že vedle objektivních organizačních či technických potíží je ochota k plné spolupráci i nyní stavěna před další překážku spočívající v ochraně skutečných či domnělých soukromých zájmů. V žádné jiné oblasti nemá evropská myšlenka takové problémy se prosadit jako v oblasti daňové.

⁽⁵⁾ KOM(2006) 254 v konečném znění.

⁽⁶⁾ Tento jev se v některých případech rozvinul do podvodů s chybějícím obchodním článkem při obchodování uvnitř Společenství, KOM(2009) 511 v konečném znění, s. 3.

⁽⁷⁾ Také k tomuto sdělení vyjádřil EHSV své připomínky ve stanovisku ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o nezbytnosti rozvíjet koordinovanou strategii s cílem zlepšit boj proti daňovým únikům, Úř. věst. C 161, 13.7.2007, s. 8.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 807 v konečném znění.

⁽⁹⁾ KOM(2009) 427 v konečném znění.

3.2 Dobrá **správní spolupráce** je zásadní podmínkou pro řádný průběh přeshraničního plnění a je rozhodně v zájmu vnitrostátních správních orgánů a občanů. Pojem „řádný průběh“ však znamená, že toto plnění bude probíhat také v souladu s daňovými předpisy. Tyto dva pojmy tak splývají: **správní spolupráce a boj proti daňovým únikům tvoří neoddělitelný celek**. Komise tento pojem převádí do praxe a navrhuje vytvoření **společné struktury** (Eurofisc).

3.3 Komise má k dispozici dva poradní orgány, které jí zajišťují příspěvek expertů na nejvyšší úrovni: skupinu ATFS a výbor SCAC (viz odstavec 2.3). Spojení v **jediném orgánu** (nebo vytvoření dvou skupin, které bude koordinovat jediná rozhodovací struktura) by možná mohlo již v základech přispět k oslabení skrytého „**konfliktu zájmů**“ **mezi těmito dvěma oblastmi, správní a daňovou**. Pravidla pro boj proti daňovým únikům nejsou vždy plně v souladu s racionalizací správních postupů a naopak. Bránění se změnám alespoň částečně spočívá v **různých potřebách souvisejících s tímto problémem**.

3.4 Přesto se zdá, že **největší problémy jsou na politické úrovni**. Ve zprávě uvedené v odstavci 2.1 se zdůrazňuje, že v důsledku odpovědí na dotazníky (viz odstavec 2.3) dala Komise členským státům možnost „podělit se o své názory na fungování správní spolupráce“. Rozpaky vyvolává skutečnost, že „**pouze 2 členské státy projeví zájem otevřeně si ... pohovořit s Komisí**“. K tomu lze připojit příznačnou záležitost, kdy jeden členský stát přímo zpochybnil příslušnost Účetního dvora provádět audit provádění nařízení v oblasti správní spolupráce; tímto případem se v současnosti zabývá Soudní dvůr. Tyto skutečnosti nepotřebují dalšího komentáře a neponechávají příliš mnoho optimismu do budoucnosti.

3.5 Další aspekt politické povahy se týká **správní spolupráce mezi daňovými orgány a orgány zabývajícími se bojem proti praní peněz** pocházejících z činnosti organizovaného zločinu a terorismu. Jedná se o požadavek, na němž EHSV již dlouho trvá, o němž ale zatím, jak se zdá, nebylo dosaženo shody ⁽¹⁰⁾.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Nejdůležitější změny zavedené novým nařízením se týkají hlavních závazků členských států v oblasti spolupráce, přesného

určení informací, které mají být poskytovány a obdrženy, vymezení práv přístupu k informacím. Dále jsou vytyčeny zásady regulačního rámce týkajícího se kvality informací a upřesněny odpovědnosti členských států za poskytování správných a včasných informací. Je také položen právní základ struktury pro správní spolupráci vytvořené za hlavním účelem boje proti únikům (Eurofisc).

4.1.1 EHSV vyjadřuje Komisi své **uznání a podporu**. Nové nařízení totiž představuje **rázný krok vpřed** při vytváření právní úpravy této oblasti. Z provádění předpisů vyplyne, budou-li to členské státy chtít, lepší uspořádání veřejných financí, jak z hlediska zjednodušení postupů, tak z hlediska boje proti únikům.

4.2 EHSV na následujících stranách předloží několik **připomínek k nejdůležitějším inovačním návrhům** zaváděným novým nařízením. Tyto připomínky na jedné straně vycházejí z vůle ke spolupráci, na druhé straně jsou však také výsledkem objektivního zhodnocení problémů, které se stále staví do cesty dosažení dobré správní spolupráce.

4.3 V **článku 1** se v **odstavci 1** výslovně uvádí, že jedním z hlavních cílů přepracovaného nařízení je „**bojovat proti únikům souvisejícím s DPH**“, a **článek 2** vymezuje **podmínky**, jež musí členské státy dodržovat, aby splnily svoji povinnost jednat „za účelem ochrany příjmů z DPH všech členských států“. Znění v současnosti platného nařízení je mírnější a méně přesné – omezuje se na to, že *stanoví* „**pravidla a postupy pro výměnu některých informací**“.

4.3.1 Tato novinka není bezvýznamná, neboť povinnost aktivně spolupracovat znamená, že členské státy **musí uplatnit nařízení v celém rozsahu a ve stanovených lhůtách**. EHSV s tím rozhodně souhlasí, klade si však otázku, zda se členské státy skutečně mohou či chtějí přizpůsobit novému právnímu předpisu vzhledem k tomu, že již platný předpis je sužován zpožděními a výjimkami. Závaznost právních předpisů kromě toho předpokládá **pravomoc Komise** uvalit sankce a pravomoc **Účetního dvora** provádět audit řádného provádění těchto předpisů, což je záležitost, se kterou ne všichni souhlasí. Ve zprávě zmíněné v odstavci 2.1 totiž Komise uvádí případ Německa, které zpochybnilo **řízení pro porušení právních předpisů** a příslušnost Účetního dvora provádět audit. **Rozhodnutí, které Soudní dvůr přijme** ve věci právě probíhajícího řízení, bude mít **rozhodující význam** pro budoucnost správní spolupráce v oblasti DPH.

⁽¹⁰⁾ Viz stanovisko EHSV k tématu Podpora řádné správy v daňové oblasti.

4.3.2 Nové znění tohoto článku tedy prozrazuje, že i v daňové oblasti se projevují **rozdílné směry existující v evropské politice**. Výklad smluv podle rozdílných pohledů často vede Komisi k obraně příslušnosti a pravomocí a členské státy k udržování svých národních výsad. EHSV se nedomnívá, že musí zaujmout nějaký názor, ale omezí se na přání, aby schválení nové smlouvy bylo počátkem nové Evropy, pro niž bude typické, že členské státy uvědoměle dodržují zásady, jež stály u jejího zrodu.

4.4 **Článek 4** ukládá každému členskému státu povinnost vytvořit **jediný ústřední kontaktní orgán**, jenž bude zodpovědný za kontakty s ostatními členskými státy. EHSV vítá toto rozhodnutí, připomíná však, že **řádné fungování ústředního orgánu závisí na účinnosti vedlejších struktur** jednotlivých členských států, což je podmínka, která není zřejmě všude dodržena.

4.5 **Článek 7** (pův. článek 5) potvrzuje **povinnost členského státu sdělovat informace** o osobě povinné k dani usazené na jeho území, požádá-li o ně jiný členský stát. V některých stanovených případech ⁽¹¹⁾ může dožadovaný orgán **odmítnout provést šetření**, avšak pouze v případě, že informace dožadujícímu orgánu již dodal před méně než dvěma roky. Je však i nadále povinné poskytnout údaje o plnění, jež vyšetřovaná osoba povinná k dani uskutečnila během uplynulých dvou let.

4.5.1 Nové právní předpisy přikládají zvláštní význam **prodejům na dálku** a vycházejí z vhodné politiky v oblasti správní spolupráce. Nicméně již ve své současné podobě jsou bohužel přijímány pouze zčásti, především kvůli stále nedostatečné struktuře informačních technologií. EHSV se tedy domnívá, že by bylo vhodné rozšířit na tyto předpisy **přechodné období** stanovené jinými ustanoveními a **odložit jejich závaznost do roku 2015**, kdy vstoupí v platnost nařízení Rady (ES) č. 143/2008 ⁽¹²⁾.

4.6 **Článek 15** objasňuje význam „automatické výměny“ informací, jež je obsažena v článku 17 stávajícího nařízení: každý členský stát musí automaticky a z **vlastního podnětu poskytnout**

informace, jež mohou být užitečné jinému členskému státu k ochraně vlastních daňových příjmů. Dosah tohoto ujasnění je významný: ve chvíli, kdy dojde k jeho cílevědomému uplatnění, bude dobrovolné zasílání informací, které se týkají jiných správních orgánů, důkazem, že koncepce správní spolupráce byla plně přijata.

4.7 **Článek 17** je ideální spojit s článkem 15, neboť stanoví, že správní orgány, které přijmou informace, musí poskytnout správní orgánům, které tyto informace poskytl, **zpětnou vazbu**. Spolupráce se totiž neprojevuje pouze předáváním informací, ale také informováním těch, kdo je poskytli, o **výsledcích kroků**, které z nich vyplynuly.

4.8 **Článek 18** (pův. článek 22) upřesňuje, jaké informace musí každý členský stát ukládat do své databáze. EHSV se domnívá, že toto ustanovení přinese **dvojí prospěch**: jednak přispěje ke zlepšení funkčnosti systému výměny informací v rámci VIES ⁽¹³⁾, jednak znovu upozorní členské státy na používání směrnice 2006/112/ES, pokud jde o přidělování, změnu a rušení identifikačního čísla pro účely DPH. Význam řádného použití příslušných ustanovení je doložen tím, že právě identifikační čísla pro účely DPH jsou základem značné části úniků. Nezanedbatelnou výhodu to přinese i uživatelům, především díky novinkám v oblasti **minimálních standardů pro databáze**, jež zavádějí **články 23 a 24**.

4.9 Jisté rozpaky vyvolává **článek 22**, v němž se stanoví, že každý členský stát musí poskytnout orgánům všech ostatních členských států **automatizovaný přístup ke svým databázím**. EHSV podotýká, že přestože je přímý přístup podmíněn **předběžným souhlasem dožadovaného orgánu** ⁽¹⁴⁾, vyvolává problémy s porozuměním jazyku a se správným výkladem a použitím informací. Sama Komise připouští, že tento problém existuje. V 23. bodě odůvodnění se totiž uvádí, že „je vhodné zavést **společné postupy** s cílem zajistit **srovnatelnost ... informací**“ a stejná myšlenka se v jiné souvislosti opakuje v 27. bodě odůvodnění. EHSV se domnívá, že pravidlo o automatizovaném přístupu by se mělo **odložit na dobu**, kdy všechny členské státy přijmou společné správní a elektronické postupy.

⁽¹¹⁾ Případy, kdy lze uvažovat o odmítnutí, jsou uvedeny v příloze (nové) k nařízení a týkají se řady služeb, mimo jiné prodejů na dálku, služeb, které se týkají nemovitostí a movitého hmotného majetku, vedlejších přepravních služeb, telekomunikačních služeb a služeb rozhlasového a televizního vysílání.

⁽¹²⁾ Nařízení Rady (ES) č. 143/2008 ze dne 12. února 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 1798/2003, pokud jde o zavedení nástrojů správní spolupráce a výměny informací s ohledem na pravidla týkající se místa poskytnutí služby, zvláštních režimů a postupu při vrácení daně z přidané hodnoty, Úř. věst. L 44, 20.2.2008, s. 1.

⁽¹³⁾ VIES = VAT Information Exchange System (systém výměny informací o DPH)

⁽¹⁴⁾ Článek 7 stanoví, že „na žádost dožadujícího orgánu sdělí dožadovaný orgán informace ...“.

4.10 V článku 29, který se týká účasti úředníků zúčastněných členských států na správních šetřeních, se v odstavci 1 stanoví, že úředníci mohou být přítomni nejen v prostorách úřadů, ale také „na jakémkoli jiném místě“ (obvykle v kancelářích vyšetřovaných osob povinných k dani). Odstavec 2 zároveň jednak ruší pravidlo, podle něž může dožadovaný členský stát stanovit podmínky účasti úředníků dožadujícího členského státu na šetřeních, jednak potvrzuje, že úředníci dožadujícího členského státu mohou mít přístup „do týchž prostor a k týmž dokumentům jako úředníci dožadovaného orgánu“, přestože neuplatňují „kontrolní pravomoci svěřené úředníkům dožadovaného orgánu“.

4.10.1 Zdá se, že tato řada pravomocí a výsad není ani rozumná ani opodstatněná. EHSV požaduje, aby bylo toto pravidlo přezkoumáno a důkladněji zváženo. Přítomnost úředníka jiného členského státu v kancelářích osoby povinné k dani může znamenat prozrazení „obchodního, průmyslového či profesního tajemství nebo informací, jejichž prozrazení by odporovalo veřejnému pořádku“. Toto znění je použito v čl. 56 odst. 4, v němž se stanovují případy, kdy může být poskytnutí informací odmlčeno. Tím spíše nelze připustit, že se takovou informací dozví úředník jiného členského státu díky své přítomnosti v kancelářích osoby povinné k dani.

4.11 Články 34 až 39 se týkají nového ustanovení: zřízení společné struktury pro boj proti daňovým únikům a vyhýbání se daňovým povinnostem v oblasti DPH. Tato struktura, jež byla ve zmíněné zprávě ⁽¹⁵⁾ nazvána „Eurofisc“, by měla důležitý úkol organizovat rychlé a mnohostranné výměny informací a sběr a šíření užitečných informací v rámci správní spolupráce. Těchto několik článků se zabývá různými aspekty fungování nového orgánu. Není však zatím jasné, zda půjde o centralizovanou nebo decentralizovanou strukturu.

4.11.1 EHSV vítá vytvoření orgánu, který soustřeďuje a šíří informace. V okamžiku zahájení činnosti tohoto orgánu však bude nutné přezkoumat nařízení v těch částech, jež by mohlo být zapotřebí sladit se současným režimem dvoustranné spolupráce, nebo je tomuto režimu přizpůsobit.

4.11.2 Je zde ovšem další hledisko, jež souvisí s vytvořením sítě Eurofisc, avšak nezabývá se jím žádná část nařízení nebo úvodní zprávy – spolupráce a propojení s ostatními orgány, které se zabývají bojem proti organizovanému zločinu a praní špinavých peněz. V mnoha případech, v každém případě v těch

nejzávažnějších, není vyhýbání se DPH izolovaným jevem, ale je spojeno s pašováním padělaného zboží, obchodem s drogami, obchodem s vojenským materiálem a s každým druhem činnosti, kterou vyvíjí a kontroluje organizovaný zločin a terorismus. Ani teoreticky, ani prakticky neexistuje strukturovaná spolupráce mezi orgány, které se zabývají různými aspekty téhož jevu, nebo různými jevy, jež končí u stejných organizací. Z toho pramení zdvojení činností, neúčinnost a často konflikt pravomocí.

4.11.3 Aspekty týkajícími se spolupráce mezi daňovými orgány a protizločineckými a protiteroristickými policejními útvary se EHSV obšírněji zabývá v jiném stanovisku k tématu řádné daňové správy ⁽¹⁶⁾. Velmi stručně: problém se navrácí k nutnosti lepšího souladu daňových směrnic a směrnic týkajících se praní špinavých peněz. Je nepřijatelné, aby existovaly různé orgány, například správní orgány pro přímé a nepřímé daně, celní orgány, policie, tajné služby, a aby všechny měly stejný nebo podobný účel, avšak nebyly propojené ani neměly dohody o spolupráci.

4.11.4 EHSV si je vědom praktických a administrativních problémů obsažených v podobném řešení a dlouhé doby potřebné k jeho zavedení do praxe, připomíná však, že největší překážkou je bezpochyby politická vůle členských států. Tato vůle v tuto chvíli neexistuje. Komise by měla přesto být motorem a zahrnout správní spolupráci mezi vyšetřujícími orgány do svých střednědobých a dlouhodobých programů.

4.12 V návrhu nařízení se neuvádí datum vstupu v platnost a pouze se stanoví, že začne platit dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie. Naopak článek 45 však stanoví, že řada postupů založených na elektronické spolupráci se použije počínaje 1. lednem 2015. Toto datum se jeví jako reálné, pokud se budou všechny členské státy chtít a moci zavázat, že ho dodrží.

4.13 Článek 51 stanoví, že každý členský stát podrobí (vnitřnímu) auditu fungování úpravy spolupráce. Jde rozhodně o nezbytné opatření, jehož podnětem možná byla zkušenost z oblasti vnějšího auditu (viz odstavce 3.4 a 4.3.1), kde se čeká na rozhodnutí Soudního dvora. EHSV si nicméně klade otázku, jaká je skutečná účinnost opatření, jež členským státům ponechává povinnost kontrolovat samy sebe.

⁽¹⁵⁾ KOM(2009) 428 v konečném znění; viz odstavec 2.1.

⁽¹⁶⁾ Sdělení Komise Podpora řádné správy v daňové oblasti, KOM(2009) 201 v konečném znění.

4.14 Beze změny zůstává **článek 56** (pův. článek 40), který členským státům **umožňuje neposkytovat informace** a neprovádět šetření, pokud by tomu bránily jejich právní předpisy nebo pokud by byly zahrnuty chráněné aspekty **průmyslového nebo profesního tajemství**. Je však přidán odstavec upřesňující, že se **tato možnost nevztahuje na případy chráněné bankovním**

tajemstvím. Tato problematika by měla být začleněna do širšího kontextu zrušení bankovního tajemství a pravidel proti praní špinavých peněz. Přesto je otázka, zda informace v držení osoby „jednající v zastoupení nebo ve funkci zmocněnce“ spadají pod bankovní nebo profesní tajemství. EHSV považuje za vhodné, aby to bylo vyjasněno.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru „K návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/71/ES o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování, a směrnice 2004/109/ES o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu“

KOM(2009) 491 v konečném znění – 2009/0132 (COD)

(2010/C 347/12)

Hlavní zpravodaj: **pan GRASSO**

Dne 14. října 2009 se Rada, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/71/ES o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování, a směrnice 2004/109/ES o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu

KOM(2009) 491 v konečném znění – 2009/0132 (COD).

Dne 3. listopadu 2009 předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost přípravou podkladů Výboru na toto téma.

Evropský hospodářský a sociální výbor na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 18. února 2010) přijal následující stanovisko 156 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Cílem návrhu směrnice je integrovat do platných předpisů Společenství dvě zásady, které EHSV v zásadě podporuje: a) kvalita informací je rozhodujícím aspektem pro to, aby bylo skutečně možné podpořit investiční rozhodnutí tržních subjektů, zejména drobných investorů; b) větší úspornosti při správě informací lze dosáhnout na základě vyloučení informačních duplicit, a tedy i dvojích nákladů na jejich vyhotovování.

1.2 Konkrétní uplatňování těchto dvou zásad je spojeno s objektivními obtížemi, neboť měřit kvalitu je samo o sobě nesnadné a ještě podstatně obtížnější, když jde o kvalitu informací. Navíc je třeba uvážit, že specifické mechanismy šíření informací na finančních trzích (které můžeme označit za „prolínání“) a jejich transverzální efekt, který mají na různé hospodářské subjekty zajímavý se o investice (tzv. „signální efekt“), jsou příčinou vzniku někdy i značného nepoměru mezi náklady na poskytování informací a jejich eventuálním přínosem (i ekonomickým).

1.3 Řešení problémů kvality a úspornosti informací by tedy mělo být společné, neboť nejlepší pobídkou k poskytování kvalitních informací ze strany emitentů cenných papírů je moci očekávat ekonomický přínos přinejmenším ve stejné výši jako náklady, které jim vznikají v souvislosti s vyhotovením informací. Mělo by se provádět ekonomické posouzení informací, neboť

jsou-li informace transparentní, náklady na získávání kapitálu klesají; nejsou-li však informace transparentní, tyto náklady rostou (tzv. daň za informační riziko). EHSV tedy doufá, že budou odstraněny informační nedostatky, aby byly omezeny náklady na získávání kapitálu snížením daně za informační riziko, a tím zvýšena konkurenceschopnost evropských podniků při získávání kapitálu.

1.4 Rozdíl mezi náklady a přínosem informací je do značné míry (přibližně 3/4) způsoben strukturálními mechanismy, jejichž prostřednictvím jsou informace šířeny mezi tržní subjekty, zatímco na informacích, které emitent nepředá, závisí jen do menší míry (přibližně 1/4). Návrh směrnice předkládá řešení, jejichž účelem je omezit první ze dvou složek informačního rizika, a proto musí být v zásadě hodnocen kladně. EHSV pouze zdůrazňuje nutnost, aby výrazné úspory nákladů, které by měl přinést, nebyly na úkor kvality předávaných informací, neboť jinak by opatření bylo kontraproduktivní.

1.5 Obsah návrhu dále vyzdvihuje jeden aspekt problému, který nebyl vyřešen. Potřeba, aby informace měli k dispozici nespecializovaní investoři, je v rozporu s potřebou poskytnout jim veškeré nezbytné podklady pro výběr investice, což znamená nevyhnutelné používání odborných výrazů. Řešení, v jehož přijetí EHSV doufá, spočívá ve vytvoření trhu „zprostředkovatelů informací“ nezávislého na trhu tradičnějších zprostředkovatelů

kapitálu a rizik (kterými jsou obvykle banky, správcovské společnosti, zprostředkovatelé specializovaní na deriváty atd.). EHSV podle vzoru zkušeností z jiných zemí a s jinými situacemi navrhuje zavést na základě zvláštní právní úpravy (a to i pro fázi umísťování a jako doplněk k návrhům obsaženým v dokumentu, který je předmětem tohoto stanoviska) zvláštní právní instituty delegování (podobné hlasování na základě plné moci) a uznávání odborných subjektů zabývajících se finančními informacemi (podobných soukromým správcovským firmám).

2. Vývoj právních předpisů a závažnost tématu

2.1 Evropská komise připisuje mimořádný význam tématu informační transparentnosti na finančních trzích, o čemž svědčí nepřetržitě vytváření regulačních opatření. Počínaje návrhem směrnice KOM(2000) 126 v konečném znění započal desetiletý proces směřující k zaručení jasných a transparentních právních předpisů v celé Unii, který se týká kodifikace postupů pro přijímání cených papírů ke kotování na burze cených papírů a informací, které mají být uveřejněny. Návrhem směrnice, který je předmětem tohoto stanoviska, tento proces nyní vyúsťuje v novou vývojovou fázi zaměřenou na zlepšení uplatňování pravidel informační transparentnosti prostřednictvím zjednodušení některých aspektů zveřejňování informačních prospektů.

2.2 V průběhu let 2000–2010 se zaměření právního systému Společenství postupně měnilo.

2.2.1 Ve směrnici 2001/34/ES bylo prioritním zájmem množství informací, které jsou emitenti cených papírů povinni předat investorům, neboť se předpokládalo, že účinnost umístění na finančních trzích s ním přímo souvisí. EHSV s tímto zaměřením v zásadě souhlasil ve stanovisku přijatém dne 29. listopadu 2000 (zpravodaj: pan Lehnhoff; 112 hlasů pro, žádný hlas nebyl proti a nikdo se nezdržel hlasování) a pouze upozornil, že informace předávané investorům musí být jednoduché a jasné.

2.2.2 V průběhu roku 2003 se středem zájmu stalo využívání informací hospodářskými subjekty, což dokládají legislativní opatření zaměřená na doplnění původního znění směrnice 2001/34/ES. Směrnice 2003/6/ES upravila tzv. obchodování zasvěcených osob a zejména to, co by mohlo způsobit zmanipulování rovnováhy na finančních trzích a následně i ohrozit důvěru spotřebitelů. Je však třeba zdůraznit, že tento předpis se týká emitujících subjektů a orgánů kontroly a potenciálním dopadům použití informací na chování investorů přikládá jen malou váhu. V souladu s tímto přístupem byla kritéria pro sestavení prospektů, která mají být uveřejněna v případě vypsání veřejných nabídek nebo přijetí finančních nástrojů k obchodování, upravena i směrnicí 2003/71/ES.

2.2.3 Směrnice 2004/109/ES, kterou se mění směrnice 2001/34/ES, se zaměřila na technické aspekty informací, které emitenti, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, poskytují investorům, s cílem harmonizovat a integrovat evropské finanční trhy a finanční služby, které jsou

na nich poskytovány. EHSV ve svém stanovisku, jež předcházelo této směrnici a bylo přijato dne 10. prosince 2003 (zpravodaj: pan Simon; 110 hlasů pro, 1 člen se zdržel hlasování), sice souhlasil s technickými návrhy uvedenými ve směrnici, nicméně zdůraznil, že příliš přísné požadavky by mohly nepřiměřeným způsobem zvýšit náklady na vyhotovení povinných informací, což by zejména menší emitenty zásadním způsobem ekonomicky odrazovalo od plné transparentnosti informací.

2.2.4 V průběhu roku 2005 se integrace právních předpisů naopak zaměřila na problematiku tzv. orgánů regulujících informace dostupné na trzích prostřednictvím opatření v oblasti zřizování výborů pro finanční služby. Záměrem bylo umožnit evropským zákonodárcům a regulačním orgánům účinněji a rychleji reagovat na vývoj na finančních trzích (zejména na vývoj způsobený změnami technologií). K tomuto opatření Komise se EHSV kladně vyjádřil ve svém stanovisku z 31. března 2004 (zpravodajka: paní Fusco; 95 hlasů pro, 2 členové se zdrželi hlasování).

2.3 Hlavním cílem návrhu směrnice, který je předmětem tohoto stanoviska, je zlepšit uplatňování směrnice 2003/71/ES a směrnice 2004/109/ES tím, že budou určitým způsobem zjednodušeny postupy tak, aby finanční informace lépe odpovídaly potřebám tzv. drobných investorů a zvýšila se mezinárodní konkurenceschopnost emitentů se sídlem v Unii. Na rozdíl od dosud přijatých opatření se tedy tímto návrhem směrnice zamýšlí zaměřit pozornost na téma kvality finančních informací.

2.4 EHSV se domnívá, že vyhotovování „velkého množství“ informací neznamená vždy poskytování „kvalitních“ informací. To způsobuje i problémy z hlediska hospodárnosti při poskytování informací, neboť se vychází z toho, že náklady na vyhotovování finančních informací souvisejí spíše s množstvím informačních prospektů, které mají být sestaveny, než s kvalitou jejich obsahu. Díky tomuto návrhu směrnice by se mohlo uspořit více než 300 mil. EUR ročně, kdyby byly u všech mechanismů odstraněny duplicity v různých fázích šíření informací.

2.5 Potřeba mít trhy schopné správně dávkovat množství i kvalitu informací s náklady, které jsou pro investory únosné, je předmětem širokého zájmu. Nedávné empirické studie, které provedla benátská univerzita Ca'Foscari, prokázaly, že riziko špatných informací (tzv. informační riziko) mělo v posledních 15 letech v průměru 37 % podíl na nestálosti evropských trhů s akciemi (bez zásadního rozlišování mezi různými kategoriemi produktů). Z těchto studií rovněž vyplývá, že překvapivě více než 3/4 informačního rizika vyvolávají mechanismy šíření informací mezi tržními subjekty a pouze zbývající 1/4 souvisí s nedostatky při poskytování informací emitenty. To je způsobeno ekonomickou povahou finančních informací, která se projevuje vysokými náklady na vyhotovení informací ve srovnání s nízkými cenami jejich poskytování třetím osobám, což je přímým důsledkem neexistence vzájemné výlučnosti při jejich využívání. Tento jev je sám o sobě pobídkou ke snižování kvality informací a omezování mechanismů jejich šíření a je kompenzován větším množstvím často duplicitních informací.

2.6 EHSV proto považuje za vhodné přijmout jakákoli opatření s cílem regulovat ekonomické postupy související s vyhotovováním a šířením informací, pokud by účinně přispěla ke zvýšení kvality informací dostupných na finančních trzích, což by investorům usnadnilo rozhodování o investicích, a snížilo tak i náklady na získání finančních zdrojů ze strany emitentů cenných papírů uváděných na trh.

3. Hlavní ustanovení návrhu směrnice

3.1 Návrh směrnice sestává z pěti článků, z nichž první dva se týkají změny směrnice 2003/71/ES (článek 1 návrhu směrnice, který je obsáhlejší) a směrnice 2004/109/ES (článek 2, který je méně obsáhlý). Zbývající tři články mají podpůrnou povahu, neboť upravují provedení (článek 3), vstup v platnost (článek 4) a určení (článek 5).

3.2 Rozbor a připomínky ke znění článku 1 zkoumaného návrhu týkajícího se směrnice 2003/71/ES

3.2.1 Návrh na změnu čl. 1 odst. 2 bod h) a bod j) a čl. 3 odst. 2 písm. e). Doplnění odstavce 4 do článku 1.

3.2.1.1 Nové znění v prvé řadě upřesňuje, že limity pro uplatňování předpisu se vztahují na veškeré umístování na celém území Evropské unie. Toto upřesnění je vhodné především kvůli zabránění obcházení předpisů na základě rozložení jedinečné ekonomické transakce na více transakcí, které jsou z právního hlediska nezávislé a spadají do různých právních rámců. EHSV zdůrazňuje, že toto upřesnění je nezbytné i z důvodu předcházení potenciálním rozdílům v šíření informací na různých územích a násobení nákladů, k němuž by při tom mohlo dojít, což by mělo nemalý dopad na transakce menších objemů.

3.2.1.2 Dále se udávají nové limity pro uplatňování směrnice v souladu se současnou situací na finančních trzích. V zájmu zamezení zastarání limitů se navrhuje přímo pověřit Komisi tyto limity změnit, aby bylo možné je přizpůsobit momentálním podmínkám nezbytným k šíření informací na finančních trzích. EHSV souhlasí s tím, že je třeba mít možnost snadněji limity přizpůsobit podmínkám na trhu, ale navrhuje, aby změny provedené Komisí vycházely z návrhů orgánů pro kontrolu a dohled nad trhy a finančních zprostředkovatelů, neboť zprostředkovatelé jsou z povahy své činnosti vhodnějšími subjekty pro nepřetržité monitorování skutečných aktuálních potřeb trhu.

3.2.2 Návrh na změnu čl. 2 odst. 1 bod e) a bodu m) v bodě ii).

3.2.2.1 Návrh usiluje o přizpůsobení definice „kvalifikovaných investorů“ definici, která již figuruje ve směrnici o trzích finančních nástrojů. EHSV s tímto návrhem souhlasí, neboť přispívá k harmonizaci právního rámce Evropské unie.

3.2.2.2 Návrh stanoví kritéria pro určení územní oblasti působnosti finančních nástrojů (nekapitálových cenných papírů), jejichž jednotková jmenovitá hodnota je nižší než 1 000 EUR, a omezuje je na členské státy, kde má emitent sídlo nebo kde jsou dluhové cenné papíry přijaty k obchodování na regulovaném trhu nebo kde jsou dluhové cenné papíry veřejně nabízeny. EHSV souhlasí se záměrem navrhovatele zjednodušit postupy, a předejít tak násobení nákladů způsobenému zveřejněním více prospektů zároveň. V této souvislosti se konstatuje, že tržní hodnota cenných papírů se zcela liší od jejich nominální hodnoty, která často slouží výhradně k právnímu určení výše podílu na určité činnosti. Ne všechny cenné papíry proto mají nominální hodnotu a některé právní systémy umožňují vydávat cenné papíry bez jejího uvedení, zejména v případě cenných papírů nepředstavujících určitý kapitálový podíl. EHSV tedy doporučuje doplnit návrh směrnice tak, aby u cenných papírů představujících určitý kapitálový podíl byly všechny zmínky o „nominální hodnotě“ nahrazeny „tržní hodnotou“ (nebo hodnotou umístění) a u cenných papírů nepředstavujících určitý kapitálový podíl „základní hodnotou“.

3.2.3 Návrh na změnu čl. 3 odst. 2.

3.2.3.1 Návrh stanoví, že je možné, aby zprostředkovatelé pověřeni umístěním mohli použít původní informační prospekt emitenta, pokud bude v souladu s evropskými předpisy, a vyhnout se tak nákladům na vyhotovování dalších dokumentů. EHSV v zásadě souhlasí s návrhem a s uvedenými důvody, nicméně navrhuje, že by bylo vhodnější uplatňovat nový právní předpis výslovně i v případech, kdy má zprostředkovatel sídlo ve třetí zemi a umísťuje cenné papíry v jiné zemi než zemi emitenta.

3.2.3.2 EHSV kromě toho navrhuje, aby využívání možností uvedených shora v odstavci 3.2.3.1 v rámci tzv. „retailové kaskády“ nebylo v rozporu s rychlým zastaráváním finančních informací. Navrhuje proto, aby orgány pro kontrolu a dohled nad trhy, na něž emitent (nebo zprostředkovatel) odkazuje, určily při uveřejnění prospektu lhůtu jeho platnosti, po jejímž vypršení bude muset být prospekt závazně aktualizován v případě, že ještě nebyla ukončena konkrétní transakce, která byla základem pro jeho vydání.

3.2.4 Návrh na změnu čl. 4 odst. 1. písm. e).

3.2.4.1 Návrh spočívá v rozšíření výjimky povolené stávajícím platným zněním i na systémy zaměstnaneckých akcií společností, které nejsou kotovány na regulovaném trhu (tedy včetně cených papírů kotovaných na trzích mimo EU). Za tímto návrhem stojí úsilí o odstranění rozdílů v zacházení s různými typy společností (kotovaných v EU oproti nekotovaným či kotovaným mimo EU) a rovněž omezení nákladů spojených s umisťováním vyhrazeným pro subjekty, které již byly vzhledem ke svému statusu zaměstnanců o příslušném riziku informovány.

3.2.4.2 EHSV podporuje záměr omezit náklady, ale zdůrazňuje, že umisťování zaměstnaneckých akcií by samo o sobě mohlo být závažnou informací pro investory činné na tzv. sekundárním trhu, zejména vezmou-li se v úvahu mezinárodní skupiny. EHSV proto doufá, že spolu s rozšířením výjimky bude proveden i přezkum předpisu o transparentnosti trhů. EHSV by ve zvláštním stanovisku z vlastní iniciativy mohl navrhnout vypracování směrnice o transparentnosti.

3.2.5 Návrh na změnu čl. 5 odst. 2, čl. 6 odst. 2 a článku 7.

3.2.5.1 V návrhu směrnice se navrhuje, aby byl přikládán větší význam souhrnu prospektu, neboť mu zejména tzv. drobní investoři věnují velkou pozornost. Chyby v souhrnu by mohly mít specifické právní důsledky v podobě odpovědnosti sestavovatelů, avšak v návrhu se upozorňuje na to, že délka dokumentu není účinným ukazatelem jeho informativnosti, kterou je naopak třeba hledat v obsahu tzv. „klíčových informací“.

3.2.5.2 EHSV souhlasí s názorem, že množství slov nemůže být dostačujícím ukazatelem informativnosti souhrnných prospektů, nicméně se domnívá, že návrh směrnice by měl být při určování kritérií klasifikace nejdůležitějších informací jasnější. Vzhledem k potřebě, aby investoři posoudili investici na základě poměru mezi odhadovanou úrovní rizika a zisku, by klíčové informace měly mít největší vliv na rizikovost investice, což je samo o sobě jen obtížně určitelné. Proto se navrhuje, aby klíčové informace byly určovány na základě potenciálního dopadu, který by mohly mít a který lze měřit s pomocí standardních ukazatelů již upravených v jiných právních předpisech Společenství, jako je „value at risk“. Alternativním, nicméně zjednodušujícím technickým řešením, které EHSV podporuje, by bylo povinné uvádění „value at risk“ v souhrnu prospektu.

3.2.6 Návrh na změnu čl. 7 odst. 2.

Cílem návrhu na předmětnou změnu je uzpůsobit náklady na vypracování informačního prospektu objemu emise a v případě

emise práv. Jak je totiž známo, náklady na vyhotovení prospektu nejsou zcela přesně v poměru k objemu finanční transakce, a proto menší transakce nesou více než nepřiměřenou zátěž. Naopak v případě emisí práv je snížení požadavků zdůvodněno předpokladem, že „stávající akcionáři již učinili počáteční rozhodnutí do společnosti investovat a měli by být s prospektem seznámeni“.

EHSV souhlasí s nutností omezit vliv fixních nákladů na vyhotovení prospektu v závislosti na objemu finanční transakce, neboť je to objektivně se vyskytující jev. Naopak se domnívá, že důvody ke snížení požadavků na práva jsou nedostatečné, neboť jejich emisi často předchází obchodování se subjekty, které by vzhledem ke skutečnosti, že v okamžiku emise nebyly zaměstnanci akciové společnosti, mohly být znevýhodněny informačními nedostatky. V obou dvou případech, jak již bylo uvedeno výše, by zavedení povinného uvádění „value at risk“ u investic umožnilo snížení nákladů na vypracování prospektu, aniž by to mělo zásadní vliv na informativnost souhrnu prospektu.

3.2.7 Návrh na změnu článku 8.

Záměrem navrhované změny článku 8 je vypustit povinnost ručitele za emisí vypracovávat dokumenty, jedná-li se o členský stát, aby se snížily celkové náklady transakce. EHSV tento návrh v zásadě vítá, ale navrhuje, aby byl v prospektu uveden alespoň poslední „rating“ ručitele, neboť tento údaj se v jednotlivých členských státech používajících stejnou měnu pro finanční nástroje liší, a aby záruku mohl poskytnout orgán členského státu, který je finančně nezávislý, nebo v případě potřeby i účelově založená společnost ve vlastnictví státu.

3.2.8 Návrh na změnu článku 9 a čl. 14 odst. 4.

Návrh spočívá v prodloužení doby platnosti prospektu na 24 měsíců (oproti stávajícím 12). EHSV znovu opakuje to, co již uvedl shora, totiž že z povahy finanční informace nelze pevně stanovit dobu platnosti informace, a proto navrhuje zachovat stávající dobu platnosti v délce 12 měsíců a poskytnout orgánům pro kontrolu a dohled nad trhy možnost ji na odůvodněnou žádost emitenta prodloužit o dalších 12 měsíců.

3.2.9 Návrh na změnu článku 10, čl. 11 odst. 1, čl. 12 odst. 2 a čl. 14 odst. 4.

3.2.9.1 EHSV souhlasí s návrhem zrušit článek 10 směrnice, neboť stávající povinnost zveřejňovat veškeré informace, které již byly v posledních 12 měsících dány k dispozici, způsobuje emitentovi zbytečné zvýšení nákladů, aniž by z toho měl investor nějaký prospěch. Investoři mohou dříve uveřejněné prospekty snadno získat s pomocí moderních informačních nástrojů, neboť v navrhované změně následujícího článku 14 se navrhuje stanovit povinnost zveřejňování na internetových stránkách po obvyklou dobu.

3.2.9.2 Návrhy na změny v člancích 11 a 12 jsou důsledkem zrušení článku 10, a nejsou k nim tedy námitky, aniž jsou však dotčeny připomínky uvedené v předcházejícím odstavci.

3.2.10 Návrh na změnu článku 16.

3.2.10.1 Účelem návrhu je především upřesnit okamžik skončení informační povinnosti, zejména kvůli možnému nesouladu mezi skončením nabídky a zahájením obchodování. Podle návrhu by měl být zvolen ten okamžik, který nastane dříve. EHSV považuje za účelné, aby byla do návrhu zapracována povinnost pro zprostředkovatele pověřené umístěním zveřejnit údaje o obchodovaném objemu umístěovaných cenných papírů v období od skončení nabídky do zahájení obchodování. Údaje o obchodovaném objemu za toto časové období (kdysi obvykle označované jako „šedý trh“) musí být potvrzeny orgánem pro kontrolu a dohled a zahrnovat veškeré údaje o obchodech uskutečněných mezi zprostředkovateli účastníckými se umístění.

3.2.10.2 Návrh dále stanoví jednotné období pro uplatnění práva investorů odvolat souhlas, které činí dva pracovní dny po zveřejnění dodatku k prospektu. EHSV souhlasí s návrhem

harmonizovat lhůty pro uplatnění práva odvolat souhlas, doporučuje však zavést povinnost, aby bylo investorům, kteří již souhlasili s dodatečným prospektem, zasláno oznámení na e-mailovou adresu určenou pro tento konkrétní účel.

3.2.11 Návrh na změnu článku 18.

Navrhovaná změna článku 18 stávajícího platného znění směrnice má vysoce technickou povahu a umožňuje rychlejší předání osvědčení o schválení sestaveného prospektu. To umožní omezení nákladů a rizik souvisejících s technickými chybami, k nimž může dojít při zveřejňování prospektů, a to zejména v členských státech, v nichž tzv. „evropský pas“ nefungoval úplně. EHSV s návrhem na změnu souhlasí.

3.3 Rozbor a připomínky ke znění článku 2 zkoumaného návrhu týkajícího se směrnice 2004/109/ES

Cílem změn navrhovaných v článku 2 je sladění ustanovení předcházejících bodů se zněním předmětné směrnice. EHSV se změnami souhlasí, aniž by byl dotčen obsah předcházejících odstavců.

V Bruselu dne 18. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru „Ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Hodnocení politiky v oblasti životního prostředí za rok 2008“

KOM(2009) 304 v konečném znění

(2010/C 347/13)

Zpravodaj: **pan RETUREAU**

Dne 24. června 2009 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Hodnocení politiky v oblasti životního prostředí za rok 2008

KOM(2009) 304 v konečném znění.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. ledna 2010.

Na 460. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. února 2010 (jednání dne 17. února 2010), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 118 hlasy pro, 4 hlasy byly proti a 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 V závěru Výbor konstatuje, že instituce Společenství a členské státy se vážně zabývají problematikou změny klimatu a udržitelného rozvoje. Ještě však zbývá hodně práce k tomu, aby bylo možné zaujmout společné postoje, vypracovat kvantitativní a progresivní závazky na mezinárodní úrovni, přezkoumat politiky rozvojové pomoci zemím AKT a obecněji ve vztahu k rozvojovým zemím. Měly by se přezkoumat také politiky vztahu k hlavním obchodním partnerům, v první řadě ke Spojeným státům.

1.2 Celková ekologická stopa musí být upravena minimálními normami. Evropská politika by měla nadále kombinovat legislativu s dobrovolnými nástroji a iniciativami pro navození změn chování a postup šíření uvědomění si nových problémů, kterým musíme od nynějška čelit jako lidský druh; v občanské společnosti se musí rozvíjet informační a vzdělávací rozměr.

1.3 Integrovaná politika „klima-energetika“ začíná prokazovat svou účinnost; je třeba v ní pokračovat rozšířením o problematiku dalších skleníkových plynů a dalších odvětví (v první řadě dopravu ve všech podobách) a důrazem na mezinárodní spolupráci.

1.4 Legislativa jako REACH nebo odpovědnost za životní prostředí budou dále hrát podstatnou úlohu, doplněnou iniciativami průmyslových odvětví, občanů a spotřebitelů.

1.5 Četné směrnice přijaté v posledních letech vyžadují pozorné monitorování, aby se ověřilo, že byly správně provedeny a že skutečně zavedená vnitrostátní úprava je efektivní, zejména pokud se týká kontroly její aplikace.

1.6 Zpráva je velmi vyčerpávající a užitečná, ale je nejasné, jaké je její rozšíření mezi občany.

2. Hlavní body zprávy Komise

2.1 Pro rok 2008 bylo příznačné, že si evropští občané v mimořádném rozsahu uvědomili závažnost světové krize vyvolané změnou klimatu; ta se pro ně stala zásadní politickou prioritou.

2.2 To zdůrazňuje nutnost nasměrovat vývoj k nízkouhlíkovému hospodářství a k úsporám zdrojů. K odpovědi na tyto výzvy bude nutné vyvinout další úsilí.

2.3 Hospodářství bylo silně ovlivněno nevídanou krizí; finanční krize přidusila investování v reálné ekonomice a způsobila vysokou nezaměstnanost, obrovský nárůst veřejné zadluženosti v důsledku veřejných půjček a přebírání účasti v bankách a úvěrových společnostech.

2.4 Zpráva Komise má podobu sdělení Radě a Evropskému parlamentu; EHSV není formálně konzultován v souvislosti s periodickými zprávami za jednotlivá období, obecně však požaduje, aby takové zprávy obdržel, což mu umožňuje sledovat účinné provádění legislativy a hlavních směrů Společenství.

2.5 Výroční zpráva o politice životního prostředí za rok 2008 má tu přednost, že uvádí iniciativy Společenství a jejich efektivnost, zejména ve vztahu k závazku snižování emisí skleníkových plynů přijatému v Kjótu a k novým závazkům, které se očekávaly od prosincové konference v Kodani. Výbor k této otázce přijal stanovisko ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 116.

2.6 Podle Komise a vzhledem k předpovědím by měla být EU na dobré cestě k dosažení svých cílů snížení emisí podle Kjótského protokolu o boji proti klimatické změně. EU a její členské státy, přinejmenším jejich větší část, podle ní směřují ke splnění závazků ke snížení emisí. Dokonce se očekává překročení tohoto cíle díky jednostrannému úsilí některých členských států zvažujících další opatření.

2.7 Zpráva uvádí různé oblasti, na které se vztahuje politika Společenství v oblasti životního prostředí, ale dokument KOM je pouhým shrnutím, úplnou zprávu tvoří objemný svazek o více než 200 stranách, který je k tomuto dokumentu přiložen.

2.8 Podle úplných údajů vztahujících se k roku 2006 byly v červnu 2008 emise skleníkových plynů v EU-15 o 2,7 % nižší proti referenčnímu roku (1990), přičemž hospodářský růst za stejné období činil přibližně 40 %. Stávající politiky a opatření by měly umožnit celkové snížení proti referenčnímu roku o 3,6 % do roku 2010, jenž leží v polovině období 2008–2012, pro které jsme přijali závazek snížení o 8 %. Další snížení o 3 %, jež by znamenalo celkové snížení o 6,6 %, se očekává od nákupu emisních kreditů z projektů snížení emisí ve třetích zemích na základě mechanismů z Kjóta. Další 1,4 % se očekávají z ukládání uhlíku.

2.9 Toto vše by umožnilo dosažení cíle z Kjóta a dokonce jeho překonání, vzhledem k tomu, že členské státy dosud nezahrnuly do svých předpovědí stropy stanovené pro přidělování emisních limitů pro období obchodování s emisními limity Společenství 2008–2012, od něhož se očekává další snížení emisí o 3,3 % proti úrovní referenčního roku.

3. Připomínky

3.1 Předpovědi Komise ve vztahu k uplynulému roku 2008 spočívají na poměrně starých úplných údajích a neúplných údajích z období od roku 2006. To však byla jediná data, která byla v roce 2008 dostupná, a Komise musela přihlížet ke všem použitelným výsledkům získaným až do okamžiku zveřejnění. Výbor navzdory neuspokojivému výsledku klimatické konference v Kodani věří, že EU musí splnit cíl snížit emise, který si na rok 2012 stanovila, a že by měla vyvíjet tlak na další snižování, k němuž se zavázala do roku 2020.

3.2 Řada směrnic přijatých v posledních letech vyžaduje pozorné další sledování, aby se zajistilo jejich řádné provedení a účinnost skutečně zavedeného vnitrostátního práva, především v oblasti kontroly jeho aplikace. Některé členské země nedokázaly dosáhnout cílů, které jim byly vytyčeny. Zpráva dobře poukazuje na zbývající problémy a překážky i na pokrok, jehož bylo dosaženo. Je vyčerpávající a podrobná a uvádí nové ukazatele určující celkovou ekologickou stopu výrobků a činností; bylo by

žádoucí, aby se jí dostalo širokého rozšíření, aby budoucí zprávy byly popularizovány, a podpořily se tak změny chování v oblasti výroby, distribuce i spotřeby.

3.3 Výbor není zcela přesvědčen tvrzením, že krize by sama o sobě byla příležitostí k tomu, aby se způsoby výroby a spotřeby přeměrovaly k udržitelnějším řešením. Kupní síla rostoucího počtu rodin je těžce postižena nezaměstnaností a uzavíráním podniků, z nichž některé přemístily výrobu do třetích zemí. Zaměstnání a bydlení představují zejména pro mladé nadále prvořadě bezprostřední starosti, na které je třeba pozitivně reagovat.

3.4 Zaměstnání neposkytující jistotu, na dobu určitou, na zkrácený úvazek, je jevem, který se rozvíjí, což je zdrojem nestability, sotva přínosné pro změny spotřebitelského chování domácností a chování podniků. U podniků se projevuje tendence vyvážet nejvíce znečišťující produkty mimo Evropskou unii a vyhnout se tak investicím do jiných výrobních postupů, které se obtížně realizují, mj. vzhledem k tomu, že úvěrové možnosti jsou vzácné, což platí zejména pro MSP.

3.5 Zpráva se jen povrchně dotýká otázky důsledků krize, jejichž řešení způsobem příznivým pro životní prostředí je ještě daleko. Rovněž pro země mimo EU-27, především rozvojové, se jedná o těžký otřes. V bezprostřední budoucnosti bude obtížné formulovat účinné strategie řízení těchto zemí, přičemž veřejná rozvojová pomoc a různé podpory se rychle tenčí. Bude nezbytné rychle a cílevědomě změnit chování, aby bylo možné pomoci těmto zemím nemajícím prostředky ani technologie potřebné k boji proti změně klimatu.

3.6 Chabé oživení ve stylu „jedeme dál“ s dosavadní hospodářskou organizací nepřinese žádný pokrok v postupu k bezpečnějšímu a kvalitnějšímu životnímu prostředí; signály vysílané finančními trhy a výrobou však nejsou zdaleka povzbuzující – je zde třeba pevná politická vůle a výraznější mobilizace evropských občanů včetně objektivního, ne zbytečně katastrofického, informování ze strany médií.

3.7 Pro země, ve kterých probíhá industrializace (Čína, Brazílie, Indie a další), zůstávají staré vzorce spotřeby průmyslových zemí s tržní ekonomikou nadále cílem, o jehož dosažení usilují; vlády a občané těchto zemí těžko chápou omezení, která bychom jim chtěli ukládat v oblasti znečišťování a v rámci změny vzorců života a spotřeby. Pociťují povinnosti v oblasti boje proti změně klimatu jako určitou historickou nespravedlnost ve chvíli, kdy se snaží vymanit obyvatelstvo z chudoby a rozšířit vzdělávání a zdravotnictví, což jim umožňuje industrializace a subdodávky nadnárodním podnikům.

3.7.1 Žádají podpory a transfer technologií, což je třeba vážně řešit, chceme-li pokračovat směrem, který otevřely dohody o klimatu.

3.8 Předmětem analýzy a vhodných opatření se musí stát otázka dopravy z jednoho konce světa na druhý mezi články roztříštěných výrobních řetězců a k místům spotřeby navzájem velmi vzdáleným. Opětovná internalizace skutečných nákladů na životní prostředí a klima představuje nyní pro spotřebitele zátěž v podobě výdajů i znečišťování. Výbor proto podporuje snahy o revizi úmluvy MARPOL a omezení emisí z lodí, považuje však také za vhodné zavést globální regulaci finančních trhů a pravidla pro lepší logistiku dopravy a podporu udržitelné výroby.

3.9 Výbor sdílí názor Komise, že by vlády měly využít své plány hospodářské obnovy k dosažení vyšší energetické účinnosti tím, že se zaměří na rozvoj infrastruktur vhodných pro životní prostředí a budou zvýhodňovat ekologické inovace.

3.10 Silná politika v oblasti životního prostředí může pomoci nastartovat obnovu, která bude „zelenější“, bude mít sníženou uhlíkovou stopu a bude se vyznačovat novým zaměřením spotřeby podniků a domácností.

3.11 Rychlá ztráta biologické rozmanitosti ve světě (mizení četných druhů rostlin a zvířat, z nichž některé, jako ptáci a včely, jsou těžce zasaženy a mají přitom zásadní význam pro zemědělskou výrobu) musí být řešena uskutečňováním politik zaměřených na zastavení mizení druhů, což se týká zejména:

— správy lesů a zastavení mýcení původních a deštných lesů;

— metod používaných v zemědělství (prokázalo se, že současné produkty pro ochranu rostlin mají vliv na zdraví včel a potravu ptáků).

3.12 Výbor kladně hodnotí vytvoření nových ukazatelů přihlížejících k biologické rozmanitosti a klimatu, jak je zavedl EUROS-TAT pro prioritní oblasti 6. akčního programu pro životní prostředí.

3.13 Oxid uhličitý není jediným skleníkovým plynem; bude třeba bedlivě sledovat NO_x (oxidy dusíku) a vše, co může poškozovat ozónovou vrstvu a vyvolávat oteplování atmosféry.

3.14 Výbor připomíná, že je nutná uvědomělost občanů a jejich aktivní účast; občané se musejí zaměřit na používání správných postupů v oblasti spotřeby, omezení a třídění odpadu z domácností; dále je rovněž nezbytná uvědomělost podniků a využití závazků v oblasti sociální odpovědnosti podniků v boji proti změně klimatu.

3.15 Většina programů a legislativních kroků uvedených ve zprávě se stala ve vhodné době předmětem stanovisek EHSV ⁽²⁾; Výbor založil stálé Středisko pro sledování udržitelného rozvoje, aby účinněji přispěl k tvorbě strategií boje proti změně klimatu, monitorování politik a legislativy Společenství a sledování jejich efektivity.

V Bruselu dne 17. února 2010

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽²⁾ Stanoviska EHSV: Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 122; Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 97; Úř. věst. C 317, 23.12.2009, s. 75; Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 92; Úř. věst. C 306, 16.12.2009, s. 42; Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 67; Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 62; Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 88; Úř. věst. C 218, 11.9.2009, s. 55; Úř. věst. C 218, 11.9.2009, s. 50; Úř. věst. C 218, 11.9.2009, s. 46; Úř. věst. C 175, 28.7.2009, s. 34; Úř. věst. C 218, 11.9.2009, s. 59; Úř. věst. C 306, 16.12.2009, s. 39; Úř. věst. C 204, 9.8.2008, s. 66.

CENY PŘEDPLATNÉHO NA ROK 2010 (bez DPH, včetně poštovního za obvyklou zásilku)

Úřední věstník EU, řady L + C, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	1 100 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, tištěné vydání + roční CD-ROM	22 úředních jazyků EU	1 200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada L, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	770 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, měsíční CD-ROM (souhrnný)	22 úředních jazyků EU	400 EUR ročně
Dodatek k Úřednímu věstníku (řada S), CD-ROM, 2 vydání týdně	mnohojazyčné: 23 úředních jazyků EU	300 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada C – Výběrová řízení	jazyky, kterých se týká výběrové řízení	50 EUR ročně

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, který vychází v úředních jazycích Evropské unie, je k dispozici ve 22 jazykových verzích. Zahrnuje řady L (Právní předpisy) a C (Informace a oznámení).

Každá jazyková verze má samostatné předplatné.

V souladu s nařízením Rady (ES) č. 920/2005, zveřejněným v Úředním věstníku L 156 ze dne 18. června 2005, které stanoví, že orgány Evropské unie nejsou dočasně vázány povinností sepsovat všechny akty v irštině a zveřejňovat je v tomto jazyce, je Úřední věstník vydáván v irském jazyce prodáván zvlášť.

Předplatné dodatku k Úřednímu věstníku (řada S – Dodatek k *Úřednímu věstníku Evropské unie*) zahrnuje znění ve všech 23 úředních jazycích na jednom mnohojazyčném CD-ROM.

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie* opravňuje na požádání k obdržení různých příloh Úředního věstníku. Předplatitelé jsou na vydávání příloh upozorňováni prostřednictvím „oznámení čtenářům“ zveřejňovaného v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Nosiče CD-ROM budou během roku 2010 nahrazeny nosiči DVD.

Prodej a předplatné

Předplatné různých placených periodik, jako například předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, lze získat u našich distributorů. Seznam distributorů se nachází na této internetové adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_cs.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nabízí přímý a bezplatný přístup k právu Evropské unie. Tyto internetové stránky umožňují nahlížet do *Úředního věstníku Evropské unie* a obsahují rovněž smlouvy, právní předpisy, judikaturu a návrhy právních předpisů.

Více informací o Evropské unii naleznete na adrese: <http://europa.eu>

